

Revista ECONOMICA

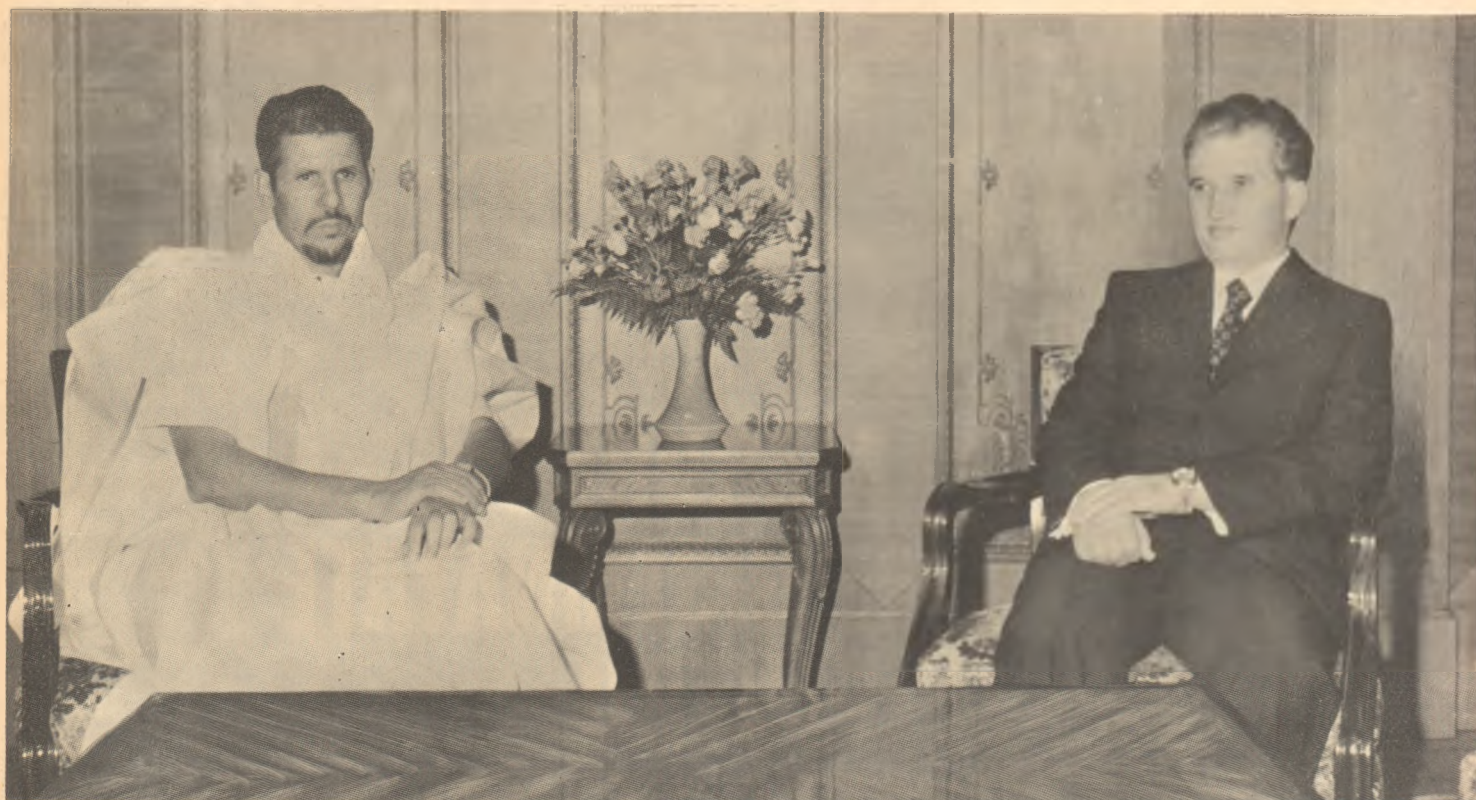
CONSILIUL SUPREM AL DEZVOLTĂRII ECONOMICE ȘI SOCIALE — INSTITUTUL CENTRAL DE CERCETARI ECONOMICE

MĂSURI
DE MARE ÎNSEMNĂTATE
PENTRU
DINAMIZAREA DEZVOLTĂRII
ECONOMIEI ROMĂNEȘTI

LA INVITAȚIA PREȘEDINTELUI NICOLAE CEAUȘESCU

*sub semnul voinței comune de a extinde
relațiile de conlucrare prietenească româno-mauritane*

**VIZITA OFICIALĂ DE PRIETENIE
A LOCOTENENT-COLONELULUI
MOHAMED KHOUNA OULD HAIDALLA,
președintele Comitetului Militar de Salvare Națională,
șef al statului Republica Islamică Mauritania**

Vizita de lucru a tovarășului Nicolae Ceaușescu în județele Dolj și Gorj

În cadrul noului dialog de lucru, secretarul general al partidului a analizat, împreună cu cadre de conducere și specialiști din unitățile vizitate, cu reprezentanți ai organelor locale de partid și de stat posibilitățile de valorificare superioară a cărbunelui energetic, de exploatare intensivă a termocentralelor, pentru a se asigura creșterea producției de energie electrică și termică în vederea acoperirii integrale a cerințelor economiei naționale.

În timpul vizitei pe șantierul centralei electrice de termoficare Craiova II

La termocentrala Rovinari sînt prezentate soluțiile de extindere și modernizare a acestei mari unități energetice

Socialismul — epoca consolidării statului național, a înfloririi multilaterale a națiunii noastre socialiste

ANIVERSĂM, în aceste zile, 65 de ani de la Marea Unire, 65 de ani de la „consacrarea în domeniul realității a unei stări de conștiință care a existat totdeauna, de la originea însăși a neamului nostru“ (N. Iorga). În istoria milenară a poporului român 65 de ani reprezintă, în mod evident, o perioadă extrem de scurtă, dar cu atât mai semnificativă cu cât ea a demonstrat, după cum afirma tovarășul Nicolae Ceaușescu, că „Unirea nu a fost efectul unei întâmplări, rodul unei simple conjuncturi favorabile sau al înțelegerilor intervenite la masa tratativilor, ci rezultatul luptei hotărâtoare a celor mai largi mase ale poporului, un act de profundă dreptate națională, realizarea unei concordanțe legice între realitatea obiectivă și drepturile inalienabile ale poporului, pe de o parte, și cadrul național cerut cu stringență de aceste realități“.

Idealul formării unui stat puternic pe meleagurile Daciei, al unui stat în care puterea să aparțină poporului muncitor, să fie exercitată de către acesta și în interesul său — visul de aur al altor generații de „strămoși, de moși și de părinți“, împlăntat adinc în sușii singele, în conștiința și spiritul întregii noastre națiuni — avea să fie împlinit abia în anii socialismului victorios, ani cărora le asociem, pe drept cuvânt, realizările cele mai mărețe și mai pline de conținut împlănuite vreodată în cadrul matricei sistemului nostru politic.

În acești ani, România a cunoscut o puternică dezvoltare economico-socială și a devenit o țară industrial-agrară cu o industrie puternică, modernă, cu o agricultură socialistă avansată. Sînt realizări pe care orice om de bună credință le poate constata, pe baza realităților, a faptelor, sînt „realizări ce demonstrează forța și capacitatea clasei noastre muncitoare, a întregului popor, stăpin pe destinele sale, de a asigura progresul continuu al patriei, făurirea în mod conștient a propriului viitor liber“.¹⁾

Principalele momente ce au făcut posibilă și au condus la o asemenea transformare a României își au obârșia firească în actul istoric de la 23 August 1944, act ce a deschis poporului român calea spre realizarea aspirațiilor sale de democrație și progres social, independență și suveranitate națională. Un al doilea moment necesar l-a reprezentat instaurarea la 6 Martie 1945 a primului guvern democratic al României postbelice, guvern cu un pronunțat caracter muncitoresc-țărănesc. De acest moment sînt legate importante măsuri legislative: reforma agrară, împlănită de masele țărănești cu sprijinul nemijlocit al clasei muncitoare, din inițiativa și sub directa conducere a Partidului Comunist Român; punerea în aplicare a statutului naționalităților colocoitoare; organizarea, în iulie 1946, a Adunării Deputaților (de remarcat structura sa unicamerală!); organizarea unui sistem electoral bazat pe votul universal, egal, direct și secret. Sînt certe acumulări cantitative, acumulări al căror rezultat logic l-a constituit afirmarea unui nou conținut al puterii de stat, conținut ce venea în contradicție flagrantă cu forma veche, sub care se manifesta puterea la acea dată, respectiv — monarhia constituțională parlamentară. Rezolvarea acestei contradicții a reprezentat-o abolirea monarhiei și proclamarea, la 30 Decembrie 1947, a Republicii Populare Române, eveniment revoluționar de importanță deosebită în istoria poporului, a națiunii noastre, eveniment „ce a deschis o eră nouă, marcînd în fapt trecerea României la construcția societății socialiste“.²⁾ În acest context trebuie relevată importanța deosebită a politicii partidului de dezvoltare și întărire a alianței dintre clasa muncitoare — forța socială cea mai avansată — și țărănimea muncitoare, de unire a tuturor forțelor democratice și progresiste ale poporului sub conducerea sa, ca și vocația

partidului — probată de nenumărate ori de-a lungul existenței sale, de a fi exponentul fidel al intereselor clasei muncitoare, al năzuințelor și valorilor fundamentale ale poporului nostru, ce corespund — istoria ne-o dovedește — sensului obiectiv al dezvoltării sociale.

Este un adevăr recunoscut că statul socialist își poate exercita cu succes rolul său de instrument principal al făuririi noii orînduiri numai atunci cînd normele juridice de bază sînt în concordanță cu relațiile social-economice, cu mersul lor ascendent, cu dezvoltarea acestora. În aceste condiții, Constituția de la 13 aprilie 1948, prima Constituție socialistă a țării, a fost menită să ogîndească perioada de început a transformărilor revoluționare, cuceririle de ordin politic ale clasei muncitoare și ale celorlalți oameni ai muncii, ea binemeritîndu-și astfel denumirea de „adevărată Cartă a trecerii la construirea socialismului“. Consacrînd cucerirea puterii de stat de către poporul muncitor, în frunte cu clasa muncitoare, suveranitatea de stat, bazele legislative ale organizării puterii de stat, precum și drepturile și libertățile real democratice, Constituția releva, pe de o parte, forma, esența, structura și poziția pe plan internațional a statului socialist român, iar pe de alta, noi și importante principii constituționale: principiul puterii de stat a poporului, principiul unicității puterii de stat, principiul plenitudinii exercitării puterii de stat etc. A fost, de asemenea, formulat cadrul juridic al creării, dezvoltării și funcționării noilor organe ale puterii și administrației de stat, menite, atît prin conținut, cit și prin forma lor să contribuie, în mod adecvat, la realizarea sarcinilor construcției socialiste, la legitimarea și la impunerea democrației socialiste ca treaptă necesară a progresului politic.

Sistemul politic al socialismului, departe de a fi un sistem rigid de forme, structuri, relații sociale și valori, este supus, în totalitatea sa, unui proces permanent de evoluție, proces determinat de legile dezvoltării economice și sociale, exprimînd stadiul realizării acestora pe plan economic, la un moment dat. Ca element structural al sistemului politic, statul socialist român nu a fost conceput ca ceva imuabil, ci, dimpotrivă, cu fiecare etapă a dezvoltării sociale, el și-a sporit rolul și funcțiile, adevîndu-și sistemul organelor sale, ca și modul de funcționare, schimbărilor fundamentale petrecute în societate. În acest sens mutațiile revoluționare intervenite în construcția economică — ne referim la trecerea principalelor mijloace de producție în proprietatea întregului popor (Iunie 1948), la crearea primelor cooperative agricole de producție (martie 1949), la desființarea ultimelor forme de exploatare a omului de către om (1959) și, în sfîrșit, la încheierea cooperativizării agriculturii (1962) — au condus la perfecționarea statului ca instrument de organizare și conducere științifică a societății, pe de o parte, iar pe de alta, la continua sa democratizare. De altfel, toate transformările survenite în industrie, agricultură, comerț, în structura de clasă, în fapt în ansamblul sistemului politic, și-au găsit împlinirea și suprema consacrare în constituția socialismului victorios, în Constituția din 21 august 1965. Cartă a libertății și suveranității naționale, a întîrîirii națiunii socialiste, a egalității depline în drepturi pentru toți cetățenii patriei, fără deosebire de naționalitate, a afirmării multilaterale a demnității și personalității omului, ea reflectă împlinirea aspirațiilor de libertate și dreptate ale celor ce trăiesc și muncesc pe pămîntul României. Consecința firească în plan politico-juridic

¹⁾ Nicolae Ceaușescu, Raport la Conferința Națională a P.C.R., 16-18 decembrie 1962. Ed. politica, București, 1968, p. 11.

²⁾ Nicolae Ceaușescu, op. cit., p. 8.

a reprezentat-o și schimbarea denumirii țării, în Republica Socialistă România.

Sistemul politic, privit din cadrul societal și internațional, în unitatea și complexitatea elementelor sale componente corespunde, în mod necesar, unei comunități istoric constituite, în cazul de față națiunii noastre socialiste, el promovind și conservând, în chip firesc, un set de valori, unanim recunoscute ca proprii. Menit, în integralitatea sa, a da expresie puterii poporului, ne apare ca naturală acțiunea conjugată a tuturor structurilor și mecanismelor sale la dezvoltarea democrației socialiste, a participării active, conștiente și responsabile a oamenilor muncii la conducerea întregii societăți. Din acest punct de vedere, posibilitatea creată omului muncii din România Socialistă de a participa, în mod nemijlocit, la conducerea vieții economice, sociale, politice și culturale a țării reprezintă, în opinia noastră, corolarul marilor transformări revoluționare înfăptuite în cadrul sistemului nostru politic în anii de după Congresul al IX-lea al partidului (1965). Amplificarea acestei posibilități și transformarea ei în realitate se relevă odată cu Conferința Națională a P.C.R. din 1967, Congresul al X-lea al partidului și Conferința Națională din 1972, respectiv odată cu introducerea, experimentarea și apoi generalizarea principiului muncii și conducerii colective, ca principiu general al întregului cadru instituțional al statului, al întregului sistem politic românesc. Trecerea de la conducerea unică, unipersonală la conducerea colectivă, la organele democratice de conducere, respectiv consiliile muncitorești și adunările generale ale oamenilor muncii, la autoconducere, reprezintă argumentul de facto al afirmației potrivit căreia și în socialism dezvoltarea democrației este privită ca un proces istoric.

După Congresul al X-lea al partidului, respectiv odată cu trecerea statului socialist român în actuala etapă de dezvoltare, corespunzătoare făturii societății socialiste multilateral dezvoltate, a sporit în mod evident și caracterul democratic al activității statale, s-au intensificat și perfecționat legăturile statului cu masele populare, s-au adus numeroase îmbunătățiri organizării și funcționării sale. Putem cita în acest sens creșterea rolului Marii Adunări Naționale, ca organ reprezentativ suprem al puterii de stat, unic organ legiuitor, a Consiliului de Stat, crearea instituției Președintelui Republicii Socialiste România, ca șef al statului care reprezintă puterea de stat în relațiile interne și internaționale, o mai exactă delimitare a atribuțiilor guvernului și ministerelor în conducerea administrației pe baza principiului muncii și conducerii colective, sporirea atribuțiilor consiliilor populare ca organe teritoriale de autoconducere, o mai corectă dimensionare a aparatului de stat. În rîndul măsurilor organizatorice ce au făcut posibilă și, mai mult decît atît, au impulsat și dezvoltat participarea directă a oamenilor muncii la organizarea și conducerea societății este suficient a aminti crearea și instituționalizarea unui adevărat sistem de organisme larg democratice, de la consiliile și adunările oamenilor muncii din întreprinderi și instituții și pînă la organele deliberative, cu caracter național, respectiv congresele și diferitele consilii naționale de conducere. Acest cadru instituțional presupune, face posibilă și stimulează totodată o participare directă și eficientă, mergînd pînă acolo încît identifică subiectul participării cu obiectul ei.

La Congresul al XII-lea al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu a subliniat, încă o dată, un adevăr esențial și anume acela al necesității realizării unei concordanțe depline, la nivelul fiecărei etape de dezvoltare a societății noastre, între structural și funcțional, ca cerință fundamentală a unei dezvoltări armonioase și echilibrate a întregului sistem social. Au fost relevate, în acest sens, schimbările calitative care au avut loc în natura și funcțiile statului, schimbări ce au impus, ulterior, renunțarea, ca necorespunzătoare, în condițiile României, la teza despre dictatura proletariatului și la adoptarea tezei statului democrației muncitorești revoluționare, teză menită să dea o perspectivă nouă, superioară, edificării orînduirii noastre socialiste. Din această perspectivă, dar și ca reprezentant suprem al proprietarilor și producătorilor, ca organizator al vieții comune a întregului popor, a întregii națiuni, statul socialist își fundamentează, în lumina acestui nou concept, creșterea în continuare a rolului său ca și a funcțiilor sale, în organizarea și conducerea științifică, democratică, unitară și planificată a întregii activități economice și sociale, în asigurarea dezvoltării și stimulării procesului neîntrerupt de făurire a societății socialiste multifilar dezvoltate și înaintare a României spre comunism.

Experiența istorică a victoriei revoluției și construcției socialiste în țara noastră și în celelalte țări socialiste demonstrează că socialismul creează condițiile cele mai favorabile afirmării plene a națiunii, manifestării ei ca puternică forță motrice a progresului. Transformările petrecute în viața eco-

nomică, în structura socială, dispariția claselor exploatoare și înlăturarea antagonismelor de clasă, afirmarea comunității intereselor fundamentale ale membrilor societății, dezvoltarea armonioasă și echilibrată a economiei naționale, înflorirea culturii socialiste și ridicarea nivelului de cunoaștere și cultură al întregului popor, creșterea conștiinței socialiste a maselor sînt tot atitea mutații structurale calitative specifice socialismului, care determină dezvoltarea continuă și înflorirea națiunii, fructificarea tuturor posibilităților și potențialităților ei de progres, afirmarea ei ca **națiune socialistă**, incomparabil mai unitară și mai omogenă decît este și poate fi în cadrul societății capitaliste.

În capitalism, evoluția națiunii are loc în condițiile inegalității sociale și naționale, manifestării unor puternice contradicții ireconciliabile, politici de discriminare rasială și etnică, adîncirii crizei în toate sferile vieții sociale, dependenței economice și politice, amestecului cercurilor imperialiste în treburile interne ale altor state, politici imperialiste de forță și dictat, de menținere și reîmpărțire a zonelor de influență, de accentuare a cursei înarmărilor. Forțele vitale ale națiunii — mișcarea comunistă și muncitorească, masele populare, organizațiile democratice și socialiste, forțele progresiste, antiimperialiste și iubitoare de pace — acționează pentru apărarea intereselor naționale fundamentale ale popoarelor, se opun tentativelor de lezare a independenței și suveranității naționale, încercărilor de amestec în treburile interne ale altor națiuni, de promovare pe diferite căi a dominației neocolonialiste, de continuare a cursei înarmărilor care, așa cum apreciază lucid partidul nostru, a ajuns la un nivel ce nu mai poate fi suportat de nici un popor.

Rolul activ, progresist al națiunii în condițiile capitalismului contemporan se concretizează tocmai în acțiunea acestor forțe ale ei, vitale, în direcția unor schimbări structurale ale vieții sociale și realizarea unor raporturi de egalitate și echitate socială și națională, în lupta lor pentru transformarea revoluționară a societății, în conformitate cu interesele fundamentale ale celor mai largi categorii muncitoare. Iar în viața internațională, rolul progresist al națiunilor rezidă în unirea tuturor forțelor progresiste, antiimperialiste, a tuturor forțelor realiste, în implicarea lor totală pe frontul bătăliei dusă împotriva politicii care împinge omenirea spre catastrofă nucleară, pentru promovarea unei politici noi, care să asigure fiecărui popor dezvoltarea economico-socială independentă, o largă colaborare și cooperare între toate națiunile lumii.

În opoziție cu situația din capitalism, socialismul deschide calea dezvoltării multilaterale a națiunii, îi descătușează forțele și energiile creatoare și le canalizează spre înfăptuirea țelului măreț al atingerii unor trepte superioare de progres și civilizație.

Ca urmare a transformărilor revoluționare petrecute în toate domeniile vieții sociale, afirmarea națiunii se ridică pe o nouă treaptă calitativă, marcată de apariția unor caracteristici superioare în virtutea cărora ea se definește ca **națiune socialistă**. Referindu-se la aceste caracteristici, Programul și celelalte documente ale partidului nostru au în vedere, mai întîi, rolul conducător al clasei muncitoare. Implicat de răspunderea ei istorică de a acționa ca principală forță activă, atît pentru asigurarea dezvoltării forțelor de producție și perfecționarea noilor relații de producție și sociale, pentru afirmarea în întreaga societate a concepției sale revoluționare, cît și pentru dezvoltarea pe baze noi a unității naționale a poporului, pentru ridicarea pe o treaptă superioară a rolului națiunii, a statului național ca stat socialist independent și suveran. Apoi, manifestarea Partidului Comunist Român ca centru vital al națiunii, al întregii societăți, aceasta însemnînd că de strategia și tactica sa revoluționară, de întreaga sa politică internă și internațională depind în mod hotărîtor destinele națiunii noastre socialiste, însuși viitorul ei. De asemenea, documentele partidului nostru subliniază, între noile trăsături ale națiunii socialiste, și omogenizarea ei socială tot mai pronunțată, rezultată din transformările calitative petrecute în structura de clasă și în ansamblul relațiilor sociale; coeziunea și unitatea crescîndă a rîndurilor sale în jurul partidului comunist, pe baza comunității de interese și aspirații, a afirmării unor raporturi de colaborare, frăție și solidaritate între toți oamenii muncii, fără deosebire de naționalitate; axarea întregii vieți spirituale pe o ideologie unică — ideologia revoluționară a clasei muncitoare și dezvoltarea conștiinței socialiste, avînd drept una dintre dimensiunile ei fundamentale, definitorii, pa-

dr. Elena FLOREA
Dan Mircea POPESCU

(Continuare în pag. 8)

UNITATEA DE VIAȚĂ ECONOMICĂ A TRANSILVANIEI ȘI A ȚĂRILOR ROMÂNE

FAURIREA economiei românești unitare pe fondul statului național unitar român, desăvârșit la 1 Decembrie 1918 prin hotărârea istorică a Marii Adunări Naționale de la Alba Iulia de unire a Transilvaniei cu România, este consecința legității obiective a dezvoltării societății noastre. Marea Unire din 1918 constituie încununarea cu succes a luptei perseverente a poporului român, timp de peste două milenii, pentru a-și apăra ființa proprie și de a se constitui într-un stat independent și unitar. În desăvârșirea unității naționale un rol important a avut unitatea vieții economice a românilor. Între unitatea vieții economice și cea a vieții politice există o interdependență indestructibilă. Realizarea economiei românești unitare era condiționată de desăvârșirea unității naționale, la fel cum unitatea vieții economice a constituit, alături de comunitatea de limbă și cultură, fundamentul obiectiv al unității politice și teritoriale a românilor de pe ambele versante ale Carpaților. Făurirea economiei unitare românești era o cerință istorică, realizarea ei devenise inevitabilă. Ea își avea originea în unitatea vieții economice dintre țările române, deoarece, așa cum arată tovarășul Nicolae Ceaușescu „conlucrarea dintre Țara Românească, Moldova și Transilvania, indeosebi interdependența lor economică au avut un rol hotărâtor în cristalizarea sentimentelor originii daco-romane și a unității naționale”¹⁾. Între Transilvania, Țara Românească și Moldova au existat din cele mai vechi timpuri contacte și legături permanente și intense, un schimb activ de produse și mărfuri, o vie circulație de lucruri și oameni, o susținută circulație monetară ce au supraviețuit condițiilor vitrege ale asupririi străine și barierele artificiale generate de granițele vremelnice.

Un capitol important în ansamblul relațiilor economice neîntrerupte dintre țările române este comerțul. Încă din secolul al XIII-lea, în condițiile izolării și fărâmițării din perioada feudalismului timpuriu a existat un schimb continuu de produse între cele trei țări române.

Din timpurile cele mai vechi, produsele munților și platoului transilvănean au fost schimbate cu cele din câmpie. Transilvănenii duceau mărfurile lor în Principatele dunărene. Epoca modernă a preluat o tradiție seculară, fondată pe unitatea creată în mod obiectiv și

logic. Imprejurările au fost de asemenea natură încât în Transilvania s-a putut dezvolta — mai curînd și mai intens — o economie orășenească. În Moldova și Țara Românească asuprirea otomană, deseale războaie ruso-austro-turce au întârziat-o. De aceea comerțul Podișului Transilvaniei cu Cîmpia Dunării și Podișul Moldovei a avut un caracter particular, adică industrial din partea Transilvaniei.

Cu timpul, volumul și sortimentele bunurilor ce constituiau obiectul schimbului au crescut, legăturile comerciale s-au amplificat. Dezvoltarea forțelor și a relațiilor de producție în epoca feudalismului în țările române, înflorirea meșteșugurilor, a comerțului și transporturilor au facilitat și intensificat schimburile economice reciproce, circulația valorilor materiale și umane, contribuind prin aceasta la adîncirea sentimentului unității de neam și de limbă a poporului român. Pe bună dreptate afirma N. Iorga: „cea dintîi unire a românilor a existat, cînd în capul cărturarilor nu răsărise această idee, în unitatea perfectă a vieții economice, așternută pe unitatea perfectă a vieții generale și Ardealul a intrat și el în această viață prin intercirculația românească; un singur corp, un singur sistem, am zice vînos, prin care străbate același singe viu”²⁾.

Relațiile economice dintre țările române s-au amplificat și extins în perioada modernă. O influență deosebită asupra progresului economic și social al țării noastre a avut-o revoluția burghezodemocratică din 1848—1849 „care a dat un puternic impuls creșterii conștiinței de sine a poporului român, a exprimat hotărîrea moldovenilor, muntenilor și transilvănenilor de a sfărîma vechile relații feudale, de a deschide calea noii orînduirii, de a făuri unitatea națională în cadrul unuia și aceluiași stat, de a înainta neabătut pe calea progresului și democrației”³⁾. Momente deosebită importanță le-au constituit înlăptuirea în anul 1859 a statului național prin Unirea Munteniei și Moldovei, precum și cucerirea în 1877 a independenței de stat a României. Țara noastră a intrat într-o nouă etapă a evoluției capitaliste, lupta de eliberare națională, mișcarea revoluționară a maselor muncitoare pentru drepturi și libertate socială s-a ridicat pe o treaptă superioară. În Transilvania se amplifică lupta de eliberare de sub dominația străină, care a afectat grav și a frînat

dezvoltarea societății transilvănene pe calea progresului economic și social.

În noile condiții, odată cu lărgirea pieței interne, cu progresele realizate în domeniul dezvoltării industriei, agriculturii și comerțului, schimbul dintre Transilvania și vechea Românie se amplifică. Prin oficiile de vamă, care erau totodată și oficii de frontieră, treceau an de an din Transilvania în România mari cantități de produse: stofe de lînă, postavuri, flanele, pînzeturi, mobilă și alte numeroase articole ale producției meșteșugărești, mari cantități de cărbune și de lemne. România a desfăcut în Transilvania însemnate cantități de cereale, vite, produse animaliere. Astfel, numai în anii 1871—1872 s-au importat din România, prin cele 15 puncte de vamă, 300 mii chintale mărfuri în valoare de 4,5 milioane florini și s-au exportat 60 mii chintale, mai ales produse industriale, în valoare de trei milioane florini⁴⁾. Cantitatea de țitei importată din România a crescut de la 6 700 chintale în 1872, la 11 132 chintale în 1875⁵⁾. Societatea austro-ungară de navigație pe Dunăre a transportat în 1873 pe 1 200 vapoare o cantitate de 6 milioane chintale de cereale din România⁶⁾.

Extinderea permanentă a schimbului a pus, în primii ani ai deceniului al șaptelea al secolului trecut, la ordinea zilei încheierea convenției comerciale dintre România și Austro-Ungaria. Convenția avea menirea să asigure cadrul juridic necesar pentru desfășurarea nestingherită a produselor transilvănene în România și a celor din România în Transilvania. În acest sens s-au pronunțat numeroase cercuri economice. Camera de comerț și industrie Brașov solicită începerea urgentă a tratativelor pentru încheierea convenției și ca la negocieri să participe și mem-

¹⁾ Scînteia, an XLIX, nr. 11746, miercuri, 28 mai 1980.

²⁾ N. Iorga, Conferințe și prelegeri, I, Buc., 1943, p. 53.

³⁾ Programul Partidului Comunist Român de făurire a societății socialiste multilateral dezvoltate și de înaintare a României spre comunism. Ed. Politică, Buc., 1973, p. 32.

⁴⁾ Raportul Camerei de comerț și industrie Brașov a anii 1878—1879.

⁵⁾ Idem pe anii 1880 pînă la 1884, p. 24 25, 134.

⁶⁾ Arh. St. Buc., Colecția microfime R.P. Ungară, reia 295, c. 295—296. (Magyar Országos Levéltár (MOL), Földművelés-, Ipar- és Kereskedelemügyi Minisztérium (FIKM), K 168, 1875—16—1668).

brii sus-numitei camere. Camera de comerț și industrie Cluj sublinia într-un memoriu din 1872 necesitatea stringență a reglementării urgente și neîntirziate a relațiilor vamale cu România. Camera de comerț și industrie Arad considera reglementarea relațiilor vamale cu România drept o condiție primordială a dezvoltării întregii regiuni, subliniind marea importanță pe care o avea piața românească îndeosebi pentru dezvoltarea regiunii miniere din Hunedoara. Bogățiile imense ale minelor de cărbune și de fier din comitatul Hunedoara — raporta sus-numita cameră — nu pot fi pe deplin valorificate decât dacă se va obține o creștere importantă a producției prin asigurarea de piețe stabile. Această piață era România. Camera solicita ca, prin convenția comercială ce se va încheia cu România să se asigure avantaje vamale cât mai mari pentru desfacerea fierului și cărbunelui în România. Păreră larg acceptată era că încheierea convenției comerciale cu România va promova înflorirea materială a unor regiuni care erau într-o situație relativ nefavorabilă).

Convenția comercială dintre România și Austro-Ungaria a fost încheiată în iunie 1875 și, după ratificarea de către parlamentele ambelor țări, a intrat în vigoare în vara anului 1876. Încheierea convenției avea o semnificație deosebită. Austro-Ungaria era prima mare putere care, prin semnarea convenției, recunoștea României drepturile sale suverane în comerțul exterior. Convenția reprezenta încununarea eforturilor vechii României de a negocia direct cu alte state și de a dobândi un drept exercitat și în trecut. S-au consolidat astfel drepturile statului român, deoarece prin convenția încheiată cu monarhia dualistă, România se apropia de egalitatea recunoscută statelor suverane, anume de a negocia și încheia acorduri directe.

Deceniul 1875—1885 a fost perioada de intensă dezvoltare a schimbului de produse între România și Transilvania, care a rămas puternic întipărită în conștiința cercurilor comerciale și industriale transilvănene. „Era un timp de libertate vamală cum nu s-a mai pomenit de atunci încolo”, aprecia Camera de comerț și industrie Brașov. Sub influența convenției schimbul de mărfuri dintre România și Transilvania a sporit considerabil. Astfel importul de grâne din România a crescut, în raza Camerei de comerț și industrie Brașov, de la 62 mii chintale în 1875 la 157 mii chintale în 1879. Numărul vitelor importate a sporit de la 21 750 bucăți în 1875 la 65 568 bucăți în 1879, importul țigăii, de la 11 132 chintale la 50 mii chintale. Anual se importau 53 mii porci. Cantitatea mărfurilor exportate în România prin oficiile de vamă din raza Camerei de comerț și industrie Brașov a crescut în trei ani de la 334 mii chin-

tale la 907 mii chintale; importul a crescut de la 739 mii chintale în 1882 la 940 mii chintale în 1885³⁾. O intensă circulație de mărfuri exista și la punctul de vamă Vulcan. An de an s-au exportat prin acest punct de vamă în România însemnate cantități de produse industriale, îndeosebi fierărie și manufacturi și se importau cereale, grâu, porumb și mei. Industria Transilvaniei asigura mari cantități de șine pentru căile ferate din România. Fabricile STEG-ului au livrat, până în octombrie 1877, zece mii chintale de șine pentru a fi utilizate la construirea căii ferate de la Zimnicea. Când în timpul Războiului de independență, autoritățile au reținut la Orșova 5 mii chintale de șine, pe motiv că ar fi material strategic, Societatea a solicitat ridicarea restricției, deoarece încetarea livrărilor ar fi lovit substanțial în industria de fier și ar fi obligat-o să concedieze neîntirziat o parte din personalul de la Anina⁴⁾.

Convenția era deosebit de avantajoasă pentru Austro-Ungaria, dar ea a avut efecte dezastruoase pentru industria României.

Industria de pielărie din Tîrgu Secuiesc lucra cu piele importată din România și aprovizionă Moldova cu produsele ei. Importul de piele a fost practic anihilat prin declararea regiunii zonă de carantină împotriva epizootiilor. Fiind interzisă cărăușia, fabricile de spirit procurau mai scump cerealele. Această măsură a dus la sărăcie și foamete. Din cauza recoltelor slabe în România, exportul mașinilor agricole din Brașov a scăzut simțitor. În același timp însă industria lemnului prospera datorită cererilor mari de material lemnos în România. Din Brașov și Trei Scaune se exportau anual două mii vagoane de lemne. Exportul mobilei, al căruțelor și al instrumentelor agricole din lemn a cunoscut o creștere permanentă. Morile mecanice din jurul Brașovului prelucrau anual mari cantități de cereale aduse din România. Cu deplin temei Camera de comerț și industrie Brașov declara: „România este și va rămâne de un interes cu totul deosebit pentru negustorul și industriașul ardelean”⁵⁾. Din răspunsurile la un chestionar privind legăturile de afaceri cu România, aflăm că locuitorii din Branul Inferior duceau în numeroase localități din România cu deosebire scînduri, cai și manufacturi de casă și aduceau porumb, pește, lînă, pielea de vite, seu și altele; ei mergeau la tîrguri în orașele din România: duceau anual la pășunat mii de oi și una-două mii vaci; au avut și munți luați în arendă în Bucegi și Piatra Craiului; mai toți locuitorii apți de lucru se duceau la munca cîmpului în vechea Românie⁶⁾. În această perioadă se realizează joncțiunea căilor ferate ale României și Transilvaniei prin Vîrciorova-Orșova (1879) și Predeal, Brașov (1882), ce au avut o mare im-

portanță pentru dezvoltarea schimbului.

Convenția comercială a avut, pentru economia României, o serie de consecințe negative. Prețul realizării afirmării independenței economice a fost acordarea Austro-Ungariei a tarifului vamal preferențial la șapte sute articole. Prin invadarea pieței românești cu tot felul de articole de proveniență austro-ungară, au fost puternic lovite nu numai industria casnică și meseriile, dar și crearea mării industrii devenea imposibilă pentru o perioadă lungă de timp, datorită inexistenței unei puternice protecții vamale. „De la 1876 încolo — spunea M. Kogălniceanu — mai toată industria noastră crescîndă, chiar și cea casnică, a fost ucisă prin efectele dezastruoase ale acestei convențiuni și tot acesteia datorăm ruina porturilor noastre”⁷⁾. „Nici o industrie temeinică nu s-a putut încheia în țară — preciza P.S. Aurelian — și acele fabricațiuni care mai existau înainte de 1876 au dispărut”. Pornind de la această constatare el considera că „pentru respectul ce-l dorim tuturor românilor fără excepțiune, de la palat pînă la colibă” nu putem admite „să se prelungească durata acestui act internațional ale cărui rezultate ar fi alit de vătămătoare”⁸⁾.

O cauză principală care a perturbat relațiile comerciale a constat în restricțiile permanente puse de Austro-Ungaria importului de vite din România. Autoritățile ungare, apărînd interesele marilor moșieri, sub pretextul unor epizootii, au făcut aproape imposibil importul vitelor din România. Astfel, exportul de vite al României în Austro-Ungaria a ajuns de la 28 milioane lei în 1877, la numai 10 milioane în 1882, adică la nivelul anului 1862, fiind o dare înapoi cu 20 de ani. În 1886 numărul vitelor importate din România în Monarhie a fost de numai 285 față de 2 567 în 1879. Închiderea granițelor austro-ungare pentru importul de porcine a făcut ca și această ramură economică să fie în „ajun de a fi lovită de moarte”. Prin măsurile luate de Austro-Ungaria pentru anihilarea importului de vite a fost lezată, în defavoarea României, una din principalele prevederi ale Convenției.

Iosif I. ADAM

³⁾ Vezi, Iosif I. Adam, Premise ale formării pieței economice unitare românești. Documente 1862—1914, Buc., 1982, p. 12—13.

⁴⁾ Rapoartele Camerei de comerț și industrie Brașov pe anii 1878—1879, 1880 pînă la 1884 și pe anul 1889. Vezi și: dr. Iosif I. Adam, Economia românească unitară — expresie a unor necesități efective și aspirații profunde în „Revista economică” nr. 40, 41/1978.

⁵⁾ Arh. St. Buc., Colecția microfilme R.P. Ungară, rolă 78, c. 185—189 (MOL, Belügyminiszterium, (BM), K 149, 1877—1180).

⁶⁾ Raportul Camerei de comerț și industrie Brașov pe anul 1884 p. 24, 25, 134.

⁷⁾ Arh. St. Buc., Colecția microfilme R.P. Ungară, rolă 175, c. 407—409 (MOL, FIKM, K 168, 1885—82).

⁸⁾ M. O. Dezbaterile Corpurilor Legiuitoare, nr. 72, 6/18 martie 1885, p. 1149, 1150.

⁹⁾ Tribuna, Sibiu, 2, nr. 8, 11/23 ianuarie 1885, p. 50.

Clasa muncitoare și partidul ei politic, forță activă a luptei pentru libertate și unitate națională

MAREA UNIRE de acum 65 de ani a reprezentat o încununare a aspirațiilor legitime și a luptei de veacuri ale poporului român pentru libertate și dreptate, pentru unitate și independență națională. Expresie a voinței ferme a întregului popor, a eforturilor îngemănate ale celor mai înaintate forțe politice ale vremii din rîndurile tuturor categoriilor sociale, Unirea cea mare a evidențiat rolul hotărîtor al maselor largi populare, al clasei muncitoare în transformările democratice și revoluționare din societatea românească. „Unirea — subliniază tovarășul Nicolae Ceaușescu — a fost încununarea victorioasă a luptei seculare duse de cele mai înaintate forțe ale poporului român din Moldova, Muntenia și Transilvania, de cărturarii și marii gânditori ai neamului, a activității desfășurate de elementele revoluționare, de militanții socialiști, a aspirațiilor și voinței întregului popor român“.

La realizarea mărețului obiectiv de unire în cadrul aceluiași stat național a tuturor românilor și a teritoriilor locuite de ei, o contribuție de seamă a adus clasa muncitoare, forța cea mai dinamică a societății românești, conștientă de menirea ei istorică, exponentă consecventă a intereselor întregii națiuni. Asemenea trăsături ale muncitorilor izvorau din însuși procesul istoric de formare și afirmare a clasei muncitoare în societatea românească. Muncitorimea, pe măsura dezvoltării sale, a fost părtașă directă la aceste evenimente de mare reverberație națională, imprimînd luptei patriotice a maselor pentru libertate, unitate și independență națională dinamism și vigoare revoluționară, încorporînd, de timpuriu, în programul său obiective care au determinat dezvoltarea spiritului combativ și ancorarea în problematica fundamentală a societății românești. În felul acesta țelurile de acțiune ale clasei muncitoare erau marile obiective sociale și naționale ale întregului popor, aspirația sa neclintită pentru propășirea democratică a țării, pentru făurirea statului național unitar român. Chiar din anii '60—'70 asociațiile politice muncitorești s-au manifestat ca organizații unitare, au militat pentru dreptate socială și libertate națională. Asociația generală a muncitorilor din Timișoara, cu influențe puternice la Arad, Reșița, Anina, a înscris în statut ideea cu privire la dreptul la autodeterminare a popoarelor asuprite, a luptei lor pentru libertate națională. Asemenea puncte de vedere înaintate corespundeau pe plan muncitoresc în amplele manifestări de protest ale românilor împotriva pactului dualist-austro-ungar, cunoscute sub denumirea de Pronunțamentul de la Blaj. Publicațiile „Telegraful român“, „Gazeta Transilvaniei“, „Federațiunea“ au relatat pe larg despre rezistența națională, condamnînd măsurile samavolnice și teroriste ale autorităților împotriva militanților revoluționari și democrați. În același timp Asociația generală a muncitorilor din România și organul său de presă, „Lucrătorul român“, au subliniat necesitatea luptei unite, pentru propășirea „națiunii române, marea familie din care făcăm parte“, căci „este de trebuință să ne punem braț lîngă braț, cuget lîngă cuget, să ne unim în singe, să ne înfrățim inimile, să ne asociem puterile. Numai în acest fel vom învinge“¹⁾.

După cucerirea independenței de stat depline a României, progresul societății românești impunea, ca o cerință obiectivă, încheierea procesului de făurire a statului național unitar, aspirație multiseculară a întregului nostru popor. Mișcarea muncitorească și socialistă a fost aceea care, neîntrerupt, a dat vigoare marilor manifestări sociale și naționale ale românilor aflați sub stăpînire străină, le-a potențat energiile, a îndreptat pe un făgaș comun diferite organizații politice și culturale de pe ambele versante ale Carpaților spre realizarea dezideratului fundamental: unirea într-un singur stat național liber, independent și democratic.

În viziunea luptătorilor revoluționari numai patria unită putea oferi cadrul propice propășirii poporului, dezvoltării sale multilaterale, realizării marilor prefaceri care să conducă națiunea la deplina sa emancipare socială și națională. În paginile revistelor socialiste, semnificativ intitulată „România viitoare“ (1880) și „Dacia viitoare“ (1883), socialiștii români au formulat programul de luptă în care idealul unității naționale se îmbina organic cu acela al dreptății sociale. „Voim Dacia așa cum ea fu — declarau socialiștii — fiindcă istoria și dreptul, tradițiunea și plebiscitul, trecutul și prezentul ne dau dreptul a aspira la o Dacie română. Acest pămînt, udat cu sîngele și sudoarea străbunilor noștri, înmulțit cu țarina lor de douăzeci de ori seculară, e al nostru“. Continuatoarele pe o nouă treaptă a dezvoltării istorice spre împlinirea principiilor dreptății și libertății, a unității naționale a tuturor românilor, publicația socialistă „Dacia viitoare“ sublinia că „Străbunii noștri ne-au conservat limba și pămîntul strămoșesc; părinții noștri, generațiunea care se duce au făcut unirea, independența și mult lucrat-au pentru libertate. Acum e rîndul nostru: nouă ne este dat a completa unitatea națională“²⁾. Era un obiectiv măreț, căruia trebuiau, într-o formă sau alta, după puteri, să i se subsumeze toate energiile naționale. Integrîndu-se efortului general pentru realizarea unității tuturor românilor, militanții socialiști apreciau că în această operă națională erau interesate toate clasele sociale, toate partidele și grupările politice, era „una din rarele chestiuni asupra căreia avem fericitul prilej de a fi cu toții de aceeași vederi, ca toate clasele societății să propună — după cum scria „Contemporanul“ din 1891 — aceeași dezlegare: dezrobirea românilor de sub jugul străin“.

Făurirea partidului politic al clasei muncitoare din România în 1893 — rezultat nemijlocit al dezvoltării societății românești, al existenței obiective a clasei muncitoare — a constituit un moment important în organizarea politică a proletariatului, în afirmarea rolului său în viața socială și politică a țării. Partidul a dovedit o înțelegere profundă — în lumina ideilor socialismului științific — a coordonatelor istoriei patriei, a realităților sale concrete, specifice social-economice și politice naționale, tocmai pentru că el vine din întreaga noastră istorie, din suferințele și speranțele poporului, din misiunea și rolul istoric al clasei muncitoare de așezare a României pe temelii noi ale socialismului. Orientîndu-se spre problemele majore care frământau societatea românească din acea vreme, partidul a militat pentru lichidarea dominației străine, eliberarea românilor subjugăți și înfăptuirea statului național unitar român.

În documente programatice, în scrieri ale militanților de frunte ai partidului problema luptei de eliberare și unitate națională și-a aflat o temeinică fundamentare. Chiar la congresul de acum nouă decenii delegații au stăruit asupra luptei românilor subjugăți, socotind ca o datorie primordială a condamna „clasele dominante ungare, /care/ abia liberate de sub jugul austriac, au reluat pe socoteala lor o politică detestabilă de apăsare asupra naționalităților slave și române, supuse hegemoniei lor. În Transilvania — se aprecia la Congres — trei milioane de români sînt de fapt privați de orice drept politic... Ei sînt expuși la necontenite vexațiuni din partea unei administrațiuni fără scrupule“³⁾. Partidul clasei muncitoare, prin diferite modalități, a dezvăluit opiniei publice suferințele românilor subjugăți. O asemenea acțiune se înscrisa pe linia solidarizării cu mișcarea memorandistă, de condamnare a represiviunilor guvernului un-

¹⁾ „Lucrătorul român“ din 5 noiembrie 1872

²⁾ „Dacia viitoare“, nr. 2 din 1883, p. 20—21

³⁾ „Munca“ din 22 august 1893

⁴⁾ Idem din 15 mai 1894

zar împotriva conducătorilor Partidului Național Român. În anii 1892—1894, în toată țara au avut loc mari și numeroase întruniri și manifestații de protest, strigate de indignare împotriva autorităților burghezo-moșierești ungare. Cu acest prilej, declarau socialiștii, „protestarea noastră o unim cu a tuturor românilor”, apreciind că „procesul intentat românilor este condamnat din toate punctele de vedere”⁵⁾. Campania socialiștilor de condamnare a politicii de deznaționalizare forțată a românilor de către clasele dominante austro-ungare a găsit ecou și în mișcarea muncitorească internațională. În articolul „Români și unguri”, Karl Kautsky a demască legiurile reacționare din imperiul bicefal, care prevedeau pentru poporul român „cele mai grele îndatoriri, în schimb nu-i acordă aproape nici un drept”⁶⁾. În cadrul campaniei memorandiste, cea mai puternică mișcare națională din acea vreme, publicațiile socialiste „Munca”, „Democrația socială”, „Lumea nouă”, „Evenimentul literar” au subliniat ca o îndatorire a întregului popor, să lupte cu hotărâre pentru împlinirea „acelui ideal frumos, spre a cărui realizare trebuie să tindem și la care fatalmente vom ajunge”, idealul de a făuri „o Românie Mare, care să grupeze pe toți fiii ei”.

La începutul veacului al XX-lea, lupta pentru unirea tuturor românilor într-un singur stat național se manifestă cu tot mai multă vigoare, și din ce în ce mai pronunțat pe ambele versante ale Carpaților, vechiul Regat și capitala acestuia, orașul București, jucând un rol primordial, mobilizator și polarizator al întregii mișcări naționale. Conferința Partidului Național Român de la Sibiu, Congresul Partidului Social-Democrat Român de la Lugoj, și Consfătuirea social-democraților români, bucovineni, din 1905, au reprezentat momente de referință în potențarea luptei de eliberare națională, în diversificarea formelor și metodelor de împotrăvire în fața exploatării și asupraștrăine. Exprimând interesele românilor subjugăți, voința lor de libertate, dreptate și unitate națională, ziarul socialist „Adevărul” a subliniat importanța conferințelor și congreselor naționale, ca și constituirea secțiilor române social-democrate pentru coalizarea tuturor forțelor patriotice, lupta lor împotriva dominației marilor imperii internaționale. De asemenea, Conferința organizațiilor socialiste și muncitorești de la București, din august 1906, la care au luat parte delegați din toate teritoriile locuite de români, a exprimat voința și manifestarea unitară a clasei muncitoare, dezvoltarea pe o bază unitară pe întreg cuprinsul țării a mișcării revoluționare a proletariatului. În articolul **Un moment istoric**, ziarul „România muncitoare” aprecia prezența delegaților bucovineni și transilvăneni la Conferință drept un moment istoric cînd proletariatul „din România liberă a întins frățește mina reprezentanților proletariatului român din Bucovina și Transilvania”, că „a fost zămislită și trainic încheată la conferință marea Românie socialistă”⁶⁾, patria care nu peste mult timp avea să cuprindă pe toți românii.

Lupta de eliberare și unitate națională a îmbrăcat forme diferite: organizarea de conferințe, întruniri și manifestații, creșterea activității societăților cultural-artistice, îndeosebi a „Astreii”, cu filiale în întreaga Transilvanie, în Banat, Crișana, Maramureș, a Societății pentru literatură și cultura română din Bucovina, a Ligii culturale și a Societății românilor de peste munți de la București, înființarea a numeroase asociații economice cu sferă pronunțată de acțiune în mediul sătesc, unde se afla majoritatea populației românești. Totodată, amplele manifestații muncitorești, cele ale socialiștilor români contra asupraștrăine, pentru unirea românilor într-un singur stat democratic, liber și independent întregeau tabloul măreț al dezvoltării luptei de eliberare și unitate națională. Referindu-se la gama largă a manifestațiilor politice și cultural-educative organizate de socialiști, ziarul „Românul” aprecia că prin intermediul acestora „la care se țin conferințe — unele de propagandă socialistă — precum și recitaluri din frumoasele producțiuni muzicale și literare, în care răsună doinele noastre românești și versuri de Coșbuc, Vlahuță, Eminescu, dintre care firește nu poate lipsi și Neculuță, acești muncitori nu numai că au fost scoși din brațele maghiarizării, dar au fost puși în contact cu literatura noastră națională pe care o cultivă într-o măsură nebănuită pentru cine nu-i cunoaște”⁷⁾.

Activitatea politică, campaniile electorale, ca și cele pentru votul universal sau contra unor măsuri legislative și administrative, activitatea parlamentară a deputaților români, însăși poziția Partidului Național Român, ca exponent al burgheziei române, și cea a secției române a Partidului Social-Democrat, ca reprezentant al maselor muncitoare, demonstrează evidența creșterii mișcării pentru unitatea națională a tuturor românilor. Era o reacție firească la politica reacționară a claselor guver-

nante austro-ungare de intensificare a măsurilor de deznaționalizare, împotriva legiurilor școlare și bisericești reacționare, a legii presei, a îngrădirii dreptului de întrunire și organizare, a votului pluralist etc.

Politica de deznaționalizare a românilor, sîrbilor, slovacilor și a altor națiuni s-a repercutat deosebit de dureros prin măsuri în domeniul economic, social și politic. Condamnînd vehement această stare de lucruri, ziarul „Adevărul” din 14 octombrie 1906 adresa chemarea „Frați români! Drepturile nu se dau, ci trebuie cîștigate prin luptă... Înainte! nu încetați a agita pentru „Adevărul”, căci cu atît este mai puternică armata noastră cu atît sîntem noi mai puternici pentru a lupta pentru drepturile poporului apăsat, jefuit și subjugat”, pentru „scăparea din jug a poporului român apăsat”. Îndemnurile la luptă au continuat tot mai frecvent, ele fiind însoțite de evocarea tradițiilor de luptă ale înaintașilor, „marilor revoluționari care și-au jertfit viața pentru libertatea poporului, cum au fost Horea, Cloșca și Crișan, iar mai tirziu, în 1848, Avram Iancu” și care au acționat prin toate „mijloacele în lupta pentru dezrobire”. Fiind urmași ai luptătorilor pentru dreptate socială și națională socialiștii au depus eforturi susținute pe linia mobilizării maselor, căci așa cum se preciza în Raportul P.S.D. din Transilvania (1913) „acum ne pregătim iarăși de luptă de a da lovitura de moarte societății putrede și nedrepte de azi (austro-ungare)”⁸⁾.

Intensificarea legăturilor dintre reprezentanții mișcărilor socialiste și naționale ale românilor aflați sub dominație străină cu cei din vechea Românie, organizarea a numeroase acțiuni comune sau participarea reciprocă, uneori în proporție de masă, la manifestațiile naționale sau socialiste comune, constituiau, desigur, un nou element semnificativ pe linia adîncirii procesului de luptă și unitate a românilor. Unirea a fost văzută de socialiști ca un drept istoric fundamental al tuturor românilor. „N-am jefuit, n-am cucerit pe nimeni, nu stăpînim nici un neam străin... am fost victima unor mari nedreptăți istorice, noi n-am făcut nici o victimă. De aceea — scria revista „Viitorul social” din 1913 — senini, cu conștiința perfect împăcată, în plenitudinea dreptului nostru, putem formula revendicările noastre, le putem formula în virtutea dreptului imprescriptibil al unui popor de a trăi nesupărat, de sine-stătător, în marginile sale etnice”⁹⁾. Dezbaterile teoretice ce au avut loc în epocă au vizat îndeosebi metodele, formele și căile, împrejurările — mai ales de natură externă — ca și posibilitățile realizării unității de stat a poporului român. Socialiștii români au respins cu vigoare afirmațiile adversarilor marxismului cu privire la existența unei incompatibilități de principiu între socialism și patriotism. Ei au demonstrat că patriile sînt cadre naturale și istorice de dezvoltare a popoarelor cu tradiția lor, cu viața sufletească, cu idealurile, cu civilizația specifică fiecăruia.

Clasa muncitoare și partidul ei revoluționar au demască politica marilor puteri de jaf și cotropire, de imixtiune în treburile interne și de dictat, sesizînd, la justa lor valoare, natura contradicțiilor dintre marile puteri, pericolul și caracterul primului război mondial dintre cele două grupări de state imperialiste. Este interesant că F. Engels, încă din 1888, în scrisoarea către I. Nădejde, arătase că în eventualitatea unui război între cele două mari puteri — Rusia țaristă și Imperiul austro-ungar — „n-am putea să ținem cu vreunul din luptători; dimpotrivă, le-am dori să fie cu toții bătuți dacă s-ar putea”, că după ce țarismul se va prăbuși, aceasta ar crea condiții propice pentru destrămarea monarhiei austro-ungare, dînd astfel posibilitate organizării de sine stătătoare a popoarelor asupraștrăine. Lucru cu deosebire adevărat pentru români deoarece cele două mari puteri, aflate în tabere vrăjmașe, dețineau fiecare teritorii românești. Desfășurarea evenimentelor a dovedit justetea de principiu a punctului de vedere socialist, întregirea națională nefiînd darul dezinteresat al bunăvoinței vreunor mari puteri, ci rodul eforturilor și sacrificiilor, al luptei comune a întregului popor român.

Poziția partidului clasei muncitoare, expusă în Congresul extraordinar din august 1914, a fost apropiată de aceea a guvernului țării, care a decis neutralitatea armată a României, hotărîre ce a reprezentat un succes al politicii naționale românești. Atunci cînd armata română a trecut Carpații, clasa muncitoare în frunte cu partidul său politic a sprijinit cu hotărîre acțiunea de eliberare a pămînturilor românești de sub dominația austro-ungară. Muncitorimea, înfruntînd greutăți de tot felul, a depus o activitate asiduă în fabrici și ateliere, pentru întărirea

⁵⁾ „Arbeiter Presse” din 31 martie 1893

⁶⁾ „România muncitoare” din 20—27 august 1906

⁷⁾ „Românul” din 20 martie 1912

⁸⁾ „Adevărul” din 24 octombrie 1913

⁹⁾ „Viitorul social” din martie-aprilie 1913. p. 27

potențialului militar al armatei. În același timp, un mare număr de socialiști s-au distins în numeroase lupte, unii până la sacrificiul suprem, pentru salvarea ființei naționale a poporului, pentru apărarea pământului străbun.

Dorința și hotărârea de a desăvârși unitatea național-statală au scos în evidență elanul patriotic, dăruirea și devotamentul clasei muncitoare, a națiunii române în ansamblul său, manifestate în marile bătălii de la Mărășești și Oituz, în lupta împotriva ocupației străine, pentru apărarea independenței naționale și reunirea românilor într-un singur stat național unitar și democratic. Pe fondul ascuțirii contradicțiilor sociale și naționale, a victoriei revoluției socialiste din Rusia și a prăbușirii imperiului bicefal, lupta popoarelor pentru eliberarea națională cunoaște apogeul, ducând la victorie. În asemenea împrejurări istorice a fost declanșat, în teritoriile românești subjugate până atunci, un amplu proces național-revoluționar în vederea unirii lor cu România. Încheierea deplinei unificări a statului național român s-a făcut la 1 Decembrie 1918 prin Marea Adunare Națională de la Alba Iulia, care a hotărât unirea Transilvaniei cu România. „Mișcarea muncitorească, revoluționarii și socialiștii români — subliniază tovarășul Nicolae Ceaușescu — au acționat cu toate forțele și au contribuit activ la realizarea statului național unitar, demonstrând astfel că tocmai clasa muncitoare, forțele socialiste, progresiste, revoluționare, sint apărătoarele cele mai fidele ale intereselor întregii națiuni”¹⁰⁾.

Contribuția deosebită a clasei muncitoare și a partidului ei la Marea Unire rezultă din participarea activă în Consiliul Național Român Central, munca neobosită în Consiliile și gărzile naționale, în redactarea declarațiilor unioniste, în cadrul cărora au fost incluse o serie de prevederi cu larg caracter democratic — reforma agrară radicală, votul universal, libertatea și egalitatea în drepturi pentru toți cetățenii țării, indiferent de naționalitate, legislația muncitorească etc.

¹⁰⁾ Nicolae Ceaușescu, România pe drumul construirii societății socialiste multilaterale dezvoltate, vol. 22, Ed. politică, București, 1982, p. 12.

¹¹⁾ „Socialismul” din 17 februarie 1919

De asemenea, la 1 Decembrie 1918, pe Cîmpul lui Horea, alături de cei 1 228 de delegați (dintre care 150 reprezentau pro letariatul organizat) s-au aflat peste 130 000 de oameni — muncitori, țărani, meseriași, intelectuali și alții — martori și părtaș direcți și activi la unul dintre cele mai mari evenimente din istoria noastră națională. Vorbind în numele muncitorilor, un reprezentant al socialiștilor români transilvăneni declara: „Astăzi, venim și noi, reprezentanții adevărați ai muncitorimii române din Transilvania și Banat, venim și declarăm în fața dvs., în fața Internaționalei socialiste și a lumii întregi, că vrem unirea tuturor românilor. Noi vrem și sintem gata de a lupta cu toate mijloacele pentru înfăptuirea și apărarea unirii”. Realizată pe cale democratică, plebiscitară, marea unire consfințește înfăptuirea idealului de două ori milenar al poporului nostru, deschizând perspectiva unor profunde înnoiri democratice în societatea românească. Salutind cu entuziasm actul istoric al încheierii unității noastre statale, Partidul Socialist din România, ca reprezentant al claselor muncitoare, sublinia în Declarația din 13 februarie 1919: „Ca socialiști români internaționaliști, salutăm cu bucurie dezrobirea națională a poporului român din provinciile subjugate până acum și respectăm legăturile de unire hotărâte... România nouă de azi trebuie să devină România socialistă de mine”¹¹⁾.

Partidul Comunist Român, făurit în mai 1921, avea să dea noi dimensiuni luptei revoluționare din societatea românească, fiind exponentul aspirațiilor întregului popor spre realizarea obiectivelor formulate în actele unioniste, pentru consolidarea unității statale, pentru apărarea integrității teritoriale a patriei în fața primejdiei și ofensivei fasciste și revizioniste, pentru victoria revoluției socialiste în România. S-a realizat în felul acesta o unitate organică, dialectică între fapte care aparțin unui proces istoric lung, unic de luptă a poporului, a clasei muncitoare din țara noastră și a partidului ei revoluționar pentru dreptate, libertate și unitate națională, pentru victoria orînduirii socialiste în România.

Ion IACOS

Socialismul — epoca consolidării statului național

(Urmare din pag. 3)

triotismul socialist și solidaritatea internațională; manifestarea statului ca reprezentant suprem și organizator al vieții comune a națiunii, a întregului popor, ca exponent al intereselor autentice ale țării; autoconducerea aflată într-un proces continuu de dezvoltare și perfecționare; și, desigur, unitatea și frăția dintre poporul român și naționalitățile conlocuitoare, ca rezultat al politicii de rezolvare, pe bazele concepției revoluționare a marxism-leninismului, a problemei naționale și de asigurare a egalității depline.

Sintetizînd conținutul și semnificația profundă a afirmării plene a acestor noi trăsături pe care națiunea noastră le-a dobîndit în cursul procesului revoluționar, secretarul general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu, arată că, în societatea noastră socialistă, națiunea „...a căpătat noi dimensiuni, noi caracteristici. Însăși lichidarea împărțirii societății în clase antagoniste, în clase asupritoare și în clase asuprite, formarea societății socialiste bazată pe clase prietene, animate de aceleași țeluri și interese, dezvoltarea unitară a forțelor de producție, a științei, învățămîntului și culturii, a unei concepții noi despre lume și viață, a schimbat fundamental caracterul și rolul națiunii. Putem afirma cu deplină temei că națiunea noastră a căpătat caracteristici superioare, dezvoltîndu-se pe o treaptă mai înaltă în procesul făuririi societății socialiste multilaterale dezvoltate și al înaintării spre comunism”³⁾.

Fundamentul trainic al afirmării plene și maturizării depline a acestor noi trăsături ale națiunii noastre socialiste îl reprezintă asigurarea progresului multilateral al țării în toate domeniile, trecerea României la un nou stadiu de dezvoltare, realizarea unei noi calități a muncii și vieții întregului popor.

Una dintre direcțiile hotărîtoare ale progresului națiunii noastre socialiste în etapa actuală este dezvoltarea forțelor de producție, asigurarea unui nivel tot mai avansat al economiei naționale moderne, planificate, creșterea continuă a avuției naționale. Punîndu-se în continuare accent pe dezvoltarea in-

tensivă a tuturor ramurilor de activitate, pe ridicarea calității, creșterea productivității muncii, a eficienței economice și pe realizarea independenței energetice, adoptîndu-se în acest sens măsuri și programe speciale, națiunea se înscrie pe linia unei continue dezvoltări economice, care-i asigură condițiile materiale necesare afirmării și maturizării noulor ei caracteristici. Așa cum confirmă istoria, însăși formarea națiunii, a statului național unitar nu au fost posibile decît numai ca urmare a atingerii unui anumit stadiu al dezvoltării forțelor de producție, al progresului economic în general. Cu atît mai mult în socialism experiența demonstrează că numai pe baza gradului de acumulare, de creștere a bogăției naționale, de dezvoltare economico-socială, națiunea se poate afirma plener ca națiune socialistă, ca puternică forță motrice a progresului.

În strînsă legătură cu progresul economic, dezvoltarea științei, învățămîntului și culturii acționează, de asemenea, ca un puternic factor ce influențează și condiționează afirmarea noulor caracteristici ale națiunii în socialism.

Dezvoltarea țării pe celelalte planuri — social, politic, democratic — întregeste dimensiunile calitative ale transformărilor profunde prin care a trecut și trece națiunea noastră în condițiile socialismului și asigură întregul complex de condiții și factori care concurează la ridicarea pe o treaptă mai înaltă a rolului activ al națiunii în evoluția societății românești. Numai pe baza acestei dezvoltări multilaterale națiunea socialistă, poporul român însuși pot să-și făurească conștient, în conformitate cu cerințele dezvoltării sociale, propria istorie, propriul viitor. Avînd în vedere tocmai acest lucru, ca și faptul că, pentru o lungă perioadă de timp, inclusiv în comunism, națiunea va continua să aibă un rol important în progresul societății și în cooperarea și conlucrarea internațională, Partidul Comunist Român apreciază cu deplină justificare că „...avem obligația să facem totul pentru dezvoltarea însușirilor noi ale națiunii noastre, pentru omogenizarea și întărirea ei, ca factor fundamental al victoriei socialismului și comunismului în România”⁴⁾.

³⁾ Nicolae Ceaușescu, Expunere cu privire la stadiul actual al edificării socialismului în țara noastră, la problemele teoretice, ideologice și activitatea politică, educativă a partidului. Prezentată la plenara largită a Comitetului Central al Partidului Comunist Român, 1 iunie 1982, în România pe drumul construirii societății socialiste multilaterale dezvoltate, vol. 24, Ed. politică, București, 1983, p. 45.

⁴⁾ Nicolae Ceaușescu, Raport la Conferința Națională a Partidului Comunist Român. 16—18 decembrie 1982, Ed. politică, București, 1982, p. 45.

În spiritul orientărilor stabilite de Plenara C.C. al P.C.R.

DIMINUAREA CONSUMURILOR MATERIALE PE FIECARE PRODUS

ÎN CADRUL preocupărilor pentru dezvoltarea susținută a economiei naționale o atenție deosebită se acordă reducerii continue a consumurilor materiale, înlăturării oricărei forme de risipă, folosirii iudicioase a materiilor prime, recuperării și refolosirii materialelor. Recent, Plenara C.C. al P.C.R. a adoptat o serie de programe de largă perspectivă, între care se numără și cel privitor la îmbunătățirea nivelului tehnic și calitativ al produselor, reducerea consumurilor de materii prime, de combustibili și energie și valorificarea superioară a materiilor prime și materialelor în perioada 1983—1985 și pînă în 1990.

În ansamblul acestor orientări un loc important revine acțiunilor desfășurate pentru reducerea mai accentuată a consumurilor materiale și energetice pe fiecare unitate de produs, în concordanță cu evoluția acestor consumuri pe plan mondial, cu nivelul dotării tehnice din țara noastră, cu necesitatea realizării unor produse competitive, cu caracteristici tehnico-funcționale ridicate. Măsurile întreprinse în acest sens, la nivelul economiei, al ramurilor, centralelor și întreprinderilor au condus la realizarea unor însemnate economii materiale cu efecte directe asupra diminuării costurilor de producție și creșterii eficienței economice. Cu toate acestea, realizările obținute nu se situează în toate cazurile la nivelul eforturilor întreprinse de stat privind dotarea tehnică a întreprinderilor, introducerea de tehnologii avansate, asimilarea de produse noi etc. „Dacă noi am redus consumurile materiale la unele produse cu 30—35, iar la câteva chiar cu 40 la sută, — sublinia tovarășul Nicolae Ceaușescu la recenta Plenară a C.C. al P.C.R. — dacă introducem în mod corespunzător recuperarea materialelor, recondiționarea pieselor și subsansamblelor, precum și alte măsuri de economie, apoi vom constata — și, de fapt, aceasta trebuie să fie concluzia — că ceea ce am stabilit pentru 1984 nu reprezintă încă ceea ce trebuie și putem să realizăm. Avem în continuare rezerve în această privință”.

Care sînt deci factorii ce pot influența pozitiv reducerea consumurilor materiale pe fiecare unitate de produs, care sînt direcțiile de acțiune în această privință pentru perioada următoare ?

Eficiența reproiectării și proiectării constructive a produselor

UN ROL de mare importanță pentru utilizarea judicioasă a resurselor materiale și energetice de toate cate-

goriile și creșterea gradului de valorificare a bazei tehnico-materiale îl are realizarea de produse competitive, în construcții ușoare, cu parametri tehnici și economici ridicați, care să determine reducerea continuă a consumurilor de materii prime, materiale, combustibili și energie. În acest context, s-a intensificat, în ultimii ani, acțiunea de reproiectare a produselor în scopul reducerii greutateii proprii, obținându-se pe această cale însemnate economii de materiale. Astfel, prin reproiectare s-au realizat mase nete mai reduse cu 25—30% la unele tipuri de compresoare, cu 6% la podul rulant monogridă 5 t × 22 mm, cu 5% la vagonul pe 4 osii pentru cereale, 4% la locomotiva diesel hidraulică LDH 1400 și la autoturismul de teren ARO 24. Tot datorită unor soluții constructive noi, adoptate în proiecte, s-au obținut consumuri scăzute de carburanți cu circa 10% în funcționarea motoarelor navale, iar îmbunătățirile aduse unor utilaje energetice (cazane, turboagregate, hidroagregate) au condus la economii anuale de peste 1 300 MWh energie electrică și 2 000 tone combustibil convențional.

În construcția autovehiculelor de transport, reproiectarea constructivă a condus, de asemenea, la reducerea greutateii proprii cu 70—200 kg/produs. ceea ce, pe lângă economiile de materiale obținute în procesul de fabricație al acestora, asigură însemnate economii de carburanți în funcționare, prin îmbunătățirea capacității utile de transport. Cele câteva exemple menționate demonstrează o dată în plus rolul major pe care îl are concepția constructivă în folosirea judicioasă și cu maximum de eficiență a bazei materiale, în diminuarea mai accentuată a consumurilor pe fiecare unitate de produs.

Din păcate, nu în toate cazurile la reproiectarea produselor s-a avut în vedere reducerea greutateii proprii a acestora și implicit a consumului de materiale. Așa, de exemplu, prin reproiectare s-au obținut reduceri nesemnificative ale greutateii proprii — de numai 0,6% la grupul electrogen GE 390 KVA, 1% la instalația de foraj în cariere FC 250 și combina autopropulsată pentru pantă CP 12, 2% la instalația de forat apă FA-20 și combina autopropulsată C 144. Evident că, în aceste cazuri, proiectanții au avut în vedere numai îmbunătățirea unor parametri tehnico-funcționali, eficiența economică și problemele legate de consumurile materiale fiind practic neglijate.

Economia noastră dispune încă de multe rezerve însemnate în ce privește mai buna folosire a bazei materiale, reducerea consumurilor supradimensionate etc., aceasta cu atît mai mult

cu cît avem încă produse care nu au suferit modificări importante în ultimii 10 ani. O atare situație influențează negativ rezultatele economice și eficiența unor întreprinderi, în condițiile în care restricțiile la unele materiale impun creșterea gradului de valorificare a acestora, reducerea mai substanțială a unor consumuri. În aceste condiții, se impune ca ministerele, centralele, întreprinderile și toate unitățile de cercetare științifică și inginerie tehnologică să analizeze cu mai mare atenție întreaga structură de producție, să-și fundamenteze mai bine nivelul consumurilor, urmărindu-se în principal : ● optimizarea numărului de sortimente, tipuri și dimensiuni de produse în toate ramurile de activitate economică ; ● introducerea și generalizarea în economie a celor mai bune rezultate ale activității de cercetare științifică ; ● ridicarea gradului de valorificare a materiilor prime, materialelor, combustibililor și energiei ; ● creșterea mai susținută a productivității muncii și a eficienței economice prin diminuarea substanțială (minimum 30%) a consumurilor pe unitatea de produs : ● promovarea fabricației de mașini, utilaje și instalații complexe, competitive, cu mase specifice reduse și performante la nivelul progresului tehnic contemporan ; ● folosirea în procesul de producție a materiilor prime, materialelor, subsansamblelor, mașinilor și utilajelor produse în țară și reducerea la minim a importurilor.

Perfecționarea și innoirea tehnologiilor de fabricație

ALĂTURI de acțiunile privind reducerea greutateii produselor finite prin diminuarea consumurilor materiale și energetice, o preocupare permanentă a constituit-o și o constituie perfecționarea și innoirea tehnologiilor de fabricație, care reprezintă unul din factorii hotărâtori în reducerea pierderilor tehnologice, în diminuarea rebuturilor, în utilizarea cît mai completă a resurselor materiale și regăsirea acestora într-o proporție cît mai mare în produsul finit.

Și în acest domeniu s-au obținut rezultate bune, cu efecte economice însemnate, prin aplicarea și promovarea unor tehnologii moderne, ca ștanțarea și matrițarea de precizie, turnarea în cochilii sau coji, forjarea în matrițe închise, extrudarea, sinterizarea, placarea oțelului carbon cu oțeluri aliate sau metale neferoase, utilizarea în mai mare măsură a tehnologiilor neconvenționale a prelucrărilor cu laser și altele. Introducerea și extinderea acestor tehnologii în procesele de fabricație a avut și are o mare înrîurire pozitivă atît asupra creșterii productivității

muncii și ridicării nivelului de performanță al produselor, cât și asupra diminuării considerabile a consumurilor de materii prime, materiale și energie. Eliberarea unor însemnate cantități — de sute și mii de tone de materii prime și materiale — și punerea lor la dispoziția economiei naționale s-au tradus, în fapt, în realizarea pînă în prezent a unor producții suplimentare la multe sortimente deficitare, în depășirea exportului la unele produse solicitate pe piața externă.

Analizele întreprinse au demonstrat totuși că și în acest domeniu se constată încă rămîineri în urmă, cu deosebire în sectoarele calde, unde se mai execută o serie de reperi cu adaosuri de prelucrare exagerate, se mai preferă încă, chiar pentru produsele de serie mijlocie sau mare forjarea liberă în locul celei în matrițe. Toate acestea au dus în mod direct la o risipă nejustificată de materii prime, energie și manoperă, respectiv la o eficiență economică redusă. Așa, de exemplu, la I.U.P. Tirgoviște există reperi la care adaosurile de prelucrare, după forjare, reprezintă peste 30% din greutate sau chiar mai mult. Situații similare se întîlnesc și la I.M.U.M. Medgidia, la care coeficientul de utilizare a metalului pentru diverse piese turnate pentru electropompe este sub 70%. La piesele turnate de întreprinderea mecanică din orașul Dr. P. Groza pentru excavatorul cu roți port cupe, destinat industriei miniere, adaosul de prelucrare reprezintă peste 30% din greutatea pieselor finite.

Se întîlnesc și situații în care tehnologiile aplicate nu respectă condițiile și procedeele omologate, provocînd consumuri suplimentare, ca de exemplu sania pentru mașinile de frezat pentru sculării, executată de I.M. Alba Iulia, care este cu 14 kg mai grea decît cea prevăzută în documentația omologată, în timp ce, pentru aceeași mașină, I.M. Roman execută semifabricatul turnat pentru o bucăș de 5,2 kg în loc de 2,3 kg. Uneori, tehnologii produselor nu respectă în documentație normativele

în vigoare, stabilind pierderi tehnologice mai mari decît cele admise. Astfel, la întreprinderea „Semănătoarea” s-a prevăzut prin tehnologie debitarea laminatelor cu diametre mai mici de 20 mm, cu pînze de 7—8 mm în loc de 4 mm grosime cît se recomandă prin actele normative în vigoare, admițînd în acest mod, chiar prin documentația tehnologică, pierderi de pînă la 25% față de piesa finită. Din cele cîteva exemple prezentate se desprinde concluzia că, pentru obținerea unor reduceri în consumurile materiale, **analizele tehnice și economice trebuie adîncite la nivelul fiecărui reper, al fiecărui element ce compune ansamblul respectiv.** Avînd în vedere condițiile tot mai dificile în care se pot asigura materiile prime necesare producției, creșterea permanentă a prețurilor acestora, se impune luarea unor măsuri severe pentru reducerea continuă, pe toate căile, prin toate mijloacele și la toate nivelurile a consumurilor materiale și energetice, pentru mai buna utilizare a bazei materiale de care dispune fiecare întreprindere, intensificarea eforturilor pentru diminuarea cantităților de materii prime și materiale utilizate și încorporate în fiecare produs în parte.

Fundamentarea pe bază tehnico-științifică a normelor de consum

COMITETUL POLITIC EXECUTIV al C.C. al P.C.R. a aprobat în această lună **proiectul de decret privind normarea consumurilor de materii prime, materiale, combustibili și energie pe anul 1984**, act normativ care are ca scop principal optimizarea consumurilor materiale și energetice pentru o serie de produse și activități cu pondere însemnată în economia națională, gospodărirea chibzuită a resurselor materiale, sporirea eficienței economice a întregii activități. Ținînd seama de aceste deziderate considerăm că este oportună reconsiderarea modului în care este

privită activitatea de normare a consumurilor materiale, care trebuie să țină seama de toate realizările tehnicii mondiale, de mutațiile economice ce au loc pe plan mondial și național, de condițiile economice ale perioadei actuale, de creșterea exigențelor beneficiarilor interni și externi, de îmbunătățirea continuă a eficienței utilizării bazei proprii de materii prime.

Un rol prioritar în stabilirea normelor tehnice de consum trebuie să revină unităților de cercetare științifică și inginerie tehnologică, a căror activitate va trebui să fie dirijată într-o proporție mai mare spre analiza tehnico-economică a produselor supuse reproiectării, iar la **elaborarea proiectelor pentru produsele noi să țină seama mai mult de realizările de vîrf ale tehnicii mondiale.** Astfel, se impune să se stabilească condiții inițiale în direcția limitării consumurilor materiale și energetice de care trebuie să se țină seama la elaborarea noilor proiecte. De asemenea, **introducerea în fabricație de produse noi sau modernizarea celor existente să se admită numai în condițiile realizării unor produse cu parametri tehnico-funcționali superiori, cu consumuri specifice materiale și energetice mai reduse comparativ cu cele existente**, raportate la valoarea de întrebuițare a produsului respectiv, cu costuri de producție diminuate și utilizarea de materii prime și materiale tipizate, produse în țară.

În aceste condiții, unitățile de cercetare și inginerie tehnologică vor trebui să asigure în mai mare măsură decît pînă acum proiectarea, reproiectarea și introducerea în fabricație a unor produse în construcție ușoară, cu parametri funcționali competitivi și consumuri materiale și energetice reduse, prin im-

dr. ing. Mircea ROMANIȚĂ

Ministerul Aprovizionării Tehnico-Materiale și Controlul Gospodării Fondurilor Fixe

(Continuare în pag. 23)

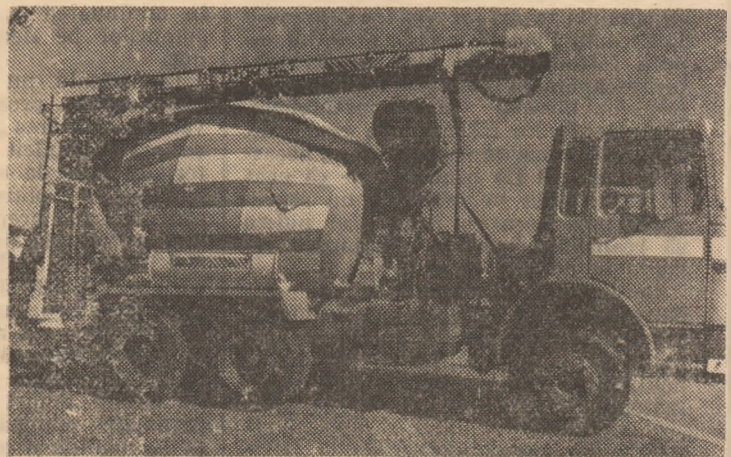
Realizări de prestigiu ale creației tehnice românești

Autobetoniera cu bandă transportoare

PE PORȚILE cunoscutei întreprinderi „Automecanica” — Medias a ieșit un nou și modern tip de autobetonieră, creație originală a acestui lectiv de muncă. Spre deosebire de modelele anterioare, betoniera este prevăzută cu o bandă transportoare fără motor auxiliar. Noul tip de autobetonieră, contribuie, în mod hotărîtor, la acțiunea de mecanizare complexă a lucrărilor de preparare a diferitelor tipuri de betoane și transportării acestora pe distanțe de pînă la 50 km de la locul preparării. Grație benzii transportoare — care are o lățime de 400 mm și o lungime de 7 600 mm — betoanele pot fi puse în operă la o distanță maximă de 7 m față de locul staționării mașinii și pînă la o înălțime de 4 metri. Datorită acestor performanțe, autobetoniera are un larg domeniu de utilizare, fiind deosebit de soli-

citată pentru lucrările specifice realizării platformelor de construcții civile și industriale, la executarea de drumuri și de poduri, la executarea de lucrări funciare etc.

Autosasiul acestei betoniere — un ROMAN 19258 DFK — are două punți motoare care sînt antrenate de un motor Diesel, în patru timpi, cu injecție directă, care dezvoltă 215 CP la 2200 rot/min. și o turație maximă a motorului de 1400 rot/min. Alături acționarea tobei de malaxare, cît și a benzii transportoare se face hidraulic, prin intermediul a două circuite independente unul față de celălalt: circuitul hidraulic destinat acționării benzii transportoare asigură atît antrenarea benzii de cauciuc cu un hidromotor lent de moment unic, cît și acționarea brațelor rabatabile și rotirea benzii cu 180° din poziția de mers în poziția de lucru. Toba de malaxare, confecțio-

nală din tablă de oțel sudată, are un volum de 5,5 m³ cînd este folosită ca agitator și de numai 5 m³ cînd este utilizată ca betonieră. Unghiul său de înclinare este de 16°30' și funcționează cu o turație (în ambe-

le sensuri) variînd în limitele ±0 și 20 rot/min. Banda transportoare se deplasează cu o viteză de 3,5 m/sec și are un unghi maxim de ridicare de 27°.

E.C.

În spiritul orientărilor stabilite de Plenara C.C. al P.C.R.

RIDICAREA NIVELULUI TEHNIC ȘI CALITATIV AL PRODUSELOR

RIDICAREA parametrilor tehnici, funcționali și economici ai produselor constituie o condiție esențială pentru funcționarea unei economii moderne la cote de înaltă productivitate, competitivitate, eficiență. Calitatea înaltă, în concepție și execuție, pe întregul flux de fabricație, este încorporată în produse cu înalte performanțe realizate cu costuri reduse, produse bine apreciate, solicitate și cumpărate de beneficiarii interni și pe piața externă. Subliniind importanța deosebită pe care o reprezintă această problemă, tovarășul Nicolae Ceaușescu, secretarul general al partidului, arată că „in actualele împrejurări economice internaționale, cînd trebuie să facem față greutăților legate de criza economică, cit și unei concurențe foarte active, se impune să facem totul pentru ca produsele românești să poată fi competitive, să se măsoare — din punct de vedere al nivelului tehnic și calității — cu oricare produs similar pe plan internațional...”

În condițiile în care economia românească beneficiază de un Program special privind îmbunătățirea nivelului tehnic și calitativ al produselor — dezbătut și adoptat la recenta Plenară a C.C. al P.C.R. — în toate întreprinderile, centralele industriale, ministerele economice, institutele de cercetare științifică și inginerie tehnologică, institutele de învățămînt sînt în curs de desfășurare numeroase acțiuni, pe multiple planuri, pentru situarea nivelului calitativ al produselor la și peste nivelul celor mai bune realizări obținute pe plan mondial, în condițiile sporirii productivității muncii și ale economisirii severe a materiilor prime și energiei la fiecare loc de muncă. Pe baza prevederilor programului, se pune un accent deosebit pe perfecționarea structurilor de fabricație, înnoirea și modernizarea producției, asigurarea calității în conformitate cu prevederile din documentațiile de execuție, măsuri capabile să conducă la sporirea substanțială a gradului de valorificare a materiilor prime, reducerea cheltuielilor materiale, la ridicarea eficienței producției și creșterea competitivității mărfurilor românești pe piețele externe. Dat fiind că obiectivele stabilite au ținut seama de valorosul potențial de cercetare de care dispune industria noastră, de puternica sa dotare tehnică și, în lumina realizărilor recente de pe plan mondial, a tendințelor ce se manifestă în fiecare domeniu, așa cum se prevede în pro-

gram, în toate unitățile se depun eforturi concertate pentru ca, la tot mai multe produse, nivelul calitativ să se situeze la nivelul actual mondial și să-l devanseze, pentru a se asigura astfel creșterea permanentă a competitivității.

Subliniind că înfăptuirea programului va avea o contribuție hotărîtoare la realizarea obiectivelor Congresului al XII-lea al P.C.R. de obținere a unei noi calități în toate domeniile, la ridicarea pe o treaptă superioară a întregii activități economice, plenara a indicat să se acționeze cu toată energia pentru ridicarea nivelului tehnic și calitativ al producției, prin aplicarea celor mai noi cuceriri ale științei și tehnicii, capabile să asigure tehnicitate ridicată în condiții de eficiență sporite. În această direcție, măsurile desfășurate în întreprinderi urmăresc asigurarea calității pe baza ultimelor cuceriri ale științei, tehnicii și tehnologiei pe plan mondial, vizează atît îmbunătățirea caracteristicilor funcționale, constructive, de fiabilitate, ale produselor cît și a celor economice — randamente, consumuri, costuri, gradul de valorificare a materiilor prime, eficiența la export.

Pentru realizarea neabătută, cu eficiență înaltă a prevederilor programului, este necesar ca în centrul multiplexului acțiunii avute în vedere în unitățile economice, centralele industriale, institutele de cercetare și proiectare tehnologică, să se situeze preocuparea pentru:

● **detalierea sarcinilor rezultate din program pe fiecare produs**, antrenînd pentru aceasta pe toți oamenii muncii indiferent de locul lor de muncă;

● **revederea documentațiilor de fabricație și perfecționarea tehnologiilor de execuție**, inclusiv a tehnologiilor de control și stabilirea clară a condițiilor de calitate la materiile prime și materialele utilizate;

● **asigurarea proceselor de fabricație cu mijloace de măsurare precise și adecvate** locurilor de măsurare precum și cu standurile de probă specifice, care să ateste realizarea parametrilor proiectați;

● **verificarea continuă a capacității mașinilor, utilajelor și tehnologiilor și respectarea programelor de întreținere, revizie și reparații** a acestora;

● **introducerea, extinderea și generalizarea de metode moderne de investigare și control a calității**, atît prin pîrghii economice cît și prin pîrghii tehnice, utilizînd în acest scop gestiunea calității, metode de control

statistic, sistemul complex de asigurare a calității, metoda Demeritelor, autocontrolul și normarea acestuia etc.

Fundamentare temeinică, aplicare riguroasă a programelor speciale pe produs

ACȚIUNILE desfășurate se cer înmănușiate în viziunea concretă, unitară a programelor speciale de ridicare a nivelului tehnic și calitativ pe produse și grupe de produse. Practic, fiecare unitate economică trebuie să fundamenteze temeinic și să se aplice riguros programe speciale pe produse și grupe de produse, care să cuprindă atît măsuri pentru creșterea nivelurilor tehnico-calitative cît și măsuri pentru realizarea produselor la nivelul proiectat. În cadrul lor, pentru creșterea nivelului tehnico-calitativ se cere acționat prin:

1 crearea unor bănci de date tehnice și economice care să înglobeze informațiile din literatura de specialitate, prospecte, catalage, din studiile întocmite de institutele de marketing din cadrul M.C.E., cercetările institutelor de cercetare științifică și economică, normele internaționale (ca I.S.O., C.A.E.R., C.E.I., C.E.E.-O.N.U., U.I.C. etc.), sau normele și standardele străine de circulație internațională (ca A.S.T.M., V.D.E., O.P.I., D.I.N., G.O.S.T. etc.), alături de datele referitoare la cele mai bune produse românești din domeniul respectiv;

2 gruparea datelor pe criterii tehnico-calitative: funcționale (consumuri, performanțe, precizie etc.), constructive și tehnologice (dimensiuni, gabarite, greutate etc.), de fiabilitate (media timpului de bună funcționare, media timpului de reparație, disponibilitate, rata căderilor, posibilitatea de funcționare, termen de garanție, durata de viață etc.), criteriile ergonomice, de estetică industrială etc.;

3 efectuarea de comparații ale datelor privind cel puțin 4—5 produse de vîrf existente pe plan mondial cu produsele existente în fabricație și stabilirea plusurilor și minusurilor la fiecare caracteristică tehnico-calitativă;

4 analiza critică și stabilirea de măsuri constructiv-tehnologice și organizatorice care să conducă, conform programului aprobat de Plenara

C.C. al P.C.R., la situarea produselor românești la nivelul mondial de vîrf și depășirea acestui nivel. Pentru aceste analize se recomandă **utilizarea fișei sintetice de criterii și niveluri de calitate**, folosită în industria constructoare de mașini (M.I.C.M. și M.I.M.U.E.E.) cu ocazia omologării produselor, fișe care, în lumina programului, trebuie reactualizate periodic cel puțin anual, pe baza băncii de date, în scopul menținerii produselor românești la nivelul mondial.

Pentru realizarea produselor la nivelul tehnico-calitativ proiectat, acțiunile desfășurate trebuie să aibă în vedere:

■ **stabilirea de tehnologii de execuție moderne și îmbunătățirea celor existente**, care să asigure precizia și stabilitatea proceselor de producție, concomitent cu creșterea continuă a productivității și care să permită realizarea reperelor, subansamblurilor și produselor finite la nivelul documentației de execuție;

■ **asigurarea proceselor tehnologice cu mijloace de măsurare, cu domenii de măsurare și precizie adecvate** fiecărui loc de măsurare, organizarea activităților de verificare periodică a acestora, stabilind periodicitatea de măsurare la fiecare aparat în parte în funcție de importanța, caracteristica măsurată și frecvența de lucru, corelate cu activitatea de reparare și întreținere a mijloacelor de măsurare;

■ **generalizarea gestiunii calității** (aplicată experimental în unitățile M.I.C.M. și M.I.M.U.E.E.) — pirghie economică care contribuie la îmbunătățirea calității produselor. Este important să nu se uite că această metodologie cuprinde două etape: bilanțul calității și gestionarea calității. **Bilanțul calității** presupune împărțirea cheltuielilor pentru calitate în trei conturi distincte: contul pentru prevenirea defectelor (cheltuieli pentru încercarea produselor, verificarea calității proiectului, elaborarea planurilor de control, dotarea cu mijloace de măsurare și standuri de probă etc.), contul identificării defectelor (cheltuieli pentru recepția materiilor prime, controlul tehnic pe flux de fabricație și final, încercările de fiabilitate, urmărirea comportării în exploatare, verificarea periodică a mașinilor, utilajelor și proceselor tehnologice etc.), contul defectelor (pagubele determinate de rebuturi, reamanieri, resortări, bonificații, cheltuieli pentru stingerea reclamațiilor, cheltuieli cu „service“-ul etc.).

Gestionarea calității reprezintă analiza asupra celor trei conturi și stabilirea de măsuri care să conducă în final la reducerea cheltuielilor pentru calitate, respectiv la îmbunătățirea calității. Practica a demonstrat că prin creșterea cu 5% a „contului prevenirii defectelor“ se reduce cu 25% „contul defectelor“, respectiv gestiunea calității nu înseamnă o cheltuială, ci o investiție rentabilă. În acest context, se cuvine subliniată importanța ce revine etapei a doua, cu atât mai mult cu cât

pină acum eforturile privind aplicarea gestiunii calității se concentrau deosebi asupra primei etape.

Îmbunătățirea tehnologiilor de control

ÎN REALIZAREA produselor la nivelul tehnic-calitativ proiectat, o importantă direcție de acțiune trebuie să o reprezinte, conform prevederilor programului, **îmbunătățirea tehnologiilor de control prin extinderea de metode moderne de control și în special a celor care să aibă un caracter preventiv** și totodată să antreneze pe executant la realizarea produselor la nivelul documentației omologate. Este vorba, în primul rând, de **extinderea controlului statistic pe fluxul de fabricație**, aplicabil la producția de serie, care este un control dinamic, preventiv, ce împiedică fabricarea de rebuturi și presupune prelevarea periodică (la o oră sau două ore) a unui număr cuprins între 2 și 12 piese sau perechi și controlarea acestora. Dacă aceste mostre prelevate se încadrează în așa numitele limite de supraveghere (limite ceva mai stricte decât limitele din documentație), aceasta permite continuarea fabricației; dacă se depășesc limitele de supraveghere, loturile fabricate nu reprezintă rebuturi, însă procesul de fabricație trebuie oprit pentru reglarea lui sau îndepărtarea cauzelor care au determinat neîncadrarea în limitele stabilite.

O atenție deosebită se cere acordată **controlului statistic de recepție**, aplicat la loturile de produse finite sau la loturile de reperi executate într-o secție, atelier sau aprovizionate. Desfășurarea sa eficientă presupune prelevarea unei mostre a cărei mărime depinde de importanța reperului sau produsului și totodată de mărimea lotului (la loturile mici mostra reprezintă cca. 10—12% iar la loturile mari cca. 4—6% din lot). Pe baza unor riscuri bine stabilite atât pentru furnizor cât și pentru beneficiar (STAS 3160-72) și a unui nivel de calitate acceptabil — AQL — prevăzut în normele de produs sau contracte, loturile de produse trebuie acceptate sau respinse în funcție de numărul de defecte găsite la control în mostra prelevată. Nu trebuie uitat că controlul bucată cu bucată (integral) față de controlul statistic de recepție are 4 mari dezavantaje: el este neeconomic (impune un număr mare de controlori, inclusiv mijloace de măsurare, standuri de probă etc.), este neaplicabil în cazul controlului distructiv, e nefiabil (celui mai bun controlor la controlul bucată cu bucată, datorită monotoniei operației, îi scapă circa 15% din produsele defecte existente în lotul controlat), și devine uneori neantrenant pentru executant. Pentru că acesta știe că după el există un controlor care îi controlează fiecare produs și că în cel mai rău caz (în situația cînd executantul cunoaște că acest control este nefiabil) i se restituie doar 85% din produsele defecte. Aplicîndu-se însă controlul statistic executantul știe că — de exemplu — dintr-un lot de 100 produse i se controlează doar 13 bucăți și că dacă nu s-au îndeplinit condițiile de calitate i se returnează întreg lotul de 100 bucăți pen-

tru resortare, remediere etc., situație în care acesta devine un factor activ în realizarea calității.

În acest cadru, se cere acționat mai **energic și în vederea extinderii și generalizării metodei demeritelor**, care este larg aplicată pe plan mondial, fiind o metodă simplă (necesită un minim de cunoștințe matematice, impune un timp foarte redus de aplicare și interpretare, permite pilotarea calității execuției și dă un indicator complex al calității „demeritul“ care înglobează în el atât numărul de defecte găsite la produsele controlate cât și gravitatea acestora) și eficientă. Această metodă, pe lângă faptul că dă posibilitatea comparării calității execuției în timp (zilnic, lunar, anual) sau în spațiu (între secții, ateliere, echipe de lucru), poate constitui un element de bază în efectuarea retribuției după cantitatea și calitatea muncii efectuate, deoarece demeritul realizat se poate corela direct cu acordul global. Metoda este larg răspîndită în unitățile din M.I.M.U.E.E., UCECOM etc., iar la unitățile la care s-a corelat indicatorul „demerit“ cu retribuția, calitatea execuției a avut un salt spectaculos (la întreprinderea de frigidere Găiești).

Aplicarea tuturor măsurilor anterior prezentate presupune organizarea de cursuri privind perfecționarea cunoștințelor profesionale ale executanților și controlorilor, atât la locul de muncă cât și prin îmbunătățirea programelor analitice la toate nivelurile de învățămînt, începînd de la școlile profesionale pînă la cursurile postuniversitare. Și nu numai atât. Practic se cer depuse toate eforturile pentru crearea unei largi opinii de masă în rîndul oamenilor muncii în vederea respectării tehnologiilor de fabricație și a normelor de calitate pentru creșterea performanțelor produselor la nivelul realizărilor de vîrf etc., prin competență și exigență sporite la fiecare loc de muncă.

Jalonînd căile și măsurile pentru îmbunătățirea calității și tehnicității produselor românești la nivelul celor mai bune realizări pe plan mondial, reducerea substanțială a consumurilor de materii prime, materiale, combustibil și energie și creșterea gradului de valorificare al acestora la intern și export, creșterea competitivității produselor românești pe piețele externe, obiectivele programului privind îmbunătățirea calității trebuie să se situeze în centrul preocupărilor tuturor oamenilor muncii din întreprinderi, din instituturile de cercetare și proiectare, din sectoarele de concepție, din centrale și ministere, care trebuie să se angajeze cu toate forțele, cu toată capacitatea pentru realizarea integrală a sarcinilor prevăzute. Aceste prevederi se cer nu numai integral îndeplinite, ci și îmbunătățite permanent, în sensul perfecționării lor, reflectînd rezultate și niveluri calitative și de eficiență tot mai înalte, capabile să demonstreze capacitatea economiei românești de a ține pasul cu cele mai bune realizări pe plan mondial, de a spori contribuția economiei românești la circuitul internațional de bunuri și valori

Ioan ROMAN
Veronel ANTONESCU

În spiritul orientărilor stabilite de Plenara C. C. al P. C. R.

O condiție esențială pentru asigurarea unor producții mari la culturile agricole

Folosirea soiurilor și hibrizilor cu potențial ridicat de producție, a unor semințe de calitate superioară

prof. Tiberiu MUREȘAN

președintele Academiei de Științe Agricole și Silvice

OBIECTIVELE DEZVOLTĂRII economico-sociale într-un ritm rapid a țării noastre, stabilite prin documentele Congresului al XII-lea și Conferinței Naționale ale partidului, au pus în fața agriculturii sarcina de a asigura produsele agricole necesare satisfacerii cerințelor de consum mereu crescînde ale populației, furnizării de materii prime pentru industrie și creării unor disponibilități pentru export.

În realizarea acestor sarcini, un rol important revine folosirii într-o proporție mai mare a soiurilor și hibrizilor cu potențial de producție din ce în ce mai ridicat, precum și a semințelor de calitate superioară. Tovarășul Nicolae Ceaușescu, secretarul general al partidului, s-a referit în repetate rânduri la necesitatea de a se crea noi soiuri și hibrizi cu însușiri productive și calitative superioare și de a se produce pentru toate culturile semințe cu o înaltă valoare biologică și culturală, care să contribuie la sporirea producției agricole.

În etapa actuală, în agricultură asistăm la o schimbare rapidă a condițiilor de producție, prin introducerea în mediul natural, în mod artificial, a unor mijloace care perturbă starea naturală a pămîntului la care au fost adaptate anumite soiuri și hibrizi și creează o nouă stare de fertilitate. În aceste condiții, se cere ca și materialul biologic utilizat să aibă noi calități, să fie adaptat condițiilor nou create.

Necesitatea forțării procesului de fotosinteză, pentru a transforma produse de origine anorganică în produse organice vegetale, a dus la necesitatea creării de noi soiuri și hibrizi care să fie capabili să asimileze mijloacele care li se pun la dispoziție. Fără a putea depăși legile universale de echivalență, de la conținutul biologic al plan-

telor se așteaptă adevărate miracole, care să ducă la sporuri substanțiale, prin asigurarea unei asimilări cît mai complete, reducerea părților care nu interesează direct (coceni, paie, frunze etc.), în așa fel încît schimbul de echivalență a principiilor nutritive ce se realizează în natură să se facă cu maximum de randament. Fiecare soi, prin caracteristicile sale biologice, are o anumită capacitate de a utiliza energia solară. Obținerea de noi soiuri mai receptive și punerea la dispoziția lor a noi mijloace economice oferă posibilitatea antrenării unei cantități mai mari de energie solară în procesul de creare a produselor agricole.

În scopul realizării acestui deziderat a fost intensificată activitatea de ameliorare a plantelor, astfel că în ultima perioadă au fost create o serie de noi soiuri și hibrizi valoroși la toate culturile agricole. Dintre aceste realizări menționăm omologarea în ultimii 2—3 ani a unor soiuri foarte valoroase de grâu de toamnă, a căror capacitate de producție este de 6 000—8 000 kg la hectar, asigurînd sporuri de 10—20% față de soiurile pe care le înlocuiesc în cultură. Dintre acestea au fost extinse în producție soiurile Fundulea 29, Lovrin 32, Lovrin 34 și Transilvania, care, în acest an, au fost cultivate pe o suprafață de peste 900 mii ha. Dacă ținem seama de sporul minim de producție pe care îl asigură aceste soiuri, generalizarea lor în cultură poate contribui la creșterea producției de grâu cu cca 300 mii de tone.

La orzul de toamnă a fost introdus în producție noul soi Productiv, care în anul 1985 va fi cultivat pe o suprafață de 250 000 ha. El asigură, în medie, un spor de 8% față de soiul Miraj, contribuind la creșterea producției cu aproximativ 75 mii de tone.

Rezultate semnificative au fost ob-

ținute și în domeniul creării de soiuri cu caracteristici superioare la leguminoasele alimentare, ca : la mazăre — Corina, la fasole — Avans și Averse, la soia — Tomis și Danubiana. În cazul acestor specii, noile soiuri — care asigură sporuri de producție în medie cu 10% față de cele mai vechi — vor fi cultivate în anul 1985 pe cca 250 000 ha, ceea ce va contribui la sporirea producției cu 50 mii de tone.

În ultimii doi ani au fost omologați 4 noi hibrizi de floarea-soarelui : Felix, Fundulea 206, Select și Super, care, pe lângă un conținut superior de ulei în sămînță și rezistență mai bună la unele boli ale acestei culturi, asigură și sporuri de producție de 10—15% față de hibrizii existenți în cultură. Se preconizează ca în anul 1985 acești noi hibrizi să ocupe o suprafață de peste 100 mii ha, ceea ce va contribui la sporirea producției cu cca 20 mii de tone.

La porumb, de asemenea, în acest interval au fost creați și omologați trei hibrizi foarte valoroși, care asigură depășiri de producție de 15—20%, avînd un potențial productiv de 15 000—18 000 kg/ha : Fundulea 380, Fundulea 420, Simnic 409. Ei vor fi cultivați încă în anul 1984 pe o suprafață de cca 500 mii ha ; ca efect este de așteptat sporirea producției de porumb cu cca. 300 mii de tone.

În ultima perioadă, au mai fost create noi soiuri la orzoaică de toamnă, în pentru ulei și fibre, bumbac și plante furajere. Aflate în curs de generalizare în producție, ele vor contribui, de asemenea, la sporirea producției la aceste culturi.

ÎN AGRICULTURA modernă, materialul biologic utilizat exercită influență asupra diferitelor laturi tehnico-organizatorice ale procesului de pro-

ducție, care se referă în special la amplasarea teritorială a soiurilor și hibrizilor în funcție de cerințele lor specifice în ce privește cadrul natural, nivelul producției medii obținute la hectar, adaptabilitatea la procesul de mecanizare, rezistența la boli și dăunători, asigurarea unei eșalonări a recoltatului, locul pe care-l ocupă în rotația culturilor etc. Fiecare din aceste aspecte determină într-o anumită măsură alegerea soiului sau hibridului, structura lor în cadrul fiecărei unități.

Un alt factor important în obținerea de producții mari îl constituie folosirea de semințe cu o valoare biologică ridicată și cu caracteristici calitative superioare. Folosirea unor astfel de semințe contribuie, în condițiile aplicării la nivel optim a tuturor măsurilor tehnologice, la utilizarea integrală a potențialului productiv al soiurilor și hibrizilor existenți în cultură. În acest context, se poate arăta că în situația cultivării unor semințe cu valoare biologică și culturală scăzută, se obțin producții inferioare, chiar dacă se aplică tehnologii avansate.

Din cercetările efectuate în țara noastră și în alte țări, precum și din rezultatele obținute în unitățile de producție, s-a constatat că în procesul de înmulțire a semințelor, începând cu alegerea elitelor și pînă la asigurarea necesarului de semințe pentru însămînțarea culturilor de consum care durează 5—6 ani, soiurile și liniile consangvinizate sînt supuse permanent influenței unor factori care determină deprecierea calității acestora. Astfel, în cazul speciilor autogame se constată o ușoară diminuare a valorii biologice și a capacității de producție a soiurilor, care este nesemnificativă pînă la nivelul semințelor din înmulțirea I, dar începe să devină importantă la înmulțirile mai îndepărtate. Scăderea producției la aceste înmulțiri este de cca. 5% față de producția obținută semănînd cu sămînța de elită sau din înmulțirea I. Referindu-ne numai la cerealele păioase, care ocupă o suprafață de peste trei milioane ha, dacă se folosește numai sămînța elită și din înmulțirea I, sporul de producție va fi de peste 500 mii de tone anual. În cazul speciilor alogame, cum este porumbul, diminuarea capacității de producție a hibrizilor este mult mai mare, mai ales atunci cînd nu se efectuează complet și la timpul optim lucrările de purificare biologică și de castrare a loturilor de hibridare. Asigurarea la această cultură a întregii cantități de semințe cu grad maxim de hibriditate și valoare culturală ridicată va contribui la creșterea producției cu peste 800 mii de tone anual.

Din cercetările efectuate se constată că diminuarea producției la sămînța hibridă de porumb este în medie de 5—10%, iar în unele cazuri poate ajunge la 20—30%. Fenomene asemănătoare au loc și în cazul altor culturi

ÎN SCOPUL ASIGURĂRII agriculturii cu sămînța de calitate superioară,

la indicația tovarășului Nicolae Ceaușescu, secretar general al partidului, a fost elaborat de către Ministerul Agriculturii și Industriei Alimentare, împreună cu Academia de Științe Agricole și Silvice, Comisia de stat pentru încercarea și omologarea soiurilor, institutele de cercetări de profil, trusturile și întreprinderile de specialitate, „Programul de producere a semințelor și materialului săditor în România în perioada 1984—1985”, care a fost aprobat de către Comitetul Politic Executiv al C.C. al P.C.R., în ședința din 1 noiembrie a.c.

Principiile care au stat la baza întocmirii acestui program cuprind toate fazele importante menite să contribuie la realizarea unor semințe de calitate superioară. Astfel, se prevede asigurarea din producția internă a întregului necesar de sămînță și material săditor din soiurile și hibrizii omologați, în vederea realizării cantitative și calitative a planului de producție. În același timp, se pune problema producerii, pe bază de plan, a unor cantități suplimentare de semințe și material săditor pentru export.

O mare importanță se dă creării de soiuri și hibrizi cu potențial ridicat de producție și cu conținut sporit de substanțe utile, rezistenți la boli, dăunători și factori nefavorabili de mediu, pretabili la recoltarea mecanizată. Folosirea cât mai completă a condițiilor naturale presupune o zonare a soiurilor și hibrizilor în funcție de însușirile și cerințele acestora, în concordanță cu condițiile pedoclimatice specifice zonelor teritoriale.

Programul prevede generalizarea cât mai rapidă în producție a celor mai valoroase soiuri și hibrizi cu însușiri calitative superioare și îmbunătățirea structurii de categorii biologice prin folosirea elitei și înmulțirii I și eliminarea din producție a înmulțirii a II-a. În cadrul fiecărui județ, este prevăzută producerea întregului necesar de semințe și material săditor, cu excepția unor specii care pretind condiții pedoclimatice deosebite și care se vor realiza în zonele cele mai favorabile. De asemenea, se are în vedere constituirea, pînă în anul 1987, a unui fond de semințe de rezervă la toate categoriile biologice, de 40% din necesarul anual la cereale și leguminoase. În program sînt prevăzute totodată, și condițiile de organizare a producerii de semințe și material săditor, a pregătirii, valorificării și controlului calității semințelor.

În acest sens, Ministerul Agriculturii și Industriei Alimentare, împreună cu Academia de Științe Agricole și Silvice, au sarcina de a organiza producerea semințelor și materialului săditor din categoriile biologice superioare și sămînța comercială, în cadrul institutelor și stațiilor de cercetări de profil, în stațiunile didactice experimentale ale institutelor de învățămînt superior, în unitățile de producție ale liceelor agroindustriale și în unități și ferme specializate, de stat și cooperatiste. Unitățile și fermele specializate vor fi dotate cu baza materială nece-

sară pentru executarea tuturor lucrărilor prevăzute în tehnologiile specifice producerii de semințe, precum și cu utilajele de condiționare și spațiile de depozitare necesare. În scopul realizării programului de producere a semințelor și materialului săditor în raport cu condițiile climatice, loturile semincere vor fi amplasate cu prioritate pe terenurile amenajate pentru irigare, asigurîndu-se rotația culturilor în cadrul unor asolamente specifice producerii de semințe. Acestor unități li se vor asigura cu prioritate îngrășămintele și pesticidele necesare. De asemenea, pentru ridicarea nivelului profesional în domeniul producerii semințelor, specialiștii care lucrează în unitățile producătoare vor fi instruiți periodic în acest sens.

PRELUCRAREA și valorificarea semințelor și materialului săditor de la unitățile producătoare urmează a se realiza pe bază de contract, de către întreprinderile de specialitate, prin subunitățile organizate în fiecare județ, care le vor distribui unităților agricole de producție. La rîndul lor, acestea își vor completa și extinde baza materială pentru condiționare și depozitare, în așa fel încît să poată pregăti din timp semințele preluate.

Pentru păstrarea identității soiurilor și asigurării calității acestora, semințele vor fi transportate de la unitățile de specialitate la unitățile agricole de producție în saci etichetați, fiind însoțite de certificate de calitate, prin care se atestă specia, soiul, hibridul, categoria biologică și valoarea culturală. În scopul cunoașterii de către unitățile specializate a tehnologiilor specifice de producere a semințelor, odată cu livrarea acestora la beneficiari vor fi înmînate și tehnologiile (întocmite de institutele și stațiunile de cercetare de profil) ce trebuie aplicate în diferitele condiții.

Indicii de valoare culturală ai semințelor (puritatea și germinația) determină răsăririle uniforme și într-un procent ridicat. De aceea, **controlul calității semințelor** este o verigă importantă în asigurarea unui material semincer valoros; el trebuie efectuat în toate etapele de producere, condiționare, depozitare, circulație și folosire a semințelor. De această sarcină răspund inspectoratele județene pentru calitatea semințelor și materialului săditor, care emit acte de certificare și buletine de analiză, prin care se atestă categoria biologică și calitatea semințelor, înlăturînd de la folosire orice sămînță și material săditor necorespunzător.

Considerăm că prin traducerea în viață a tuturor etapelor prevăzute în Programul de producere a semințelor și materialului săditor, vor fi obținute semințe cu valoare biologică și culturală ridicată, în cantitățile necesare agriculturii, făcînd astfel din sămînță un important factor de sporire a producției agricole în țara noastră.

În spiritul orientărilor stabilite de Plenara C.C. al P.C.R.

PERFEȚIONAREA NORMĂRII MUNCII — COMPONENTĂ A CREȘTERII PRODUCTIVITĂȚII

PLANUL NAȚIONAL UNIC de dezvoltare economico-socială a țării noastre pe anul 1984 concentrează în continuare, între altele, o atenție de prim ordin asupra creșterii mai accentuate a productivității muncii — condiție esențială a intensificării atât a aportului factorilor intensivi la creșterea economică, cât și a înlăturării neabătute a aspirațiilor de bunăstare materială și spirituală a maselor largi populare. Referindu-se la necesitatea creșterii susținute a productivității muncii, tovarășul Nicolae Ceaușescu sublinia în cuvântarea rostită la recenta plenară a C.C. al P.C.R.: „Ritmurile prevăzute pentru 1984 trebuie considerate ca minime. În general, prevederile programului (de creștere a productivității muncii n.a.) până în 1985 și 1990 trebuie socotite minime. În fiecare an va trebui să acționăm pentru a găsi noi căi și posibilități de perfecționare a activității, de creștere tot mai puternică a productivității muncii“.

O direcție importantă de creștere a productivității muncii, care are de jucat un rol deosebit, o constituie perfecționarea normării muncii în vederea promovării unor norme cu consumuri cât mai mici de muncă, corespunzătoare posibilităților reale, tehnico-materiale și umane de care dispune economia națională, fiecare ramură și întreprindere.

Funcțiile normării și sporirea eficienței

PROGRESELE pe care le-a cunoscut normarea muncii în anii construcției socialiste, în ce privește metodologia de normare și reexaminare a normelor, organizarea activității de normare pe toate treptele ierarhice, elaborarea de norme și normative unificate și creșterea ponderii acestora în economia națională, precum și extinderea lor în toate ramurile și pentru fiecare categorie de personal muncitor explică nu numai creșterea productivității muncii în 1981 față de 1950 de peste 13 ori, dar și felul în care a fost posibil ca, în aceeași perioadă, venitul național să crească de peste 15 ori în condițiile unui spor redus, de numai 15% al populației ocupate în sfera materială.

Dacă și în prezent normarea muncii este chemată să se perfecționeze și să contribuie la creșterea mai accentuată a productivității muncii, aceasta se datorește atât unor exigențe noi, superioare, legate de trecerea României de la dezvoltarea extensivă la creșterea economică intensivă, cât și pentru că, în ciuda progreselor cunoscute, normarea muncii nu a asigurat totuși valorificarea deplină a potențialului tehnico-material și uman — continuu lărgit și modernizat îndeosebi după anul 1965. Neajunsurile care există în domeniul normării muncii afectează nu numai actualele posibilități tehnico-materiale și umane de creștere a productivității muncii, dar pot să diminueze și pe cele care rezultă din eforturile crescânde care se fac și în continuare în economie pentru ridicarea gradului de mecanizare și automatizare a producției.

Relansarea activității de normare în consens cu exigențele actuale de sporire a eficienței economice în țara noastră presupune, întâi de toate, reliefa funcțiilor normei de muncă

*) Articolul reprezintă continuarea celui apărut în numărul trecut al revistei.

și în genere ale normării muncii în creșterea productivității muncii.

Oricum ar fi exprimată, norma de muncă, fie ea de timp, de producție sau de personal, trebuie să reflecte, cât mai riguros posibil, cantitatea de muncă necesară pentru producerea unui produs sau efectuarea unei lucrări în condiții de înzestrare tehnică (F), de organizare (O) și de calificare corespunzătoare a forței de muncă (K). Fiind o funcție de 3 factori ($n = f(F, O, K)$), norma de muncă, deși este un parametru micro-economic, este sinteza celor mai importanți factori ai creșterii economice, sinteză exprimată sub forma consumului de timp necesar producerii unui produs, lucrări etc.

Din acest conținut al normei de muncă rezultă și locul ei în creșterea productivității muncii. În speță, dacă creșterea productivității muncii este dependentă de crearea, modernizarea și de sporirea factorilor tehnico-materiali, organizatorici și de calificare, normarea muncii (și respectiv norma de muncă) are funcția de a asigura, alături de alte instrumente și pârghii economice, transformarea cât mai deplină a productivității potențiale încorporată în factorii producției, în productivitate efectivă. Cu această funcție, norma de muncă face parte organică, în formă explică, din ecuația productivității muncii; pornind de la cunoscut relație a productivității muncii $\frac{Q}{L} = W$,

în care Q este volumul producției, iar L forță de muncă, și ținând seama că $L = Q \times n$, în care n este norma de muncă, rezultă nu numai locul explicit al acesteia în ecuația productivității muncii ($W = \frac{Q}{Q \cdot n}$) dar și consecințele pozitive sau negative, directe și indirecte pe care le exercită o calitate bună sau, dimpotrivă, una slabă a normelor de muncă asupra corelațiilor cu alte variabile economice

Este vorba aici, în primul rând, de posibilitatea realizării unui ritm cât mai înalt al creșterii economice în baza resurselor de muncă existente. În măsura în care se situează sub posibilitățile tehnico-materiale și de calificare existente, normele de muncă reclamă ocuparea unor efective de muncă mai mari decât este obiectiv necesar, frânează creșterea productivității muncii atât în întreprinderile care le utilizează incomplet, dar și în acelea care duc lipsă de forță de muncă; determinând un consum prea mare de forță de muncă, astfel de norme conduc la accentuarea ocupării forței de muncă în defavoarea folosirii ei eficiente, la creșterea ponderii forței de muncă în sporul de produs social și de venit național în defavoarea creșterii productivității muncii. Evitarea acestor consecințe și asigurarea creșterii economice în ritm susținut în condițiile resurselor de muncă existente în fiecare moment dat, reclamă norme riguroase care să reflecte consumul strict necesar de muncă, dar și pentru a deveni parametrii corespunzători de planificare a alocării fondului de timp al societății, a resurselor de muncă pe ramuri, subramuri, întreprinderi, pe meserii, profesii, inclusiv în profil teritorial. Asigurarea unor norme corespunzătoare condițiilor tehnico-materiale și de calificare existente în fiecare moment este singura posibilitate de a facilita un ritm mai înalt al creșterii economice, prin accentuarea productivității muncii, știut fiind și faptul că evoluția demografică poate fi adaptată nevoilor creșterii economice

dificil și cu multă întârziere, atât sub aspectul pregătirii, cât mai ales în ce privește resursele de muncă.

Calitatea normelor de muncă influențează creșterea productivității muncii și din unghiul de vedere al repartiției după muncă. Înfăptuirea riguroasă a principiului repartiției după muncă este determinată de calitatea normelor de muncă întrucât ele sînt, în definitiv, singurul instrument practic riguros cu ajutorul căruia se poate determina **cantitatea** muncii ce se cere depusă de fiecare membru al societății. Numai dacă normele de muncă corespund întru totul condițiilor tehnico-materiale, organizatorice și de calificare, numai dacă sînt atât un bun etalon al măsurii muncii, dar și al consumului, al înfăptuirii repartiției după muncă ele pot constitui cu adevărat un stimulente real, puternic al creșterii productivității muncii.

Normele de muncă — ca o consecință a tuturor celor de mai sus — reprezintă **instrumente deosebit de prețioase pentru planificarea și realizarea corelațiilor planului de muncă și de retribuire**, pentru fundamentarea ritmurilor de creștere ale producției cu fondul de retribuire, ale productivității muncii cu retribuția medie. Dacă normele includ consumuri de muncă peste necesar atunci retribuția poate crește mai repede, devansînd chiar creșterea productivității muncii; dacă, dimpotrivă, normele sînt prea încordate, atunci calitatea producției se poate deteriora, normele de consumuri materiale pot fi depășite, intensitatea muncii poate crește, diminuîndu-se, în toate aceste privințe, posibilitățile de sporire a producției nete și marfă, de sporire a productivității muncii.

Fără a insista și asupra corelațiilor cu alte variabile economice și sociale, asigurarea unei calități corespunzătoare a normelor de muncă constituie, fără nici o îndoială, una din condițiile fundamentale ale creșterii productivității muncii, ale înfăptuirii repartiției după muncă, ale eficienței întregului mecanism economico-financiar. Asigurarea unor norme corespunzătoare este o cerință obligatorie pentru orice formă de retribuire. În cazul acordului global această exigență se impune mai mult decît în cazul altor forme de retribuire datorită raportului direct proporțional — un procent de retribuție pe un procent de producție — pe care-l promovează în cadrul corelației dintre fondul de retribuire și producția fizică realizată.

Direcții esențiale de acțiune

CU TOATE aceste exigențe deosebite, unele unități economice au trecut la aplicarea noului sistem de retribuire și în primul rînd a acordului global fără dimensionarea științifică temeinică a normelor de muncă. Creșterea susținută a productivității muncii corespunzător posibilităților reale de care dispune economia noastră națională, prin perfecționarea normării muncii, presupune să se acționeze cu hotărîre în mod **cumulativ** în următoarele trei direcții principale:

1 Trecerea la reexaminarea tuturor normelor de muncă în vederea **redării depline a funcțiilor lor și în primul rînd a aceleia de măsură a muncii** necesare. Este o cerință indiscutabilă, care condiționează creșterea productivității muncii, eficiența sistemului actual de retribuire, a întregului mecanism economico-financiar. În acest scop, apare necesar să se abandoneze practica revizuirii normelor de muncă pe baza unor procente medii de depășire, ca și a folosirii de criterii parțiale în procesul de stabilire și de reexaminare a normelor de muncă. Efectele antecalculatelor ale oricărui proiect de tehnologie, mașină sau instalații trebuie să constituie primul element de pornire atât în fundamentarea normelor, cât și reexaminarea acestora. Alături de o mai bună utilizare a criteriului tehnic, o atenție deosebită comportă și criteriul economic, fundamentarea normelor de muncă și revizuirea acestora pe baza criteriilor furnizate de cercetările cu caracter psihofiziologic care pot contribui la economisirea unor mari cantități de muncă.

Fundamentarea și revizuirea normelor trebuie să aibă, pe de altă parte, ca obiectiv utilizarea deplină a timpului de lucru, promovarea în acest scop a poliservirii și policalificării, studiarea prealabilă a locurilor de muncă în vederea raționalizării mișcărilor și metodelor de lucru, generalizarea experienței frunțașilor în producție.

Reexaminarea normelor de muncă trebuie să aibă la bază urmărirea sistematică a normelor, desprinderea factorilor care

favorizează depășirea sau nerealizarea acestora, elaborarea și urmărirea programelor de reexaminare, astfel ca normele de muncă să fie permanent puse în concordanță cu efectul măsurilor proiectate privind organizarea producției și a muncii, cu stadiul aplicării acestora, cu nivelul de pregătire profesională a personalului muncitor, cu gradul însușirii de către aceștia a metodelor moderne de muncă.

Caracterul stimulativ al normelor și normativelor poate fi asigurat numai dacă acestea sînt concepute și aplicate ca **mărimi progresive**, determinate pe baza utilizării depline a tuturor posibilităților ce decurg din tehnica și tehnologia avansată, din capacitatea crescînd a forței de muncă, din cea mai bună organizare a producției și muncii, din cele mai perfecționate metode și procese de lucru.

Reexaminarea normelor de muncă în direcția accentuării caracterului lor progresiv nu are nimic comun cu sporirea intensității normale a muncii. Creșterea intensității muncii peste limitele normale în primul rînd nu poate duce la creșterea productivității muncii. Pe de altă parte, așa cum subliniază tovarășul Nicolae Ceaușescu, creșterea productivității muncii se realizează nu prin creșterea efortului fizic, ci prin intensificarea progresului tehnic, a mecanizării, automatizării și robotizării, a tehnologiilor moderne, de înaltă productivitate. Sarcina normării muncii în aceste condiții este de a aduce normele de muncă în situația de a reflecta în orice moment condițiile tehnico-materiale create, modificările care intervin în permanență în dotarea tehnică, în tehnologiile de fabricație, în promovarea unor metode mai productive de producție și muncă, astfel încît productivitatea muncii să evolueze în concordanță cu eforturile materiale și financiare care se fac pentru ridicarea continuă a nivelului de înzestrare tehnică a muncii. În acest context, trebuie să arătăm că fără a se ajunge la ridicarea intensității muncii dincolo de limitele normale, productivitatea muncii poate crește în aceeași măsură sau chiar mai rapid decît înzestrarea tehnică în măsura în care se pune un accent mai mare pe intensificarea creației tehnice, pe sporirea caracteristicilor tehnice și funcționale ale produselor, pe asimilarea de produse și tehnologii noi, pe modernizarea celor existente.

Pentru ca procesul de reexaminare a normelor de muncă să coincidă pe deplin cu interesul creșterii productivității muncii este necesar ca criteriul de reexaminare în funcție de schimbarea condițiilor care au stat la baza stabilirii normelor să fie mai bine interpretat. Practica arată că una sau mai multe condiții ale producției poate să înregistreze o deteriorare față de starea inițială (starea utilajului, nivelul de calificare etc.). În asemenea cazuri, credem că dimensiunea normelor nu trebuie să fie adusă la situația deteriorată a unor asemenea condiții, pentru că astfel norma de muncă nu numai că n-ar concura cu cerințele creșterii productivității, dar s-ar crea chiar „stimulente” pentru insuficienta preocupare privind calificarea din timp a personalului, pentru buna întreținere a utilajelor, inclusiv pentru modernizarea acestora cu ocazia reparațiilor capitale. Norma de muncă poate fi un stimulente efectiv al creșterii productivității muncii dacă criteriul de reexaminare a normelor se aplică doar în cazul îmbunătățirii condițiilor tehnico-materiale, organizatorice și de calificare a forței de muncă.

2 **Perfecționarea organizării și conducerii desfășurării normării muncii** este a doua cerință esențială, indispensabilă pentru promovarea normelor cu cele mai mici consumuri de muncă. În acest sens, trebuie spus că normarea muncii în țara noastră este rămasă în urmă în raport cu rolul deosebit al normei de muncă în creșterea productivității muncii și aplicarea fermă a repartiției după muncă și în genere a mecanismului economico-financiar, întrucît activitatea de normare este insuficient dotată cu cadre de specialitate, atât sub aspect numeric, dar mai ales calitativ, din domenii complexe (psihofiziologice, ergonomice, sociologice); **normatorul** la nivelul întreprinderilor își exercită destul de greu și cu totul incomplet funcția; atribuțiile normatorului nu se îndeplinesc în mod corespunzător; cîntarea tehnică în domeniul normării muncii este slabă; trecerea pe calculator a lucrărilor de normare și urmărirea a normelor se desfășoară destul de lent. Din

dr. Gheorghe RĂBOACĂ

(Continuare în pag. 27)

În spiritul orientărilor stabilite de Plenara C.C. al P.C.R.

PERFEȚIONAREA NORMĂRII MUNCII — COMPONENTĂ A CREȘTERII PRODUCTIVITĂȚII

PLANUL NAȚIONAL UNIC de dezvoltare economico-socială a țării noastre pe anul 1984 concentrează în continuare, între altele, o atenție de prim ordin asupra creșterii mai accentuate a productivității muncii — condiție esențială a intensificării atât a aportului factorilor intensivi la creșterea economică, cât și a înfăptuirii neabătute a aspirațiilor de bunăstare materială și spirituală a maselor largi populare. Referindu-se la necesitatea creșterii susținute a productivității muncii, tovarășul Nicolae Ceaușescu sublinia în cuvântarea rostită la recenta plenară a C.C. al P.C.R.: „Ritmurile prevăzute pentru 1984 trebuie considerate ca minime. În general, prevederile programului (de creștere a productivității muncii n.a.) pină în 1985 și 1990 trebuie socotite minime. În fiecare an va trebui să acționăm pentru a găsi noi căi și posibilități de perfecționare a activității, de creștere tot mai puternică a productivității muncii”.

O direcție importantă de creștere a productivității muncii, care are de jucat un rol deosebit, o constituie perfecționarea normării muncii în vederea promovării unor norme cu consumuri cât mai mici de muncă, corespunzătoare posibilităților reale, tehnico-materiale și umane de care dispune economia națională, fiecare ramură și întreprindere.

Funcțiile normării și sporirea eficienței

PROGRESELE pe care le-a cunoscut normarea muncii în anii construcției socialiste, în ce privește metodologia de normare și reexaminare a normelor, organizarea activității de normare pe toate treptele ierarhice, elaborarea de norme și normative unificate și creșterea ponderii acestora în economia națională, precum și extinderea lor în toate ramurile și pentru fiecare categorie de personal muncitor explică nu numai creșterea productivității muncii în 1981 față de 1950 de peste 13 ori, dar și felul în care a fost posibil ca, în aceeași perioadă, venitul național să crească de peste 15 ori în condițiile unui spor redus, de numai 15% al populației ocupate în sfera materială.

Dacă și în prezent normarea muncii este chemată să se perfecționeze și să contribuie la creșterea mai accentuată a productivității muncii, aceasta se datorește atât unor exigențe noi, superioare, legate de trecerea României de la dezvoltarea extensivă la creșterea economică intensivă, cât și pentru că, în ciuda progreselor cunoscute, normarea muncii nu a asigurat totuși valorificarea deplină a potențialului tehnico-material și uman — continuu lărgit și modernizat îndeosebi după anul 1965. Neajunsurile care există în domeniul normării muncii afectează nu numai actualele posibilități tehnico-materiale și umane de creștere a productivității muncii, dar pot să diminueze și pe cele care rezultă din eforturile crescînde care se fac și în continuare în economie pentru ridicarea gradului de mecanizare și automatizare a producției.

Relansarea activității de normare în consens cu exigențele actuale de sporire a eficienței economice în țara noastră presupune, întâi de toate, reliefaarea funcțiilor normei de muncă

*) Articolul reprezintă continuarea celui apărut în numărul trecut al revistei.

și în genere ale normării muncii în creșterea productivității muncii.

Oricum ar fi exprimată, norma de muncă, fie ea de timp, de producție sau de personal, trebuie să reflecte, cât mai riguros posibil, cantitatea de muncă necesară pentru producerea unui produs sau efectuarea unei lucrări în condiții de înzestrare tehnică (F), de organizare (O) și de calificare corespunzătoare a forței de muncă (K). Fiind o funcție de 3 factori ($n = f(F, O, K)$), norma de muncă, deși este un parametru micro-economic, este sinteza celor mai importanți factori ai creșterii economice, sinteză exprimată sub forma consumului de timp necesar producerii unui produs, lucrări etc.

Din acest conținut al normei de muncă rezultă și locul ei în creșterea productivității muncii. În speță, dacă creșterea productivității muncii este dependentă de crearea, modernizarea și de sporirea factorilor tehnico-materiali, organizatorici și de calificare, normarea muncii (și respectiv norma de muncă) are funcția de a asigura, alături de alte instrumente și pirghii economice, transformarea cât mai deplină a productivității potențiale încorporată în factorii producției, în productivitate efectivă. Cu această funcție, norma de muncă face parte organică, în formă explică, din ecuația productivității muncii; pornind de la cunoscut relație a productivității muncii $\frac{Q}{L} = W$,

în care Q este volumul producției, iar L forță de muncă, și ținînd seama că $L = Q \times n$, în care n este norma de muncă, rezultă nu numai locul explicit al acesteia în ecuația productivității muncii ($W = \frac{Q}{Qn}$) dar și consecințele pozitive sau negative, directe și indirecte pe care le exercită o calitate bună sau, dimpotrivă, una slabă a normelor de muncă asupra corelațiilor cu alte variabile economice

Este vorba aici, în primul rînd, de posibilitatea realizării unui ritm cât mai înalt al creșterii economice în baza resurselor de muncă existente. În măsura în care se situează sub posibilitățile tehnico-materiale și de calificare existente, normele de muncă reclamă ocuparea unor efective de muncă mai mari decît este obiectiv necesar, frînează creșterea productivității muncii atât în întreprinderile care le utilizează incomplet, dar și în acelea care duc lipsă de forță de muncă; determinînd un consum prea mare de forță de muncă, astfel de norme conduc la accentuarea ocupării forței de muncă în defavoarea folosirii ei eficiente, la creșterea ponderii forței de muncă în sporul de produs social și de venit național în defavoarea creșterii productivității muncii. Evitarea acestor consecințe și asigurarea creșterii economice în ritm susținut în condițiile resurselor de muncă existente în fiecare moment dat, reclamă norme riguroase care să reflecte consumul strict necesar de muncă, dar și pentru a deveni parametrii corespunzători de planificare a alocării fondului de timp al societății, a resurselor de muncă pe ramuri, subramuri, întreprinderi, pe meserii, profesii, inclusiv în profil teritorial. Asigurarea unor norme corespunzătoare condițiilor tehnico-materiale și de calificare existente în fiecare moment este singura posibilitate de a facilita un ritm mai înalt al creșterii economice, prin accentuarea productivității muncii, știut fiind și faptul că evoluția demografică poate fi adaptată nevoilor creșterii economice

dificil și cu multă întârziere, atât sub aspectul pregătirii, cât mai ales în ce privește resursele de muncă.

Calitatea normelor de muncă influențează creșterea productivității muncii și din unghiul de vedere al repartitiei după muncă. Înfăptuirea riguroasă a principiului repartiției după muncă este determinată de calitatea normelor de muncă întrucât ele sînt, în definitiv, singurul instrument practic riguros cu ajutorul căruia se poate determina **cantitatea** muncii ce se cere depusă de fiecare membru al societății. Numai dacă normele de muncă corespund întru totul condițiilor tehnico-materiale, organizatorice și de calificare, numai dacă sînt atât un bun etalon al măsurii muncii, dar și al consumului, al înfăptuirii repartiției după muncă ele pot constitui cu adevărat un stimulente real, puternic al creșterii productivității muncii.

Normele de muncă — ca o consecință a tuturor celor de mai sus — reprezintă **instrumente deosebit de prețioase pentru planificarea și realizarea corelațiilor planului de muncă și de retribuire**, pentru fundamentarea ritmurilor de creștere ale producției cu fondul de retribuire, ale productivității muncii cu retribuția medie. Dacă normele includ consumuri de muncă peste necesar atunci retribuția poate crește mai repede, devansînd chiar creșterea productivității muncii; dacă, dimpotrivă, normele sînt prea încordate, atunci calitatea producției se poate deteriora, normele de consumuri materiale pot fi depășite, intensitatea muncii poate crește, diminuîndu-se, în toate aceste privințe, posibilitățile de sporire a producției nete și marfă, de sporire a productivității muncii.

Fără a insista și asupra corelațiilor cu alte variabile economice și sociale, asigurarea unei calități corespunzătoare a normelor de muncă constituie, fără nici o îndoială, una din condițiile fundamentale ale creșterii productivității muncii, ale înfăptuirii repartiției după muncă, ale eficienței întregului mecanism economico-financiar. Asigurarea unor norme corespunzătoare este o cerință obligatorie pentru orice formă de retribuire. În cazul acordului global această exigență se impune mai mult decît în cazul altor forme de retribuire datorită raportului direct proporțional — un procent de retribuție pe un procent de producție — pe care-l promovează în cadrul corelației dintre fondul de retribuire și producția fizică realizată.

Dirrecții esențiale de acțiune

CU TOATE aceste exigențe deosebite, unele unități economice au trecut la aplicarea noului sistem de retribuire și în primul rînd a acordului global fără dimensionarea științifică temeinică a normelor de muncă. Creșterea susținută a productivității muncii corespunzător posibilităților reale de care dispune economia noastră națională, prin perfecționarea normării muncii, presupune să se acționeze cu hotărîre în mod **cumulativ** în următoarele trei direcții principale:

1 Trecerea la reexaminarea tuturor normelor de muncă în vederea **redării depline a funcțiilor lor și în primul rînd a aceleia de măsură a muncii necesare**. Este o cerință indiscutabilă, care condiționează creșterea productivității muncii, eficiența sistemului actual de retribuire, a întregului mecanism economico-financiar. În acest scop, apare necesar să se abandoneze practica revizuirii normelor de muncă pe baza unor procente medii de depășire, ca și a folosirii de criterii parțiale în procesul de stabilire și de reexaminare a normelor de muncă. Efectele antecalculatelor ale oricărui proiect de tehnologie, mașină sau instalații trebuie să constituie primul element de pornire atât în fundamentarea normelor, cât și reexaminarea acestora. Alături de o mai bună utilizare a criteriului tehnic, o atenție deosebită comportă și criteriul economic, fundamentarea normelor de muncă și revizuirea acestora pe baza criteriilor furnizate de cercetările cu caracter psihofiziologic care pot contribui la economisirea unor mari cantități de muncă.

Fundamentarea și revizuirea normelor trebuie să aibă, pe de altă parte, ca obiectiv utilizarea deplină a timpului de lucru, promovarea în acest scop a poliservirii și policalificării, studierea prealabilă a locurilor de muncă în vederea raționalizării mișcărilor și metodelor de lucru, generalizarea experienței fruntașilor în producție.

Reexaminarea normelor de muncă trebuie să aibă la bază urmărirea sistematică a normelor, desprinderea factorilor care

favorizează depășirea sau nerealizarea acestora, elaborarea și urmărirea programelor de reexaminare, astfel ca normele de muncă să fie permanent puse în concordanță cu efectul măsurilor proiectate privind organizarea producției și a muncii, cu stadiul aplicării acestora, cu nivelul de pregătire profesională a personalului muncitor, cu gradul însușirii de către aceștia a metodelor moderne de muncă.

Caracterul stimulativ al normelor și normativelor poate fi asigurat numai dacă acestea sînt concepute și aplicate ca **mărimi progresive**, determinate pe baza utilizării depline a tuturor posibilităților ce decurg din tehnica și tehnologia avansată, din capacitatea crescînd a forței de muncă, din cea mai bună organizare a producției și muncii, din cele mai perfecționate metode și procese de lucru.

Reexaminarea normelor de muncă în direcția accentuării caracterului lor progresiv nu are nimic comun cu sporirea intensității normale a muncii. Creșterea intensității muncii peste limitele normale în primul rînd nu poate duce la creșterea productivității muncii. Pe de altă parte, așa cum subliniază tovarășul Nicolae Ceaușescu, creșterea productivității muncii se realizează nu prin creșterea efortului fizic, ci prin intensificarea progresului tehnic, a mecanizării, automatizării și robotizării, a tehnologiilor moderne, de înaltă productivitate. Sarcina normării muncii în aceste condiții este de a aduce normele de muncă în situația de a reflecta în orice moment condițiile tehnico-materiale create, modificările care intervin în permanență în dotarea tehnică, în tehnologiile de fabricație, în promovarea unor metode mai productive de producție și muncă, astfel încît productivitatea muncii să evolueze în concordanță cu eforturile materiale și financiare care se fac pentru ridicarea continuă a nivelului de înzestrare tehnică a muncii. În acest context, trebuie să arătăm că fără a se ajunge la ridicarea intensității muncii dincolo de limitele normale, productivitatea muncii poate crește în aceeași măsură sau chiar mai rapid decît înzestrarea tehnică în măsura în care se pune un accent mai mare pe intensificarea creației tehnice, pe sporirea caracteristicilor tehnice și funcționale ale produselor, pe asimilarea de produse și tehnologii noi, pe modernizarea celor existente.

Pentru ca procesul de reexaminare a normelor de muncă să coincidă pe deplin cu interesul creșterii productivității muncii este necesar ca criteriul de reexaminare în funcție de schimbarea condițiilor care au stat la baza stabilirii normelor să fie mai bine interpretat. Practica arată că una sau mai multe condiții ale producției poate să înregistreze o deteriorare față de starea inițială (starea utilajului, nivelul de calificare etc.). În asemenea cazuri, credem că dimensiunea normelor nu trebuie să fie adusă la situația deteriorată a unor asemenea condiții, pentru că astfel norma de muncă nu numai că n-ar concorda cu cerințele creșterii productivității, dar s-ar crea chiar „stimulente” pentru insuficienta preocupare privind calificarea din timp a personalului, pentru buna întreținere a utilajelor, inclusiv pentru modernizarea acestora cu ocazia reparațiilor capitale. Norma de muncă poate fi un stimulente efectiv al creșterii productivității muncii dacă criteriul de reexaminare a normelor se aplică doar în cazul îmbunătățirii condițiilor tehnico-materiale, organizatorice și de calificare a forței de muncă.

2 **Perfecționarea organizării și conducerii desfășurării normării muncii** este a doua cerință esențială, indispensabilă pentru promovarea normelor cu cele mai mici consumuri de muncă. În acest sens, trebuie spus că normarea muncii în țara noastră este rămasă în urmă în raport cu rolul deosebit al normei de muncă în creșterea productivității muncii și aplicarea fermă a repartiției după muncă și în genere a mecanismului economico-financiar, întrucît activitatea de normare este insuficient dotată cu cadre de specialitate, atât sub aspect numeric, dar mai ales calitativ, din domenii complexe (psihofiziologice, ergonomice, sociologice); **normatorul** la nivelul întreprinderilor își exercită destul de greu și cu totul incomplet funcția; atribuțiile normatorului nu se îndeplinesc în mod corespunzător; cîntarea tehnică în domeniul normării muncii este slabă; trecerea pe calculator a lucrărilor de normare și urmărirea a normelor se desfășoară destul de lent. Din

dr. Gheorghe RĂBOACA

(Continuare în pag. 27)

În spiritul orientărilor stabilite de Plenara C.C. al P.C.R.

ROLUL ACORDULUI GLOBAL GENERALIZAT ÎN ÎNDEPLINIREA EXEMPLARĂ A SARCINILOR DE PLAN (I)

- Unele considerații după prima lună de aplicare generalizată a acordului global -

ÎN ANSAMBLUL măsurilor de dinamizare a activității economice, generalizarea acordului global se dovedește a fi un factor propulsor. În luna octombrie a.c., în care în întreaga economie s-a lucrat pe baza retribuției în acord global, rezultatele obținute în îndeplinirea sarcinilor de plan, în marea majoritate a întreprinderilor industriale, de construcții și transport, au fost superioare perioadei anterioare, astfel încât, odată cu realizările fizice și de eficiență, au

sporit în raport direct și veniturile oamenilor muncii.

DEZBATERE „R.E.”

În acest context, recent, „Revista economică” a organizat, cu sprijinul Comitetului sectorului 2 București al

P.C.R., o dezbatere pe tema: „Generalizarea acordului global — factor propulsor al creșterii accelerate a productivității muncii, reducerii costurilor și ridicării calității produselor”, la care au luat parte reprezentanți din principalele întreprinderi industriale din această zonă. Schimbul de opinii a constituit un veritabil mijloc de cunoaștere a experienței acumulate, de acțiune pentru perfecționarea activității. Consemnăm, în continuare, opiniile prezentate de participanții la dezbatere.

Ridicarea gradului de organizare a producției și a muncii

Victor Tănase — serviciul organizarea producției și a muncii, Întreprinderea de mecanică fină București: „REZULTATELE obținute în luna octombrie 1983 prezintă un salt evident față de perioadele anterioare atât în ce privește realizările din producție, cât și veniturile oamenilor muncii. Socotim astfel că măsura de generalizare a acordului global în unitatea noastră a influențat pozitiv ridicarea gradului de gospodărire și valorificare superioară a potențialului tehnic și uman disponibil, fapt consemnat în realizarea și chiar depășirea indicatorilor de plan: producția fizică 100,5%, producția netă 100%, producția marfă vândută și încasată 101%, exportul 100%. Pentru reușita acțiunii de generalizare a acordului global au fost întreprinse analize și studii, au fost inițiate acțiuni menite să contribuie la soluționarea unor probleme. În principal, măsurile organizatorice au vizat:

- **Incheierea contractelor de acord global la nivelul formațiilor de lucru**, chiar și în cazul în care acestea nu realizează produse finite. Astfel, în cadrul secției scule și dispozitive s-a încheiat contract separat de muncă cu atelierul de scule diamantate. Aceeași situație este și în cazul secțiilor sculărie și mecanoenergetică. În fiecare din aceste formații a fost cuprins integral, în ștutul de funcțiuni al secției respective, personalul tehnico-economic din compartimentele funcționale, inclusiv muncitorii auxiliari din afara secțiilor de producție. Totodată, așa cum prevede și metodologia, personalul din atelierele de proiectare constructivă și tehnologică a încheiat contracte de acord global cu obiective specifice activității. În general, s-au încheiat contracte și s-au întocmit anexele la contracte cuprinzând listele de lucrări efectuate de personal, pe meserii și funcții. S-au stabilit, totodată, indicatori cantitativi și de eficiență în funcție de care se acordă retribuțiile.

- **Stabilirea exactă a tarifelor pe fiecare unitate de produs.** O asemenea măsură a impus lucrări deosebite, întrucât nomenclatorul producției este foarte variat. S-a reușit, totuși, într-un interval de timp relativ scurt, să se întocmească calculele necesare pentru determinarea corectă a tarifelor în funcție de consumul de manoperă pe fiecare operație și unitate de produs. S-au repartizat, totodată, pe secții sarcinile de plan fizic și indicatorii care condiționează cheltuielile materiale la 1000 lei producție marfă în funcție de care se acordă retribuția maiștrilor și personalului tehnico-administrativ.

- **Îmbunătățirea normelor de muncă și creșterea productivității muncii.** În acest cadru au fost efectuate reexaminări te norme și s-au întreprins măsuri pentru extinderea unor noi tehnologii, modernizarea și automatizarea execuției unor produse, extinderea poliservirii mașinilor și utilajelor etc. Aceste

din urmă măsuri asigură o economie relativă de personal de circa 450 oameni.

În activitatea de generalizare a acordului global au apărut și unele greutăți generate fie de neasigurarea conform cerințelor a bazei tehnico-materiale, fie de derularea neritimică a activității de producție în cadrul unor secții ale căror subansamble condiționează realizarea produsului final. De asemenea, au apărut și unele neclarități cu caracter metodologic privind în special modul de aplicare a instrucțiunilor Băncii Naționale referitoare la condițiile de eliberare a fondului de retribuire. Pentru fiecare caz în parte au fost întreprinse studii și au fost propuse măsuri.

Vasile Caisin — șef serviciu organizarea muncii, întreprinderea „Electroaparataj”: „ȘI ÎN UNITATEA NOASTRĂ — în cadrul acțiunii de generalizare a acordului global la nivelul tuturor locurilor de muncă, a sectoarelor de producție, — o atenție deosebită a fost acordată îmbunătățirii normelor de muncă. În cadrul întreprinderii se practică, de mai mulți ani, sistemul de elaborare a unor studii de organizare a diferitelor locuri de muncă din cadrul secțiilor și atelierelor de bază. În lumina acestora, au fost stabilite și s-au reactualizat normele de muncă pentru toate operațiile analizate, folosind sistemul MTM. Numai prin aplicarea acestei metode s-a reușit să se economisească un volum de mii de ore manoperă.

În corelație cu acțiunea de îmbunătățire a normelor de muncă, **cuantificarea factorilor de creștere a productivității muncii** s-a bazat pe metoda de selecție ABC a reperelor, subansamblelor, produselor mari consumatoare de manoperă; prin aplicarea acestei metode s-a obținut o creștere de 2—3% a productivității muncii. Paralel cu aceasta s-a acționat și în direcția reducerii cheltuielilor materiale prin elaborarea unei metodologii bazate tot pe metoda de selecție, de așa manieră încât să fie cunoscute, în ultimă instanță, reperele, subansamblele și produsele mari consumatoare pe categorii de materiale.

Pentru buna desfășurare a activității, la nivelul întreprinderii au fost luate și o serie de alte măsuri, cum ar fi: stabilirea parametrilor de calitate la nivelul diferitelor secții și ateliere, în funcție de specificul de activitate al acestora, determinarea compartimentelor responsabile pentru întocmirea anexelor necesare calculării, eliberării și controlului utilizării fondului de retribuire, elaborarea normativelor locale de muncă privind aplicarea acordului global la nivelul compartimentelor de cercetare-proiectare etc.

O dificultate pe care am întâmpinat-o și care, fără îndoială se regăsește și la alte întreprinderi o constituie produsele cu ciclu mai lung de fabricație; realizarea acestor produse presupune o pregătire a execuției în perioada anterioară lunii de plan, sau realizarea unei cantități de repere și subansamble în luna de plan pentru cea următoare. În acest sens, specia listii noastre au finalizat de curând o lucrare privind ciclurile de fabricație pentru produsele reprezentative de așa manieră

ncit să se poată cuantifica integral toată producția, lună de lună, inclusiv cea cu cicluri mai lungi.

Experiența noastră dovedește că generalizarea acordului global a determinat ca în luna octombrie a.c. prevederile de plan la principalii indicatori să fie nu numai realizate dar și depășite, cu implicații directe în ce privește veniturile întregului personal muncitor“.

Cadru stimulativ al creșterii productivității muncii

Victor Fuiorea — șef secție mobilă la C.I.L. Pipera : „GENERALIZAREA acordului global a determinat declanșarea unor acțiuni de depistare și valorificare a rezervelor de creștere accelerată a productivității muncii. Având asigurat și cadrul organizatoric necesar, în special prin reexaminarea și așezarea pe baze științifice a normelor de muncă, organizarea în formații de lucru a forței de muncă, a fost devansată realizarea unor măsuri din programul de creștere a productivității muncii, prevăzute pentru trim. IV a.c. și trim. I 1984. Astfel, au fost generalizate dispozitivele de asamblare cu excentric, aplicate până în prezent pe scară redusă, au fost realizate presele pneumatice pentru asamblat, benzile cu tablete pentru montaj, discurile de șlefuit contra profil etc., prin care s-a asigurat un spor de productivitate de 5—6%. De asemenea, toate produsele noi realizate au avut asigurate, din timp, documentațiile tehnice de execuție și dispozitivele, verificatoarele și șabloanele pentru determinarea calității și parametrilor tehnico-funcționali, ceea ce a determinat creșterea productivității muncii, cu circa 6—7%.

Acțiuni noi pe linia creșterii mai accelerate a productivității muncii au fost declanșate și ca urmare a noilor sarcini tratate de recenta plenară a C.C. al P.C.R. Astfel, pentru identificarea a noi rezerve s-au alcătuit colective speciale care analizează fiecare produs, tehnologiile aplicate, gradul de mecanizare, nivelul calificării, indicii de folosire a fondurilor fixe, calitatea produselor etc., determinând, împreună cu personalul de pe Jocurile de muncă, măsurile practice ce se impun. În acest mod, programul de creștere a productivității muncii pentru 1984 capătă noi dimensiuni, rezervele depistate până în prezent asigurând posibilitatea realizării unui spor de producție, cu aceeași forță de muncă, de circa 4—5%.

Activitatea desfășurată în condițiile generalizării acordului global s-a materializat în luna octombrie a.c. în depășirea principalilor indicatori de plan fizici și de eficiență. Realizând principalii indicatori de plan, oamenii muncii din întreprinderea noastră beneficiază și de premii care se adaugă la retribuția lunară, pentru economiile realizate. În aceste condiții, în luna octombrie a.c. s-a consemnat un dublu succes : pe de-o parte, îndeplinirea și depășirea tuturor indicatorilor de plan, iar pe de altă parte, majorarea veniturilor tuturor categoriilor de personal cu 2—5%“.

Implicații favorabile asupra realizării ritmice a producției fizice

Radu Popescu — tehnician principal, Serviciul plan-retribuire, Filatura română de bumbac : „DUPĂ CUM SE ȘTIE, retribuția în acord global este condiționată de realizarea fizică a prevederilor de plan. Înainte de aplicarea formei generalizate de acord global se realiza producția fizică, însă acordarea retribuției se făcea în raport de producția netă, care putea ascunde unele nerealizări sortimentale, cantitative și calitative din planul fizic. În momentul de față, considerăm că tocmai obligația de a realiza producția fizică în sortimentele planificate a mobilizat întregul personal în realizarea unei colaborări mai strânse în toate sectoarele productive.

Pentru a asigura o bună derulare a activității de realizare a sarcinilor fizice, s-au reorganizat formațiile de lucru, s-a perfecționat sistemul de aprovizionare a locurilor de muncă, s-a asigurat o mai bună planificare și urmărire a producției pe fiecare fază a procesului tehnologic, s-au definitivat tarifele pe unitate de produs, s-a fundamentat fondul de retribuire în raport de nivelul planului etc. Între aceste acțiuni, un rol important l-a avut generalizarea containerizării și paletizării, introducerea transportului fixului de la ring la finisaj în containere cu ajutorul electrostivuitoarelor, transportul bătăului cu baloți de bumbac și poliester direct la liniile de producție, cu ajutorul electrostivuitoarelor cu brațe, îmbunătățirea stării tehnice a laminoarelor, fleyerelor și a altor mașini de filat, înlăturându-se locurile înguste din filatură etc. Ca urmare a tuturor acestor acțiuni, în luna octombrie a.c., producția

fizică a fost îndeplinită în proporție de 100,34%, fiecare sortiment prevăzut fiind de asemenea integral realizat.

Deși sintem la începutul acțiunii, putem spune că noua formă de retribuție are un rol deosebit în mobilizarea rezervelor existente, în creșterea răspunderii fiecărui om la locul său de muncă pentru producția ce o are de realizat. Aprobarea contractului încheiat cu M.I.U. în adunarea reprezentanților oamenilor muncii din noiembrie a.c., măsurile preconizate în programul unic pe întreprindere, ca și realizările de până acum ne dau convingerea că sarcinile pe 1983 vor fi îndeplinite integral la toți indicatorii de plan“.

Valorificarea superioară a resurselor materiale

Ladislau Frumosu — director al întreprinderii „Neferal“ : „PENTRU întreprinderea „Neferal“, care are un specific aparte prin obiectul muncii, și anume realizarea din materiale neferoase refolosibile a unor materii prime de mare valoare pentru unele domenii deficitare ale economiei, generalizarea acordului global constituie un factor dinamic în ce privește valorificarea cu maximum de eficiență a resurselor disponibile.

Că așa stau lucrurile, am să exemplific cu unele acțiuni noi ce au intervenit în luna octombrie a.c. odată cu generalizarea retribuției în acord global. În condițiile noastre, între indicatorii stabiliți pentru asigurarea retribuției se numără și cei privitor la creșterea randamentelor de extracție a metalelor valoroase, din masa de resurse neferoase aprovizionată. Legarea retribuției de un astfel de indicator a avut un larg efect mobilizator în rândul maștrilor, inginerilor și subinginerilor care au cerut să formeze echipe de cercetare, să contribuie direct la soluționarea unor probleme legate de creșterea randamentelor de extracție la metale, introducerea unor noi tehnologii, realizarea unor produse noi. În acest mod au putut fi rezolvate unele probleme cu care se confruntă industria noastră electrotehnică și electronică privind asigurarea cu aliaje de sudură, aliaje de lipit, aliaje pentru lagăre care au un conținut mai redus de cositor etc.

Preocupările noastre s-au îndreptat și spre realizarea unor aliaje de tip nou, a unor produse noi care, fizic, să compenseze volumul de producție planificat, să ajute la diminuarea importurilor și să corespundă pe deplin exigențelor impuse de industriile prelucrătoare. Această acțiune, deși se soldează cu rezultate bune pentru economie, prezintă unele neajunsuri pentru întreprindere. Astfel, deși am realizat și depășit producția fizică, n-am îndeplinit indicatorul de plan producție globală. Aceasta deoarece unele aliaje de tip nou foarte necesare și posibil de folosit în economie ca înlocuitori au fost de regulă realizate cu costuri mai mici, afectând indicatorul respectiv.

Am putea trage concluzia că prima lună de aplicare a sistemului de retribuție în acord global generalizat s-a încheiat cu rezultate bune atât în ce privește realizarea tuturor indicatorilor de plan, cât și valorificarea superioară a resurselor refolosibile din metalele neferoase. Măsurile luate permit, de asemenea, ca și pentru 1984 să avem asigurate în general condițiile necesare unei derulări corespunzătoare a producției, asigurării veniturilor din muncă întregului personal. Există, însă, în această direcție încă unele neajunsuri legate în special de asigurarea bazei materiale. Până în momentul de față circa 20—25% din producția anului viitor nu este acoperită cu contracte de aprovizionare. Sigur că o cauză este procurarea mai dificilă a unor materii prime din import. Dar aceasta nu este o scuză. Considerăm că M.A.T.M.C.G.F.F. prin bilanțurile materiale ar trebui în mai mare măsură să pună la dispoziția întreprinderii metale neferoase refolosibile din economie, astfel încât activitatea să se desfășoare ritmic și cu eficiență sporită. Legat de aceasta, aș dori să ridic și o altă problemă, din păcate încă nesoluționată la nivelul M.A.T.M.C.G.F.F. și C.S.P. Măsura luată ca întreprinderile să valorifice fiecare tonă de metal refolosibil este foarte bună și corespunde pe deplin cerințelor actuale de economisire. Există întreprinderi care dispun de condiții corespunzătoare, ca dotare tehnică, pentru asigurarea unei valorificări depline a tuturor resurselor refolosibile, inclusiv a metalelor neferoase. Din păcate, acțiunea nu atinge același nivel de eficiență în cazul unor întreprinderi mai mici, fără o dotare tehnică adecvată, în care randamentele termice la cuptoare, de exemplu, ating 5—7%, în timp ce la noi depășesc 35—40%“.

Dezbateri consemnate de
V. BOESCU
C. BĂRNEA

Contribuția sporită a organizării în creșterea productivității muncii

PROIECTUL Planului național unic de dezvoltare economico-socială pe anul 1984 și programele speciale aprobate de Plenara C.C. al P.C.R. din 14—15 noiembrie a.c. conțin orientări și sarcini capabile să ridice pe o treaptă nouă, superioară stimularea energiilor și forțelor creatoare ale națiunii, mobilizarea tuturor resurselor naționale pentru atingerea obiectivului fundamental trasat de Congresul al XII-lea al partidului — trecerea României la un nou stadiu de dezvoltare, realizarea unei noi calități a muncii și vieții în toate domeniile.

O importanță aparte pentru dezvoltarea și modernizarea întregii economii prezintă, în acest sens, **Programul privind creșterea mai accentuată a productivității muncii și perfecționarea organizării și normării muncii în perioada 1983—1985 și pînă în 1990.** Subliniind că problema productivității muncii constituie în întreaga lume o preocupare de cea mai mare actualitate, secretarul general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu, a arătat în Cuvîntarea la plenară că în privința aceasta avem rezerve și posibilități foarte mari: „**Avem dotarea tehnică corespunzătoare, avem o clasă muncitoare care a căpătat deja o experiență corespunzătoare; avem ingineri, tehnicieni în stare să asigure o organizare modernă a producției și a muncii, o creștere puternică a productivității muncii.**”

Programul pune un accent deosebit pe măsurile de perfecționare a organizării producției și muncii; în intervalul considerat, acestea urmează să contribuie la creșterea productivității muncii cu o pondere de peste 38% din economia de manoperă ce se prevede a fi obținută. Este o orientare realistă, ce ține seama de caracteristicile actualei etape de dezvoltare a economiei noastre în care nivelulul în general ridicat al dotării tehnice, experienței și pregătirii profesionale tot mai înalte a personalului muncitor încă nu le corespunde o eficiență ridicată în folosirea forței de muncă. Sînt produse și activități care în condițiile unor utilaje și tehnologii echivalente se realizează la noi cu un consum de muncă de 2—3 ori mai mare decît în întreprinderi din țări dezvoltate.

Concluzia logică ce se desprinde e că marile rezerve existente în acest domeniu sînt preponderent de organizare. Iar faptul că ponderea globală menționată

ca și cele pe ministere (cotate între 34 și 50%) urmează să se mențină și chiar să marcheze o ușoară creștere de-a lungul perioadei la care se referă programul, denotă că această problematică trebuie păstrată continuu în atenție, întrucît, pe măsura evoluției celorlalți factori ce determină reducerea consumului de muncă vie, apar situații, condiții, posibilități noi, impunînd rezolvări adecvate și pe planul organizării.

În linii mari, direcțiile de acțiune în acest sens indicate în program corespund celor urmărite și pînă acum, verificate în practica unităților frunțase și în experiența mondială, fiind totodată corelate cu alte comandamente majore ale ansamblului economiei și societății noastre. Cîmpul de acțiune novatoare a organizatorilor, a altor specialiști, a cadrelor de conducere, a tuturor oamenilor muncii se situează în domeniul vast, mereu perfectibil al rezolvării (generalizabile sau cu caracter de unicat) a situațiilor concrete, a metodelor și instrumentarului specific — domeniu în care se cere un real salt calitativ al abordărilor, preocupărilor, rezultatelor, pentru a ajunge la o **organizare a producției și a muncii cu adevărat modernă, în sensul suportului științific și al eficienței.**

OPTIMIZAREA fluxurilor de producție, amplasarea judicioasă a secțiilor, atelierelor, utilajelor, locurilor de muncă, spațiilor de depozitare trebuie permanent avute în vedere, pentru ca prin folosirea optimă a capacităților să se obțină niveluri maxime ale producției și productivității muncii. Problema este și rămîne de actualitate nu numai pentru întreprinderile vechi, nu numai pentru cele dezvoltate în etape succesive cu sau fără o sistematizare de ansamblu, ci și pentru unitățile noi, deoarece o soluție de proiect, oricît de bine gîndită, nu poate preestima toate influențele și necesitățile ce decurg din evoluția profilului de fabricație, din adaptarea la progresul tehnologic, din însăși confruntarea cu activitatea de fiecare zi. Cea mai bună dovadă o oferă, pe de o parte, îmbunătățirile tehnologice, constructive și de organizare spațială aduse proiectelor tip sau reutilizabile pentru capacități din diferite industrii, la fiecare din aplicările lor succesive, ca și rezultatele obținute prin aplicarea studiilor de sistematizare a unor fluxuri de producție și transport

intern, secții, depozite etc., studii efectuate de specialiștii din întreprinderi.

Faptul că astfel de modernizări antrenează adesea și cheltuirea unor resurse din fondurile proprii de dezvoltare ale întreprinderilor, constituite din beneficii și din participarea cu părți sociale a oamenilor muncii, accentuează necesitatea ca astfel de studii să fie elaborate — în faza inițială — în mai multe variante (ca funcționalitate, ca efort necesar), fundamentate temeinic, puse de acord cu toți factorii din întreprindere interesați și implicați în realizarea și exploatarea lor. Este de maximă importanță ca în acest cadru să fie valorificată experiența cu succes confirmat a altor unități, pentru a se economisi munca de concepție și a se asigura cea mai bună opțiune, cu cele mai bune efecte. Centralele industriale sînt datoare să-și exercite mai prompt, mai documentat, mai la adresă și mai ferm rolul ce le revine în promovarea schimbului de experiență în acest domeniu (ca și în altele) al organizării.

DUPĂ CUM ARĂTA la plenară tovarășul Nicolae Ceaușescu, dispunem de o industrie modernă, dotată cu utilaje și mașini de înaltă tehnicitate, pentru care s-a investit mult; această înzestrare poate asigura, în condițiile unei folosiri mai judicioase, niveluri ale producției și productivității muncii considerabil mai înalte decît în prezent. În concordanță cu sporul stabilit în program, prevederile planului pe 1984 la productivitate, ca și la ceilalți indicatori se întemeiază pe existența bazei materiale și tehnice, a forței umane de care dispunem, ritmurile fiind pe deplin în concordanță cu realitățile și forța economiei noastre naționale.

Funcționarea tuturor mașinilor, utilajelor, instalațiilor la plafonul parametrelor tehnico-economice proiectați și al coeficientului de utilizare prevăzut în plan depinde într-o măsură decisivă de modul cum sînt organizate aprovizionarea tehnico-materială, colaborarea între secții și cu alte unități pentru asigurarea semifabricatelor, reperelor, componentelor, activitatea de întreținere, revizii și reparații, deservirea de către operatori; reglarea în detaliu a acestor laturi ale activității va duce la creșterea producției la 1000 de lei fonduri fixe, deci la o economie de manoperă.

Experiența în numeroase întreprinderi demonstrează totodată că gradul

mediu de extindere a lucrului la mai multe mașini, cale importantă de reducere a consumului de muncă pe unitatea de produs, se situează încă sub posibilități. Desigur, lărgirea poliservirii presupune, pe lângă intervenții pe planul automatizării, crearea anumitor condiții organizatorice — elaborarea și aplicarea de studii și proiecte pentru reamplasarea utilajelor, reorganizarea unor fluxuri de producție și a locurilor de muncă, astfel ca muncitorii să-și poată desfășura activitatea corespunzător calificării sau policalificării pe care o au, lucrând simultan la numărul de utilaje stabilit.

Se are în vedere ca dotarea întreprinderilor cu noi mașini, utilaje și instalații să se facă pe baza unor norme unificate pe ramură, subramură și grupe de mașini și utilaje, în care să fie stabilit nivelul de eficiență economică ce trebuie atins — exprimat prin producția fizică pe unitatea de timp de muncă, nivelul cheltuielilor de fabricație a produselor, rentabilitatea acestora etc. Este contrar intereselor economiei naționale să se solicite noi dotări, câtă vreme nu s-a făcut totul ca cele existente să fie folosite la maximum și, prin modernizări, să li se ridice parametrii funcționali.

ACTIVITATEA de pregătire și programare a producției trebuie îmbinată tot mai strâns cu cea de organizare, într-un cuplu sinergic care să elimine discontinuitățile și locurile înguste în fluxurile tehnologice. Pe lângă utilizarea unor metode moderne, eficiente în acest domeniu, este necesar să se impune mai multă ordine și disciplină în elaborarea și respectarea unor grafice de lucru care să asigure obținerea producției planificate în mod echilibrat pe decade, prin utilizarea în regim constant a capacității de producție — ceea ce înseamnă și încărcarea constantă a forței de muncă. Experiența pozitivă a unităților care realizează o astfel de ritmicitate se cere a fi studiată și răspândită. În condițiile trecerii la planificarea și urmărirea productivității fizice a muncii pe produse și sau grupe de produse, exprimată prin norme de consum de muncă pe produs și norme de producție pe mașini, utilaje și instalații, pregătirea și programarea capătă o și mai mare importanță, rezolvarea lor corectă determinând direct îndeplinirea acestor norme și nivelul producției.

SE MENȚINE în sfera celei mai stricte actualități problema asigurării unui raport corespunzător între munca nemijlocit productivă și cea de administrație. Cu toate raționalizările efectuate, ponderea personalului funcționăresc rămâne ridicată, ceea ce afectează indicele global de productivitate. Ea poate fi redusă, în condițiile creșterii eficienței activităților respective, prin utilizarea bogatului arsenal de

metode și tehnici moderne ce vizează mărirea operativității în conducerea producției prin simplificarea sistemului informațional și, pe această bază, folosirea mai bună a personalului ocupat cu operații de evidență, contabilitate, aprovizionare, personal ș.a.

Totodată, creșterea continuă a proporției personalului muncitor care lucrează în munci direct productive implică și eforturi de modernizare, mecanizare, mai bună organizare a activităților la care sint utilizați în prezent muncitori indirect productivi și de deservire, astfel încât numărul acestora să se diminueze. Faptul că fiecare al șaselea muncitor din industrie nu participă nemijlocit la obținerea bunurilor materiale constituie o frână serioasă în efortul pentru o cotă ridicată a productivității, a eficienței.

Potrivit prevederilor programului, față de nivelul considerat pentru anul în curs, ponderea pe care o dețin în totalul personalului muncitorii indirect productivi urmează să scadă cu 3,3% în 1985 și 20,4% în 1990, cea a muncitorilor de deservire — respectiv cu 8,7% și 13,1%, cea a personalului de administrație — cu 9,3% și 18,6%. Fiecare întreprindere urmează să stabilească, în cadrul numărului de personal rezultat din aplicarea normativelor maxime prevăzute în program, strictul necesar de muncitori indirect productivi și de deservire pe secții, ateliere și formații de lucru, ținând seama de volumul de activitate, de zonele de deservire, de posturile fixe etc.

PROGRAMUL stabilește ca în toate unitățile economice, în funcție de specificul proceselor de producție și al tehnologiilor aplicate, munca să fie organizată în formații de lucru mari — brigăzi complexe — reunind muncitorii de diferite meserii și personalul tehnic-ingineresc, ce participă la realizarea unui produs finit sau a unei etape complexe a fabricației. Verificată în ultimul timp în câteva ramuri ale industriei, această măsură — corelată cu noile principii de aplicare a retribuiri în acord global — are rolul de a determina o gospodărire cât mai chibzuită a potențialului uman, cointeresarea fiecărui om în activitatea și rezultatele colective. Indicatorii de plan ce se repartizează brigăzilor complexe se referă la volumul producției, la nivelul productivității muncii, dar și la consumuri, calitate, costuri. Este, de aceea, extrem de important ca, odată cu organizarea brigăzilor sau în pregătirea ei, să se intensifice acțiunile de perfecționare profesională a personalului muncitor, relativ nu numai la câmpul strict al meseriei sau specialității, ci și la însușirea a tot ce apare nou în organizarea producției și a muncii, la folosirea rațională a mașinilor și utilajelor, la căile de economisire a materiilor prime, materialelor, combustibilului, energiei, de

ridicarea calității produselor și serviciilor, la reducerea cheltuielilor de producție și creșterea productivității muncii.

DOCUMENTUL aprobat de Plenara Comitetului Central este un program cadru. El stabilește nivelul — în dinamică și în expresie absolută — ce trebuie atinse, pe etape, pentru înfăptuirea hotărârii Conferinței Naționale a partidului, de a asigura dublarea în câțiva ani a productivității muncii; prevede evoluția în continuare a acestui indicator, până la orizontul 1990; indică principalii factori capabili să antreneze sporurile avute în vedere — printre care și perfecționarea organizării producției și a muncii — și grupele de măsuri aferente; fixează pe economie, pe ramuri și ministere baremuri ale unor indici caracteristici.

Tovarășul Nicolae Ceaușescu a indicat: „Ritmurile prevăzute pentru 1984 trebuie considerate ca minime. În general, prevederile programului până în 1985 și 1990 trebuie socotite ca minime. În fiecare an va trebui să acționăm pentru a găsi noi căi și posibilități de perfecționare a activității, de creștere tot mai puternică a productivității muncii”. Ministerele, centralele, întreprinderile, iar în profil teritorial județele sint datoare ca, la definitivarea propriilor programe de măsuri, să detalieze și concretizeze căile de acțiune, să coreleze ceea ce se va întreprinde în privința progresului tehnic, a organizării producției, a organizării și normării muncii, a calificării și perfecționării profesionale a personalului muncitor, concentrând în timp și devansând ca termen aplicarea măsurilor cu cel mai bun raport efort/efect. Cele mai complexe dintre acestea, cele a căror finalizare necesită în mod justificat unele investiții pentru care în prezent nu pot fi asigurate resursele trebuie etapizate, astfel încât încă din 1984—1985 să se beneficieze măcar în parte de avantajele lor.

Direcțiile și sarcinile cuprinse în Programul privind creșterea mai accentuată a productivității muncii și perfecționarea organizării normării muncii sint clare, realiste. Este necesar ca toate consiliile oamenilor muncii, adunările generale, conducerile ministerelor să acționeze cu întreaga răspundere pentru realizarea și depășirea lor în cele mai bune condiții, pentru punerea permanentă a obiectivelor programului în concordanță cu cuceririle științei și tehnicii, cu necesitățile economiei noastre naționale, astfel încât prin creșterea continuă a productivității muncii și a eficienței în toate domeniile de activitate să se asigure sporirea venitului național și, pe această bază, ridicarea bunăstării materiale și spirituale a întregului popor.

Dorin CONSTANTINESCU

Orientări de însemnătate epocală pentru edificarea societății socialiste multilateral dezvoltate

IN ACEASTĂ LUNĂ se implinesc nouă ani de la cel de-al XI-lea forum suprem al comunistilor români. Perioada scursă pune în lumină importanța aparte pe care acest eveniment a avut-o și o are pentru înaintarea țării noastre pe magistrala progresului economic și social, pentru istoria patriei, partidului și poporului.

Cel de-al XI-lea Congres al partidului a făcut, în primul rând, bilanțul activității desfășurate de către partid, și de către întregul popor sub conducerea partidului în perioada care a trecut de la congresul anterior. Prin conținutul său, acest bilanț a reprezentat **sinteza** unei secvențe a drumului istoric pe care înaintea întreaga noastră națiune, înfățișarea rezultatelor obținute prin munca liberă și creatoare în domeniul dezvoltării producției materiale, al creșterii forțelor productive, al perfecționării relațiilor economice și al celorlalte relații sociale, a progreselor înregistrate în luminarea și dezvoltarea conștiinței oamenilor muncii, în ridicarea standardului de viață materială și spirituală a întregului popor. Acest bilanț a **generalizat** în același timp o experiență deosebit de bogată, punând în lumină conținutul ei pozitiv, creator, valoarea ei constructivă.

În același timp, Congresul a dezbătut și aprobat **Directivile** privind dezvoltarea economico-socială a României în anii 1976—1980 și, în perspectivă, până în anul 1990 înarmind partidul și poporul cu o perspectivă clară privind evoluția viitoare a țării.

Însemnătatea istorică epocală a celui de-al XI-lea forum suprem al partidului a constat însă în faptul că el a adoptat **primul Program al Partidului Comunist Român — Carta ideologică, teoretică și politică fundamentală a partidului, a întregului popor.** „Congresul al XI-lea — spunea tovarășul Nicolae Ceaușescu —, va rămâne în istoria milenară a patriei noastre în primul rând prin faptul că el va adopta Programul Partidului Comunist Român — Carta fundamentală ideologică, teoretică și politică a partidului, care deschide perspectiva unei epoci noi în dezvoltarea economico-socială a României, trasează linia strategică generală și orientările tactice pentru făurirea societății socialiste multilateral dezvoltate și înaintarea țării spre comunism“¹⁾.

Scurgerea timpului aduce permanent argumente care pun în lumină **valoarea excepțională** a Programului partidului și însemnătatea istorică a adoptării lui. Prin conținutul său, Programul s-a dovedit a fi o **cartă de căpătii** despre istoria trecută, prezentă și viitoare a partidului, patriei și poporului. Prin conținutul său ideologic, teoretic și politic, prin valoarea sa, această cartă „— depășește caracterul unui program“²⁾. Ea face, în primul rând, o retrospectivă sintetică a existenței de două milenii a poporului nostru. În al doilea rând, prin program se fundamentează idealul comunist al clasei muncitoare, al tuturor oamenilor muncii din patria noastră. În al treilea rând, în această cartă sînt fundamentate științific principiile de bază ale societății socialiste multilateral dezvoltate și un șir de procese esențiale ale trecerii spre comunismul deplin. În al patrulea rând, Programul stabilește direcțiile principale în care trebuie să se acționeze pentru edificarea socialismului multilateral dezvoltat în patria noastră și pentru înaintarea ei spre comunism. În al cincilea rând, Programul înfățișează tendințele evoluției mondiale și, pe această bază, stabilește obiectivele și direcțiile fundamentale ale politicii și activității externe a partidului și statului. În al șaselea rând, Programul oferă o largă perspectivă revoluționară în lupta pentru instaurarea unei noi ordini economice și politice internaționale, a unei lumi a dreptății naționale și sociale, a păcii și colaborării între popoare.

Retrospectivă sintetică a existenței milenare a poporului

Depășind orice îngustime și unilateralitate în înțelegerea istoriei, refuzînd aprecierile subiectivist-relativiste și tendințele prezentiste de „contemporaneizare“ a istoriei, respingînd atitudinile sceptice cu privire la posibilitatea cunoașterii științifice a adevărului, la reflectarea veridică a trecutului și prezentului și la posibilitatea prezivizării științifice a evoluției viitoare, întemeindu-se pe concepția materialist-dialectică a istoriei, avînd ca punct de

sprijin procesul istoric real și cuceririle științei despre societatea omenească, Programul realizează o strălucită **retrospectivă sintetică** a existenței bimilenare a poporului nostru. Așa cum se sintetizează în Program, „întreaga istorie a poporului român se înfățișează ca istoria unor neconținute lupte de clasă, a bătăliilor purtate de masele populare pentru libertate și dreptate socială, pentru apărarea ființei naționale și neatrănare, pentru progres și civilizație“.

În concordanță cu adevărul obiectiv, dezvoltarea istorică este înfățișată ca un proces complex și contradictoriu, guvernat de legi independente de voința și conștiința oamenilor, proces în care evenimentele istorice s-au succedat cauzal în timp și spațiu și s-au influențat reciproc. Trecutul, prezentul și viitorul au constituit și constituie o unitate dialectică indestructibilă. Multe din procesele care au dat conținut și semnificație prezentului își aveau cauzele lor în trecut, așa după cum, multe din procesele care aveau să urmeze în viitor își aveau rădăcinile în prezent sau chiar în trecut. În scurgerea neîntreruptă a vremii, prezentul care a fost creat de trecut a devenit, pe de o parte trecut, iar, pe de altă parte, a creat premise pentru viitor, care, la rîndul lui, s-a transformat, tot așa de neîntrerupt, în prezent.

Aceste transformări dialectice, care au dat conținut înaintării societății noastre pe treptele scării istorice a progresului economico-social în întreaga istorie presocialistă a ei au avut loc **în mod preponderent spontan**. Trecînd la înfăptuirea revoluției și construcției socialiste, prin preluarea puterii politice de către clasa muncitoare și aliații săi și prin „exproprierea expropriatorilor“ și trecerea principalelor mijloace de producție în stăpînire întregului popor, societatea noastră a făcut **saltul din imperiul necesității în imperiul libertății**, viitorul devenind într-o măsură tot mai mare creația conștient dirijată a poporului, rezultatul acțiunii istorice desfășurate de masele populare în tot mai deplină cunoștință de cauză.

Istoria României atestă cu probe și mărturii indubitabile adevărul că originea poporului român este daco-romană. Că vatra în care a fost zămislit și a durat fără întrerupere acest popor este bazinul Carpato-dunărean, că „avem un trecut glorios, care reprezintă cea mai prețioasă moștenire a poporului nostru“. În același timp, istoria patriei noastre mărește valoarea de concluzie a adevărului potrivit căruia „dominația străină, știrbirea sau pierderea suveranității și independenței afectează grav dezvoltarea economico-socială a popoarelor“. Aceeași istorie „demonstrează cu putere adevărul fundamental că jugul asupririi străine poate frîna sau întîrzia pentru un timp evoluția unui popor, dar nu poate împiedica realizarea aspirațiilor sale legitime — cucerirea libertății și unității, asigurarea progresului social — dacă el este hotărît să lupte pînă la capăt cu fermitate și eroism“. Și: aceasta pentru că „nimic și nimeni nu poate anihila acțiunea inexorabilă a legilor dezvoltării sociale“.

Formarea și dezvoltarea principatelor române, luptele eroice duse de Mircea cel Bătrîn, Ștefan cel Mare, Mihai Viteazul și mulți alții, Unirea — realizată sub domnia lui Mihai Viteazul, marile răscoale țărănești, revoluția lui Tudor Vladimirescu, revoluția burghezo-democratică de la 1848, Unirea Țării Românești cu Moldova și formarea statului național român în 1859, dobîndirea independenței în 1877, Unirea Transilvaniei cu țara în 1918, crearea Partidului Comunist Român în 1921, revoluția de eliberare socială și națională antifascistă și anti-imperialistă declanșată la 23 August 1944, trecerea la revoluția și construcția socialistă, asigurarea victoriei depline a socialismului în întreaga economie națională, consolidarea societății socialiste și trecerea la înfăptuirea obiectivelor societății socialiste multilateral dezvoltate — reprezintă marile evenimente cu valoare de piatră de hotar în istoria patriei și a poporului nostru, momente de culme care conturează în mod veridic locul său în istorie. Studiarea acestei istorii arată tuturor cine sînt moșii și strămoșii poporului român, unde s-a născut, de unde vine și încotro merge acest popor.

¹⁾ Nicolae Ceaușescu, România pe drumul construirii societății socialiste multilateral dezvoltate, vol. 11, Ed. politică, București, 1975, p. 99

²⁾ Programul P.C.R. de făurire a societății socialiste multilateral dezvoltate și înaintarea a României spre comunism, Ed. politică, București, 1975, p. 7

Fundamentarea scopului și idealului comunist al poporului

Programului, Partidul Comunist Român își expune deschis, în fața întregului popor, în fața lumii întregi concepția sa despre mersul societății românești, **idealul și scopul** pe care le urmărește, trasează strategia generală, stabilește direcțiile principale în care va acționa pentru înfăptuirea scopului propus, asigurând astfel o orientare clară a partidului și poporului.

Scopul principal al strategiei generale a partidului nostru pentru ultimul pătrar al acestui veac este făurirea societății socialiste multilateral dezvoltate și crearea condițiilor „pentru edificarea comunismului în România”. Aceasta reprezintă o treaptă foarte importantă a procesului și drumului istoric de înfăptuire a **idealului comunist** al poporului nostru, al operei de edificare a **comunismului deplin**, orînduirea care va asigura „**emanciparea totală a tuturor simțurilor și însușirilor omenești**”³⁾, societatea care „**produce pe omul, bogat, multilateral și profund în toate simțurile sale** ca pe o realitate permanentă a ei”⁴⁾.

Idealul comunist al poporului nostru își află în Program o fundamentare multilaterală. El se întemeiază, în primul rînd, pe cunoașterea tot mai cuprinzătoare a evoluției obiective a societății românești în ansamblul ei, a contradicțiilor și forțelor ei motrice. Socialismul în țara noastră nu a fost o sămînță adusă de vînt din străinătate. El are rădăcini puternice, împlîntate adînc în „solul” economico-social al României.

Revoluția socialistă în țara noastră a fost generată de cauze economice, politice și sociale obiective și a corespuns mersului obiectiv al istoriei. Ca atare, idealul socialist și comunist al clasei muncitoare, al întregului popor muncitor a izvorît din condițiile obiective ale evoluției istorice a societății și exprimă **necesitatea obiectivă a dezvoltării ei**. Programul partidului fundamentează, totodată, **posibilitatea realizării sale** de către poporul nostru sub conducerea partidului. Mai mult, idealul comunist a devenit nu numai năzuință, ci și **scop** al acțiunii istorice a maselor. Acest ideal este fundamentat cu ajutorul științei, al concepției științifice despre universul social. Întemeindu-se pe știință, Programul evidențiază direcțiile principale ale evoluției societății noastre, tot cu ajutorul științei sînt determinate obiectivele principale ale construirii noii orînduirii. În fapt, Programul partidului este, din acest punct de vedere, proiectul după care se construiește socialismul multilateral dezvoltat. În sfîrșit, știința reprezintă și unul din cei mai importanți factori ai realizării acestui proiect.

Aici este locul să subliniem că proiectul edificării noii orînduirii și al fundamentării idealului socialist și comunist se întemeiază și pe **valorile** realizate de civilizația umană în decursul timpului și pe cele proprii, cu care noua orînduire întregeste și îmbogățește patrimoniul civilizației umane. Așa se explică faptul că o parte specială a Programului este consacrată problemelor majore ale promovării principiilor eticii socialiste, creșterii rolului literaturii și artei, al presei, televiziunii și al altor mijloace de comunicare în masă și promovării umanismului socialist.

Idealul comunist al întregului popor reprezintă, în prezent, unul din factorii principali ai progresului. El contribuie la înțărirea unității de gîndire și acțiune, la mobilizarea maselor de oameni ai muncii la înfăptuirea prevederilor Programului de făurire a societății socialiste multilateral dezvoltate și înaintare a patriei noastre spre comunismul deplin.

Fundamentarea științifică a principiilor de bază ale socialismului multilateral dezvoltat

Generalizînd experiența proprie acumulată în edificarea noii societăți, luînd în seamă experiența celorlalte țări socialiste, aplicînd creator adevărurile generale, universal valabile la condițiile concrete ale României, Programul demonstrează cu argumente convingătoare necesitatea trecerii la făurirea socialismului multilateral dezvoltat, **ca fază superioară a socialismului**, ca fază în care socialismul se dezvoltă pe propria sa bază și în care principiile și legile socialismului acționează cu intensitate sporită și se manifestă plenar.

În această etapă a stadiului socialist de înaintare a societății noastre spre comunism cunosc o nouă și intensă dezvoltare

F. Engels aprecia pe bună dreptate că un program nou al partidului reprezintă întotdeauna un drapel arborat public⁵⁾. Prin intermediul Programului,

Partidul Comunist Român își expune deschis, în fața lumii întregi concepția sa despre mersul societății românești, idealul și scopul pe care le urmărește, trasează strategia generală, stabilește direcțiile principale în care va acționa pentru înfăptuirea scopului propus, asigurând astfel o orientare clară a partidului și poporului.

Scopul principal al strategiei generale a partidului nostru pentru ultimul pătrar al acestui veac este făurirea societății socialiste multilateral dezvoltate și crearea condițiilor „pentru edificarea comunismului în România”. Aceasta reprezintă o treaptă foarte importantă a procesului și drumului istoric de înfăptuire a idealului comunist al poporului nostru, al operei de edificare a comunismului deplin, orînduirea care va asigura „emanciparea totală a tuturor simțurilor și însușirilor omenești”, societatea care produce pe omul, bogat, multilateral și profund în toate simțurile sale ca pe o realitate permanentă a ei.

Idealul comunist al poporului nostru își află în Program o fundamentare multilaterală. El se întemeiază, în primul rînd, pe cunoașterea tot mai cuprinzătoare a evoluției obiective a societății românești în ansamblul ei, a contradicțiilor și forțelor ei motrice. Socialismul în țara noastră nu a fost o sămînță adusă de vînt din străinătate. El are rădăcini puternice, împlîntate adînc în „solul” economico-social al României.

Revoluția socialistă în țara noastră a fost generată de cauze economice, politice și sociale obiective și a corespuns mersului obiectiv al istoriei. Ca atare, idealul socialist și comunist al clasei muncitoare, al întregului popor muncitor a izvorît din condițiile obiective ale evoluției istorice a societății și exprimă necesitatea obiectivă a dezvoltării ei. Programul partidului fundamentează, totodată, posibilitatea realizării sale de către poporul nostru sub conducerea partidului. Mai mult, idealul comunist a devenit nu numai năzuință, ci și scop al acțiunii istorice a maselor. Acest ideal este fundamentat cu ajutorul științei, al concepției științifice despre universul social. Întemeindu-se pe știință, Programul evidențiază direcțiile principale ale evoluției societății noastre, tot cu ajutorul științei sînt determinate obiectivele principale ale construirii noii orînduirii. În fapt, Programul partidului este, din acest punct de vedere, proiectul după care se construiește socialismul multilateral dezvoltat. În sfîrșit, știința reprezintă și unul din cei mai importanți factori ai realizării acestui proiect.

Aici este locul să subliniem că proiectul edificării noii orînduirii și al fundamentării idealului socialist și comunist se întemeiază și pe valorile realizate de civilizația umană în decursul timpului și pe cele proprii, cu care noua orînduire întregeste și îmbogățește patrimoniul civilizației umane. Așa se explică faptul că o parte specială a Programului este consacrată problemelor majore ale promovării principiilor eticii socialiste, creșterii rolului literaturii și artei, al presei, televiziunii și al altor mijloace de comunicare în masă și promovării umanismului socialist.

Așa cum era și firesc, Programul fundamentează în mod științific principiile de bază ale societății socialiste multilateral dezvoltate, precum și un șir de procese esențiale ale trecerii spre comunismul deplin.

Generalizînd experiența proprie acumulată în edificarea noii societăți, luînd în seamă experiența celorlalte țări socialiste, aplicînd creator adevărurile generale, universal valabile la condițiile concrete ale României, Programul demonstrează cu argumente convingătoare necesitatea trecerii la făurirea socialismului multilateral dezvoltat, ca fază superioară a socialismului, ca fază în care socialismul se dezvoltă pe propria sa bază și în care principiile și legile socialismului acționează cu intensitate sporită și se manifestă plenar.

În această etapă a stadiului socialist de înaintare a societății noastre spre comunism cunosc o nouă și intensă dezvoltare

țare forțele productive, relațiile economice, celelalte relații sociale sau, altfel spus, baza tehnico-materială, baza economică și suprastructura societății și celelalte elemente ale formațiunii social-economice. În etapa socialismului multilateral dezvoltat se desăvîrșește complexul economic național socialist unitar. Nucleul forțelor productive ale acestei etape trebuie să fie **tehnica mașinistă înaintată, tehnologiile avansate** în toate ramurile producției materiale. Blocul central al relațiilor economice îl constituie relațiile socialiste de proprietate. Munca despovărată de exploatare devine unitatea de măsură egală pentru toți membrii societății de apreciere a aportului la progresul economico-social și de determinare a părții ce se cuvine fiecăruia din partea societății. Ea este factorul principal care determină locul individului în cadrul societății. De aceea și retribuirea muncii este tot mai organic legată de cantitatea, calitatea, însemnătatea socială și de rezultatele concrete cantitative și calitative ale muncii prestate. Importante sînt înnoirile pe care socialismul multilateral dezvoltat le introduce în modul de conducere și organizare a vieții economico-sociale la micro și macro scară, în profilul orizontal și vertical. Aplicînd în mod creator învățătura despre legile generale, partidul nostru a elaborat, din inițiativa și cu aportul determinant al secretarului său general — tovarășul Nicolae Ceaușescu — un model original de autoconducere muncitorească, cea mai înaltă formă de conducere colectivă cunoscută pînă acum. În același timp, edificarea socialismului multilateral dezvoltat înseamnă înfăptuirea unei democratizări mai extinse, mai profunde, și mai bogate în conținut a vieții economico-sociale, a instituțiilor societății, a formelor și metodelor de conducere și organizare. Unitatea economică, politică, ideologică și socială a societății se cimentează și mai puternic ca urmare a armonizării intereselor fundamentale ale claselor sociale prietene și ale păturilor sociale, ale tuturor oamenilor muncii, ca urmare a accentuării procesului de ștergere a deosebirilor esențiale dintre clasele sociale, dintre oraș și sat, dintre munca fizică și intelectuală și, ca urmare a ridicării generale a calității vieții, a standardului de trai material și spiritual.

Așa cum se subliniază în Programul partidului, **„În centrul politicii generale a partidului și statului de edificare a societății socialiste multilateral dezvoltate și înaintare spre comunism se va afla permanent omul — factorul esențial al întregii dezvoltări economico-sociale, satisfacerea pleneră a cerințelor sale de viață în continuă creștere și diversificare, afirmarea pleneră a personalității umane”**.

Direcții principale de acțiune

Înțelegînd în toată profunzimea sa adevărul că edificarea societății socialiste multilateral dezvoltate este și trebuie să fie opera conștient dirijată a întregului popor și fundamentînd acest adevăr, înțelegînd deci că „istoria nu face nimic”, că „ea nu posedă nici un fel de bogăție imensă”, „nu dă nici un fel de bătălie”, că „nu istoria, ci tocmai omul real și viu” este acela care „face totul și dă toate aceste bătălii”, că „istoria nu este o personalitate aparte care se folosește de om pentru atingerea scopurilor sale, că istoria nu este nimic altceva decît activitatea omului care își urmărește țelurile sale”⁶⁾ partidul nostru a stabilit prin Programul său **direcțiile** în care trebuie să se acționeze pentru înălțarea edificiului socialismului multilateral dezvoltat și crearea condițiilor pentru trecerea treptată spre comunismul deplin.

În domeniul economic, eforturile principale ale poporului sînt îndreptate spre :

1. Creșterea planificată, puternică a forțelor productive pe baza cuceririlor revoluției științifico-tehnice, continuarea dezvoltării accelerate a industriei socialiste, amplasarea ei rațională pe întregul teritoriu al țării, crearea unei industrii puternice ca factor hotărîtor al făuririi socialismului și comunismului.

2. Dezvoltarea intensivă a agriculturii — ramură de bază a economiei noastre naționale, realizarea unei agriculturi moderne în care mecanizarea muncii se va generaliza, se va extinde chimizarea producției și se vor introduce cuceririle agrotehnice înaintate, se va înfăptui un amplu program de amenajări funciare și care va asigura producții înalte și stabile, satisfacerea nevoilor de materii prime ale industriei și a cerințelor de consum ale populației.

3. Îmbunătățirea calității produselor în toate ramurile economice, ridicarea nivelului tehnic și perfecționarea tehnologiilor de fabricație.

4. Creșterea productivității muncii sociale, înainte de toate pe baza mecanizării și automatizării producției materiale, a organizării științifice a producției și a muncii, a folosirii raționale a tuturor resurselor economiei noastre socialiste.

5. Sporirea continuă a eficienței economice, reducerea costurilor totale de producție și, în special, a cheltuielilor mate-

³⁾ Marx, Engels, Opere, vol. 19, Ed. politică, București, 1964, p. 8
⁴⁾ Marx, Engels, Scrieri din tinerețe, Ed. politică, București, 1966, p. 579
⁵⁾ Idem, p. 581
⁶⁾ Marx, Engels, Opere, vol. 2, ESPLP, București, 1958, p. 104

riale, folosirea cât mai rațională — completă și eficientă — a mijloacelor materiale de producție și a forței de muncă.

6. Dezvoltarea puternică a învățământului și științei în concordanță cu cerințele generale ale progresului material și social al țării și cu principalele tendințe ce se manifestă în evoluția științei pe plan mondial, integrarea tot mai organică a învățământului cu cercetarea și producția materială.

7. Perfecționarea continuă a relațiilor economice, socialiste, de producție, repartitie, schimb și consum, continuarea îmbunătățirii organizării și conducerii planificate, unitare a întregii vieți economico-sociale.

8. Realizarea și menținerea concordanței relațiilor economice cu starea — caracterul, nivelul și structura — forțelor productive, dezvoltarea acțiunilor conștiente, științific fundamentate pentru soluționarea contradicțiilor, înlăturarea vechiului și promovarea noului în toate domeniile și sectoarele de activitate.

9. Egalizarea nivelului de dezvoltare a țării noastre cu cel al țărilor socialiste dezvoltate din punct de vedere economic, apropierea României de țările industriale dezvoltate ale lumii.

10. Extinderea și diversificarea schimburilor și cooperării economice cu țările socialiste, cu țările în curs de dezvoltare, cu toate statele lumii, fără deosebire de orînduire socială, participarea activă și eficientă a țării noastre la diviziunea internațională a muncii, la schimbul mondial de valori materiale, la circuitul universal de informație științifică.

În domeniul politic se va acționa pentru :

1. Creșterea continuă a rolului conducător al Partidului Comunist Român în întreaga societate, în opera de făurire a socialismului multilateral dezvoltat. Așa cum demonstrează Programul, „partidului îi revine sarcina de a organiza și conduce în mod conștient amplul proces social de înaintare neîntrepută a societății pe calea comunismului“. Partidul va constitui și în viitor centrul vital al națiunii noastre socialiste ; el va asigura atât elaborarea științifică a căilor de dezvoltare a României cât și conducerea activității politico-organizatorice în vederea înlăturării acestei politici.

2. Dezvoltarea puternică a democrației socialiste, asigurarea largirii și perfecționării cadrului organizatoric de antrenare și participare efectivă a oamenilor muncii la conducerea societății, la elaborarea și înlăturarea politicii interne și externe a partidului și statului.

3. Dezvoltarea permanentă a conștiinței politice, a responsabilității politice a fiecărui om al muncii față de îndatoririle profesionale și obștești, a devotamentului său față de cauza socialismului, față de partid, popor și țară.

4. Întărirea continuă a unității politice a întregii noastre societăți.

În domeniul social eforturile sînt orientate spre :

1. Promovarea mai puternică și mai consecventă a principiilor eticii socialiste în muncă și viață. Programul prevede că „Principiile eticii și echității socialiste vor trebui să devină codul muncii și vieții comuniștilor, al tineretului revoluționar, al întregului popor“.

În acest scop, partidul nostru a elaborat, cu aportul determinant al tovarășului Nicolae Ceaușescu, Codul principiilor și normelor muncii și vieții comuniștilor, ale eticii și echității socialiste, iar Congresul al XI-lea l-a însușit și a hotărît ca acesta să fie considerat parte componentă a Programului partidului de făurire a societății socialiste multilateral dezvoltate și înaintare spre comunism.

2. Accentuarea procesului de dispariție a deosebirilor esențiale dintre munca fizică și intelectuală, prin creșterea gradului de înzestrare tehnică a muncii, mecanizarea și

automatizarea proceselor de producție, prin ridicarea nivelului de calificare a oamenilor muncii, lărgirea orizontului lor de cultură și apropierea nivelului lor de cunoștințe, modificarea substanțială a caracterului și conținutului muncii și dispariția treptată a acestei forme și verigi a diviziunii sociale a muncii.

3. Lichidarea treptată a deosebirilor dintre munca din agricultură și cea din industrie și transformarea muncii agricole într-o variantă a muncii industriale ; apropierea condițiilor de muncă și de viață de la sate de cele de la oraș.

4. Intensificarea procesului de apropiere între clasele și păturile sociale, întărirea coeziunii lor, omogenizarea tot mai pronunțată a societății românești, cimentarea unității întregului popor.

5. Dezvoltarea familiei — nucleul de bază al societății — creșterea natalității, menținerea unei structuri de vîrstă corespunzătoare a populației, ridicarea nivelului de îngrijire a copiilor, asigurarea sănătății întregului popor.

Carta teoretică, ideologică și politică a partidului și poporului

Prin conținutul și valoarea sa teoretică, ideologică și aplicativă, Programul se constituie în **Carta teoretică, ideologică și politică a partidului**

al întregului nostru popor. Într-adevăr, această carte de căpăți generalizează din punct de vedere teoretic experiența proprie a partidului nostru și ia în considerare experiența tuturor celorlalte țări socialiste ; ea fundamentează științific principiile de bază ale societății socialiste multilateral dezvoltate îmbogățind concepția partidului asupra problemelor fundamentale ale transformării revoluționare a societății noastre și a dezvoltării lumii contemporane. asupra procesului revoluționar mondial. Programul dă răspuns celor mai complexe probleme ale activității poporului și partidului nostru, ale perspectivelor evoluției viitoare a țării noastre, dezvoltînd în mod creator știința despre societate

Depășind caracterul unui program propriu-zis, această Carte de căpăți, „expresie a marxism-leninismului creator în România“, susține răspicat și promovează ferm, în plan filozofic, criteriul practicii social-istorice împotriva criteriului „experienței“ și al „gîndirii pure“ ; în plan politic proclamă ideea democrației socialiste revoluționare împotriva democrației burgheze ; în domeniul moralei apără ideile colectivismului și solidarității celor ce muncesc și denunță individualismul și concurența tuturor împotriva tuturor, iar în domeniul esteticii promovează arta pentru popor, împotriva „artei pentru artă“.

În felul acesta, Programul așază întreaga activitate a partidului, a poporului pe baza unei concepții teoretice, ideologice și politice unitare. El este cu adevărat Programul **partidului și al întregului popor.** Elaborarea lui s-a născut din necesitatea luminării activității practice a întregului popor, de făurire a noii orînduiri. Prin modul său de elaborare, Programul exprîmă în mod real experiența și înțelepciunea colectivă a partidului, a clasei muncitoare, practic a întregului popor și este în acest sens opera lor comună. El fundamentează idealul comunist al clasei muncitoare, al poporului și se află în concordanță cu interesele vitale, cardinale ale tuturor oamenilor muncii din România, fără deosebire de naționalitate. De aceea, această carte a înrunit de la început adevărul întregului popor, ceea ce amplifică nemăsurat de mult înfrîurirea și forța mobilizatoare a Programului.

Aurel NEGUCIOIU

Diminuarea consumurilor materiale pe fiecare produs

(Urmare din pag. 10)

bunătatirea principiilor funcționale, creșterea calității și fiabilității produselor, simplificarea operațiilor de întreținere și reparații, tipizarea și miniaturizarea reperelor și subsansamblelor componente. Totodată, este necesară îmbunătățirea tehnologiilor de fabricație prin promovarea și generalizarea procedeelor care conduc la reducerea adaosurilor de prelucrare, creșterea coeficienților de utilizare, prin valorificarea ca atare într-o măsură cât mai mare a materialelor refolosibile, precum și recuperarea și recondiționarea pieselor de schimb și a subsansamblelor.

În acest context, **unitățile de cercetare științifică și inginerie tehnologică vor trebui să participe efectiv la elaborarea normelor tehnice de consum, să sprijine întreprinderile pentru stabilirea celor mai adecvate soluții tehnico-organizatorice și a măsurilor care să asigure cele mai reduse consumuri energetice și materiale.**

Avînd în vedere complexitatea problematicii pe care o ridică activitatea de normare tehnică a consumurilor, apare ca o necesitate obiectivă realizarea unui sistem unitar de norme și normative pentru toate produsele și tehnologiile, creșterea obligațiilor și răspun-derilor ce revin ministerelor, centrale-

lor și întreprinderilor în domeniul normării tehnice a consumurilor materiale și energetice. Un rol important în această activitate trebuie să-l aibă organele centrale de sinteză care au datoria să asigure desfășurarea unitară a activității de elaborare și îmbunătățire sistematică a normelor tehnice de consum și a coeficienților de utilizare pentru toate produsele, să stabilească niveluri limită de consum pe grupe sau familii de produse, în concordanță cu sarcinile și obiectivele stabilite prin planurile de dezvoltare economico-socială, să elaboreze măsurile și direcțiile de reducere a consumurilor tehnologice și generalizarea în economie a experienței pozitive privind soluțiile de reducere a consumurilor și de valorificare superioară a resurselor materiale.

J. Meade (1951) introduce în limbajul experților noțiunile de mișcare de capital „autonomă” și mișcare de capital de „acomodare”. El arată că mișcările de acomodare au un rol de compensare¹⁾, producându-se „pentru că celelalte elemente ale balanței lasă un vacuum ce trebuie umplut” (1951, p. 11). Totodată, deoarece mărimea lor este indusă de posturile din balanță compensate, atunci când avem de-a face cu un deficit, ele ar măsura dezechilibrul balanței de plăți. După Meade, existența mișcărilor de capital de acomodare este un criteriu suficient pentru ilustrarea dezechilibrului. Aceste mișcări sînt automate, „neplanificate”, ca de pildă pierderi din rezerve, sau discreționare, „planificate”, ca de exemplu un ajutor financiar contractat în străinătate. Tranzacțiile autonome s-ar produce „indiferent de situația celorlalte componente ale balanței” (p. 11). Afirmația ultimă este, după părerea noastră, numai parțial valabilă pentru că, depinzînd de circumstanțe, sursele de atragere de fonduri în vederea echilibrării mișcărilor autonome s-ar putea să fie limitate — cel puțin un cost excesiv al capitalului impune un plafon — ceea ce ar putea transforma capitalul de acomodare într-o restricție. S-ar putea vorbi, prin urmare, de o elasticitate a capitalului de acomodare față de tranzacțiile autonome, care poate fi, în funcție de condițiile prevalente, infinită, limitată, sau chiar foarte mică. O elasticitate infinită ar semnifica o situație economică internă a țării în cauză foarte bună, în timp ce o elasticitate aflată la un nivel minim ar indica o stare economică precară, o bonitate financiară scăzută. Cu cît restricția reprezentată de capitalul de acomodare este mai acută, cu atît mai motivați sînt factorii de decizie din țara cu deficit în a influența tranzacțiile autonome; fie prin măsuri

Prima parte a articolului a apărut în numărul trecut al revistei

Controverse cu privire la conceptul de „echilibru extern”

indirecte, fie prin mijloace directe, de control.

Deși distincția pe care o face Meade nu scoate problema identificării echilibrului extern din domeniul unor aprecieri aproximative, sublinierea existenței fluxurilor de acomodare (echilibrare) are o importanță incontestabilă în planul politicii economice. Pentru o economie cu un deficit extern, o mișcare de capital compensatorie poate fi privită ca „un semnal de avertizare” (Sodersten, B.S. 1970, p. 238), mai ales atunci cînd acomodarea se face pe termen scurt; ea poate reclama o schimbare a întregului curs al politicii economice. Atunci cînd supravegherea și influențarea activității economice interne se face cît mai puțin rigid, iar starea generală și perspectivele economiei naționale sînt bune, nu se ridică problema corectării politicii economice. Pentru o economie sănătoasă este ușor să transforme un influx de acomodare pe termen scurt într-unul autonom, planificat, pe termen lung; este situația, de exemplu, a importului de capital pentru investiții, sau a emiterii de obligațiuni pe termen lung ale statului către străinătate. Cu cît într-o economie se face mai mult uz de restricții și măsuri administrative, cu atît mai redus este spațiul de manevră pe care factorii de decizie îl au la dispoziție pentru reducerea unui deficit al balanței de plăți.

În funcție de starea lor economică generală, de politicile și strategiile urmărite, economii naționale caracterizate de statistici asemănătoare privind deficitul și mișcările de capital de acomodare²⁾ se pot găsi totuși în situații de dezechilibru extern diferite. Se poate vorbi în acest sens de deficite „actuale” și deficite potențiale” (Meade, 1951, p. 15). Deficitul actual este cel transparent, vizibil, în timp ce cel potențial este deficitul care s-ar produce în condițiile funcționării unei politici economice „normale” (Sodersten, 1970, p. 240). Desigur, este într-un fel arbitrar de definit normalitatea unei politici, însă nu este mai puțin adevărat că o rețea densă de restricții și controale nu numai că reduce substanțial din eficacitatea unor măsuri suplimentare vizînd reducerea deficitului, dar indică, în același timp, precaritatea construcției unei anumite politici economice.

Să recapitulăm cîteva idei. În primul rînd s-a văzut că echilibrul extern, care se referă la starea balanței de plăți, își are determinarea în întreaga funcționare a economiei naționale. De aceea el este analizat în raport cu situația politică internă, cu echilibrul intern. Într-o economie „matură”³⁾, în pofida importanței mișcărilor de capital, fluxurile comerciale ca expresie a productivității relative a efortului național dau pe termen lung măsura echilibrului/dezechilibrului extern; nu întimplător, în cadrul totalității balanței de plăți, schimburile de bunuri și servicii dețin partea de bază. Echilibrul extern este un concept dinamic, care urmărește situația în timp — nu la un moment dat — a balanței de plăți pe fondul evoluției generale a economiei.

Dincolo de condiționarea sa internă, într-un sens restrîns, realizarea echilibrului extern semnifică echilibrarea balanței de plăți, ajustarea acesteia. „Problemei

FIȘE

Colocviu economic româno-sovietic

● În baza Convenției de colaborare științifică pe perioada 1981–1985 dintre Academia de Științe Sociale și Politice a R.S. România și Academia de Științe a U.R.S.S., săptămîna trecută s-au desfășurat la București lucrările celui de-al VII-lea Colocviu româno-sovietic organizat de Institutul Central de Cercetări Economice din R. S. România — Institutul de Economie Socialistă și Institutul de Economie Mondială — și, respectiv, Institutul pentru economia sistemului mondial socialist din Moscova.

Partea română a prezentat referatele: „Posibilități noi de extindere a relațiilor comerciale și tehnico-științifice între R. S.

România și U.R.S.S. Probleme ale promovării specializării și cooperării în producție” (autori Ion Vasile, Georgeta Micu și Alexandrina Popa) și „Perfecționarea mecanismului de conducere a economiei naționale a României” (autori Constantin Grigorescu, Ionel Desmireanu și Decebal Urdea).

Reprezentanții sovietici au prezentat referatele: „Probleme și perspective ale colaborării economice româno-sovietice” autori N. V. Feit, V. V. Vinogradov și N. V. Mihailenko), „Perfecționarea mecanismului economic și intensificarea producției sociale” (autori R. N. Evstigneev, N. A. Deriabina, și P. I. Kulighin).

Lucrările colocviului — la care au participat cercetători și cadre didactice din domeniul economic și care au continuat cu întîlniri de lucru la Academia de Studii Economice din Capitală, la Consiliul Popular al Municipiului Craiova, Universitatea și Centrul te-

ritorial de cercetări economice din același oraș — s-au dovedit fructuoase, contribuind la mai buna cunoaștere reciprocă a preocupărilor din domeniul teoriei și practicii economice din cele două țări.

Rentabilitate

● O preocupare majoră în economia ungară o reprezintă creșterea nivelului general de eficiență economică și îndeosebi impulsivitatea preocupărilor acestor întreprinderi cu rezultate nesatisfăcătoare să-și îmbunătățească activitatea. În prezent, după cum apreciază Gy. Csáki în articolul „Nincs több haladék — Alacsony hatékonyságú vállalatok” (Perioada întreprinderilor neeficiente a expirat) inserat în numărul 2/1983 al publicației „ABSTRACTS OF HUNGARIAN ECONOMIC LITERATURE”, s-a ajuns la un moment de răscruce. Căile tradiționale de

susținere a întreprinderilor: neeficiente — susținerea prin credite bancare sau subvenții de stat — nu mai pot fi urmate. O nouă strategie în acest domeniu presupune, după cum afirmă Gy. C. noi elaborări metodologice. Din acest punct de vedere prima condiție o reprezintă alcătuirea unui indicator relevant pentru nivelul de eficiență al întreprinderilor, un indicator cu caracter complex și nivel general de aplicabilitate. Un astfel de indicator ar putea fi beneficiul raportat la volumul fondurilor fixe productive. Dar, susține autorul, un asemenea indicator trebuie aplicat diferențiat. Mai aproape de realitățile economiei ungare pare a fi evaluarea rentabilității unităților economice în funcție de rentabilitatea medie calculată pe ramură și sub-ramură. Cînd anumite unități se situează mai mulți ani sub medie, se poate pune problema restructurării sau chiar a închiderii lor.

ajustării" (R. Mundell, 1969, p. 23) i se aplică în practica mondială trei terapeutici. O primă cale este cea de corectare fundamentală a dezechilibrului — vizăm cu precădere deficitul — prin intermediul mecanismelor propriu-zise de ajustare. Aceste mecanisme, ca procese reale ce sînt parțial și aproximativ conturate de construcțiile noastre teoretice, au o cuprindere în timp și spațiu, efecte (costuri și avantaje), care depind de starea economiei, felul politicii economice generale, sistemul monetar în vigoare. Pornind de la avantajele și dezavantajele acțiunii mecanismelor propriu-zise — unele de ordin practic, altele generate de insuficiența cunoașterii — și atunci cînd se întîmplă, sub imperiul unor circumstanțe prezente, celelalte două modalități de abordare a problemei ajustării recurg la soluții temporare, ce se vor mai sigure (sub control nemijlocit), mai apropiate de sfera deciziei centrale; se utilizează astfel mecanismele de „cvasiasjustare” de suprimare (mascare) a decalajului între cererea și oferta de mijloace de plată prin măsuri restrictive și de control administrativ al proceselor economice și mecanismele de finanțare externă. Este important de subliniat că atît cvasiasjustarea cît și finanțarea externă ajută, sau amină corectarea dezechilibrului; nu îl pot înlătura însă în mod fundamental¹⁾.

Mecanismele mai pot fi clasificate după modul de declanșare și funcționare în două categorii. În prima categorie, a mecanismelor „automate” putem include ajustările datorate dinamicii relative a prețurilor, fluctuației volumului activității economice, sau modificării automate a cursului de schimb. În a doua categorie, a mecanismelor „induse”, putem cuprinde procesele inițiate de acțiuni ca reevaluarea discretă a cursului de schimb, controlul pieței valutare, finanțarea externă. Această

clasificare a mecanismelor — în automate și induse — este într-un fel arbitrară. În condițiile în care un guvern nu este dispus să sacrifice o anumită stabilitate economică internă de dragul realizării unei egalități între încasările și plățile externe, toate procesele economice interne sînt supuse influenței (controlului) deciziei macroeconomice care urmărește mai multe obiective; există un control al prețurilor și o dirijare prin diverse mijloace — monetare și fiscale — a fluctuației volumului activității economice care nu se subordonează decît în împrejurări de excepție obiectivului de echilibrare a balanței de plăți. Din acest punct de vedere și mecanismele denumite automate capătă o impulsionare exogenă. În consecință, orice mecanism, mai mult sau mai puțin automat, devine instrumentul cu grad de libertate limitat — de celelalte obiective ale macrodeciziei — pentru întreaga politică de ajustare a balanței de plăți. Aceasta este învățătura lui Keynes extinsă, pentru economiile capitaliste moderne și pentru cele necapitaliste în care procesele de piață joacă un rol însemnat, la zona politicii economice externe — este și mesajul mecanismelor teoretizate în abordările de sorginte keynesistă care, deși parțiale, aproximative și vulnerabile în puterea lor explicativă, au oferit și oferă suporturi esențiale în formularea politicii de ajustare a balanței de plăți, de realizare a echilibrului extern.

Pentru că am făcut referire la mecanisme așa cum s-au conturat ele în teoria economică și care nu se află într-o corespondență izomorfică cu ceea ce se întîmplă în realitate cel puțin pentru faptul că reprezintă modele ale acesteia, trebuie spus că existența și diversitatea lor denotă caracterul extrem de complicat al progresului cunoașterii în domeniul științei și practicii economice. De la înălțimea necesară,

de la care se pot recunoaște merite și minusuri deopotrivă, deosebiri între mecanismele explicative (reprezentări teoretice ale realității economice) care subliniază latura reală a fenomenului economic și cele care accentuează dimensiunea monetară a acestuia, nu pot împiedica o apropiere graduală. Și totuși, în pofida unui aport comun incontestabil pe plan cognitiv, diversele abordări măresc zona de incertitudine teoretică ce înconjoară acțiunea practică într-o lume mai interdependentă ca oricînd, într-o economie mondială ce suferă perturbații deosebite ce se reflectă masiv în situația balanțelor de plăți ale statelor.

Daniel DĂIANU

¹⁾ Fondul Monetar Internațional a introdus de altfel în practica sa denumirea de „finanțare compensatorie”. Din ultimii ani al deceniului șase F.M.I. a încetat a mai face distincția între cele două tipuri de mișcări de capital datorită dificultăților de ordin practic. Unii autori înlocuiesc termenul de „acomodare” cu cel de „compensare” (Yeager, 1976, p. 49).

²⁾ Dacă se intră în natura (structura) mișcărilor de capital de acomodare, asemănarea se estompează.

³⁾ Prin economic „matură” înțelegem o economie unde procesul de formare a capitalului, în linii mari, s-a încheiat, în care importul de capital de investiții productive este relativ redus admițînd că într-o perioadă anterioară economisirea internă a fost suplimentată prin atragerea de fonduri din exterior. Presupunem de asemenea că această economie nu se află în postura de creditor al altor economii.

⁴⁾ Cvasiasjustarea și finanțarea externă ajută corectarea fundamentală a unui deficit atunci cînd aceasta cere timp, cînd egalitatea între cererea și oferta de mijloace de plată pe termen scurt, într-un fel sau altul, trebuie restabilită. Amînarea presupune costuri ale ajustării fundamentale considerate ca excesive la momentul respectiv.

Referințe

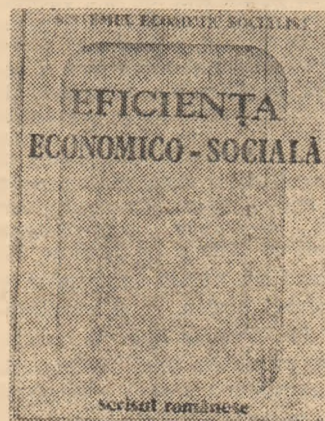
— Mc Kinnon, R: „The exchange rate and macroeconomic policy”, Journal of Economic Literature, june 1981.
— Meade, J: „The Theory of International Economic Policy”, vol. 1, The Balance of Payments, Oxford University Press, 1951.
— Södersten, B: „International Economics”, Macmillan, 1970.
— Yeager, L: „International Monetary Relations”, Reinholt, 1976.

Testele psihologice

● Acceptate, la început cu un entuziasm nelimitat, apoi respinse în bloc, testele psihologice utilizate în selecția personalului cunosoc o nouă perioadă de reviriment în statele occidentale — susține Roy Hill în articolul „Personality tests beginning a stage of comeback” publicat în numărul din noiembrie a.c. al revistei „INTERNATIONAL MANAGEMENT”. Această tendință spre reutilizarea instrumentarului psihologic în domeniul selecției și pregătirii personalului ar avea la bază mai mulți factori. Pe de o parte, criza economică impune companiilor o selecție mai atentă în sfera managementului prin promovarea în mod precumpănitor a indivizilor cu aptitudini creative și de conducere certe. Or, în această acțiune testele psihologice de personalitate aduc un volum de cunoștințe care nu poate fi obținut pe alte

căi. Pe de altă parte, aceste instrumente de investigație a personalității sînt privite cu o mare prudență, în sensul că nu se așteaptă ca ele să rezolve toate problemele pe care le ridică selecția cadrelor. În sfîrșit, înșiși psihologii au progresat în ultima vreme, adaptîndu-și instrumentele la cerințele specifice ale unui domeniu sau altul de activitate elaborîndu-le, totodată, într-un limbaj accesibil ne-specialiștilor.

● Lucrarea colectivă tipărită recent la editura craioveană „SCRISUL ROMĂNESC” — „Eficiența economico-socială” — al cărei coordonator este profesorul universitar Ion Trăistaru își propune o temă de largă cuprindere și anume analiza sistemului economic socialist. Numai că, spre deosebire de alte abordări similare, autorii au optat pentru o metodologie specifică de analiză, demersul logic prin care

sînt analizate componentele sistemului economic socialist avînd ca punct de pornire conceptul de eficiență economică. Această opțiune se justifică, în concepția autorilor cărții, deopotrivă în plan practic — creșterea eficienței economice constituie, după cum este știut, un obiectiv cen-

FIȘE

tral al politicii economice a partidului — și în plan teoretic — unde, definirea conținutului complex al categoriei de eficiență economică, a căilor și metodelor ce asigură sporirea sa ar constitui, după opinia autorilor, însăși una din rațiunile de a fi ale științelor economice. Structurat în funcție de aceste premise conceptuale, volumul cuprinde cinci secțiuni ordonate după cum urmează: eficiența pregătirii condițiilor reproducției, eficiența activității productive tratată separat pentru industrie și pentru alte ramuri ale producției materiale (agricultură, construcții, transporturi, activitatea turistică și de alimentație publică, eficiența schimburilor economice, eficiența repartiției veniturii naționale și eficiența consumului în socialism

„Nu există problemă mai importantă în momentul de față decît aceea a dezarmării, a păcii, a asigurării dreptului vital al popoarelor la viață, la libertate și la pace ! (...) De aceasta depinde viitorul întregii lumi — deci și al României — și de aceea, împreună cu întreaga omenire, trebuie să facem totul pentru pace !”.

NICOLAE CEAUȘESCU

Înaltă responsabilitate pentru destinele omenirii

UN VIBRANT APEL PENTRU O LUME A PĂCII

ÎN VIAȚA INTERNAȚIONALĂ s-a ajuns la o încordare foarte gravă, fără precedent în istorie, datorită escaladării continue a cursei înarmărilor, îndeosebi a înarmărilor nucleare, care pune în pericol însăși supraviețuirea mile-narei civilizații umane. În aceste împrejurări, înflăcăratele chemări cuprinse în cuvîntarea președintelui Nicolae Ceaușescu, vibrantul Apel adresat de Marea Adunare Națională parlamentelor și parlamentarilor din statele europene, S.U.A. și Canada de a acționa pentru neamplasarea în Europa de noi rachete cu rază medie de acțiune, pentru retragerea și distrugerea celor existente au fost primite cu unanimitate și deplină aprobare de întregul popor român, găsind în același timp un larg ecou în rîndul opiniei publice internaționale. Exprimînd adevărată fierbinte a întregii noastre națiuni la inițiativele și demersurile profund umaniste ale președintelui Republicii, personalitate proeminentă a vieții internaționale contemporane, militant neobosit pentru afirmarea dreptului popoarelor la viață, la o existență liberă și demnă, și conștientă de marile răspunderi care revin astăzi parlamentelor, Marea Adunare Națională s-a adresat în mai multe rînduri popoarelor, parlamentelor și guvernelor statelor europene și din întreaga lume, chemîndu-le să folosească din plin autoritatea și posibilitățile de care dispun pentru înlăturarea — pînă nu este prea tîrziu — a primejdiei unui război nuclear pustiitor care planează deasupra Europei și a întregii lumi.

Noua chemare la rațiune și responsabilitate pentru împiedicarea ridicării la cote și mai periculoase a spiralei cursei înarmărilor în Europa, pentru oprirea amplasării de noi rachete nucleare cu rază medie de acțiune pe continent și retragerea și distrugerea celor existente reprezintă încă o mărturie a politicii active, dinamice și constructive de pace, înțelegere și colaborare promovate cu consecvență de România socialistă, de președintele Nicolae Ceaușescu, a voinței unanime a poporului român de a trăi în pace și colaborare cu toate națiunile lumii, fără deosebire de orînduire socială. Așa cum se subliniază în Apel, propunerile și inițiativele președintelui Nicolae Ceaușescu prezentate și în mesajele adresate președintelui Prezidiului Sovietului Suprem al U.R.S.S., Iuri Andropov, președintelui S.U.A., Ronald Reagan, celorlalți șefi de state și de guverne din țările europene și Canada, corespund nu numai intereselor și aspirațiilor fundamentale ale poporului nostru, ci și năzuințelor tuturor popoarelor europene și din întreaga lume la o existență liberă și demnă, la adăpost de primejdia unei conflagrații nucleare. Este ceea ce explică și puternicul lor ecou internațional, larga simpatie cu care au fost primite pretutindeni.

Aceste năzuințe s-au făcut puternic auzite prin marile manifestații de masă și marșuri pentru pace, dezarmare și securitate la care au participat milioane de oameni, tineri și vîrstnici, bărbați și femei, de pe cuprinsul Europei și de pe alte continente, hotărîți să determine puterile nucleare să renunțe la politica lor, care duce la distrugerea lumii, nu la apărarea păcii.

În deplin consens cu aceste milioane de oameni, poporul ro-

mân cere să se facă totul ca negocierile sovieto-americane să ajungă la un acord, care ducă la oprirea instalării noilor rachete nucleare, la retragerea și distrugerea celor existente, deschizînd calea eliberării Europei de orice fel de arme nucleare. Interesele supreme ale popoarelor cer ca actuala rundă de negocieri sovieto-americane de la Geneva privind limitarea armamentelor nucleare în Europa să nu fie întreruptă, ca Statele Unite ale Americii și Uniunea Sovietică să continue cu perseverență eforturile pentru a găsi o soluție de compromis, menită să ducă la evitarea unei competiții nucleare nestăvilită.

Pronunțîndu-se cu hotărîre pentru pace, pentru dezarmare, și, în primul rînd, pentru dezarmare nucleară, Apelul pornește de la realitatea că — așa cum spunea președintele Nicolae Ceaușescu — „Noile rachete nu servesc și nu pot servi pacea ! Dimpotrivă, ele vor mări considerabil pericolul războiului nuclear, al catastrofei nucleare“ ! și că nimic nu justifică amplasarea noilor rachete și dezvoltarea celor existente. După cum releva șeful statului român în cuvîntarea rostită în cadrul recentei sesiuni a Marii Adunări Naționale, nici renunțarea de către Statele Unite ale Americii la amplasarea noilor rachete, nici retragerea și distrugerea de către Uniunea Sovietică chiar a totalității rachetelor cu rază medie de acțiune nu vor produce nici un fel de dezechilibre în raportul de forțe dintre cele două părți, dacă ținem seama că ambele țări dispun astăzi de mijloace nucleare în stare să distrugă lumea de mai multe ori. „Dimpotrivă, — spunea tovarășul Nicolae Ceaușescu — trebuie să se acționeze cu toată hotărîrea pentru a se trece, după oprirea amplasării noilor rachete, în continuare, la reducerea armamentelor în general, și la realizarea unui echilibru la un nivel cît mai redus al armamentelor nucleare, al armamentelor în general.

Este deci necesar nu un acord care să pornească de la a lăsa ambelor părți un număr egal de focoare nucleare cu rază medie de acțiune. Aceasta nu înseamnă o acțiune în serviciul păcii și dezarmării ; înseamnă o acțiune de război, o acțiune de înarmare nucleară. Este necesar un acord care să pornească de la oprirea oricărui armament cu rază medie de acțiune în Europa, care să ducă la distrugerea celor existente, să deschidă calea realizării unei Europe fără nici un fel de arme nucleare“.

Convinsă că nu trebuie să accepte politica faptului împlinit, România consideră că nu s-au epuizat toate șansele de compromis în cadrul negocierilor sovieto-americane de la Geneva, avînd în vedere că atît din partea U.R.S.S. cît și din partea S.U.A. au fost avansate numeroase propuneri importante. Ele pun în evidență faptul că este încă posibil să se ajungă la un acord echitabil între cele două părți, care să împiedice instalarea noilor rachete nucleare într-o serie de state europene și, respectiv, să ducă la retragerea și distrugerea celor existente. Aceasta presupune însă, bineînțeles, continuarea negocierilor de la Geneva.

Apreciînd ca nejustificată graba pentru trecerea la ampla-

sarea noilor rachete, președintele României socialiste sublinia: **„Cît timp există încă cea mai mică șansă pentru un acord, nu trebuie să se întreprindă nimic care să pună Europa în pericol, să deschidă calea catastrofei nucleare, a distrugerii continentului nostru, a întregii lumi!”**.

În acest spirit, Apelul Marii Adunări Naționale reia propunerea ca, în cazul în care nu se va ajunge la o asemenea înțelegere în cadrul negocierilor sovieto-americane, să se convină cel puțin amânarea amplasării noilor rachete cu rază medie de acțiune pînă la sfîrșitul anului 1984, începutul anului 1985 și, în acest răstimp, să fie continuate tratativele, iar U.R.S.S. să nu instaleze noi asemenea rachete și să reducă, așa cum s-a angajat, o parte din cele existente, urmînd ca negocierile de la Geneva să continue pînă la realizarea unui acord corespunzător. Un asemenea acord ar răspunde intereselor de securitate ale celor două părți, realizării unui echilibru, nu prin creșterea, ci prin reducerea armamentelor și ar fi salutat cu satisfacție de popoarele din Europa și America de Nord, de opinia publică mondială.

Amplasarea de rachete nucleare cu rază medie de acțiune în mai multe țări atît din vestul cît și din estul continentului nostru, reprezintă — așa cum sublinia președintele Nicolae Ceaușescu — și o violare flagrantă a Tratatului cu privire la neproliferarea armelor nucleare. După cum se știe, acest tratat prevede în mod limpede obligația tuturor părților de a nu prolifera acest gen de arme, de a nu transfera nimănui, respectiv de a nu accepta din partea nimănui transferul direct sau indirect de arme nucleare, cît și obligația statelor nucleare de a negocia cu bună credință măsuri efective de natură să conducă la încetarea cursei înarmărilor nucleare și la înlăturarea unor măsuri reale de dezarmare nucleară, sub un control internațional strict și eficace.

Prin încălcarea în acest mod a prevederilor Tratatului de neproliferare, releva șeful statului român, s-ar crea un precedent primejdios, s-ar deschide calea ca noi state să treacă la producerea sau la procurarea de arme nucleare, ceea ce ar submina securitatea internațională și ar mări pericolul unui război nuclear.

România socialistă, poporul român nu dorește o asemenea cale. De aceea, subliniind responsabilitatea pe care și-o asumă în fața propriilor popoare, a popoarelor europene și a întregii lumi, guvernele care acceptă amplasarea noilor rachete pe teritoriul țărilor lor, Marea Adunare Națională face apel la par-

lamentele din țările europene, din S.U.A. și Canada de a acționa pentru a determina aceste guverne să renunțe la transformarea statelor lor în baze de rachete cu rază medie de acțiune.

În plus releva președintele Nicolae Ceaușescu, o serie de evenimente foarte grave care au avut loc în ultimul timp au demonstrat că există oricînd posibilitatea și pericolul ca o serie de arme, inclusiv arme nucleare, să ajungă în miinile unor oameni iresponsabili sau să poată fi folosite din greșeală, ceea ce face să crească și mai mult primejdia amplasării noilor rachete cu rază medie de acțiune.

Din toate aceste motive România se adresează popoarelor Europei, Statelor Unite ale Americii și Canadei cu chemarea de a-și uni forțele și a acționa cu și mai multă fermitate și hotărîre pentru a împiedica evoluția periculoasă a evenimentelor, a determina oprirea cursei înarmărilor și trecerea la măsuri practice de dezarmare, în primul rînd de dezarmare nucleară, pentru asigurarea păcii și securității tuturor popoarelor. În pofida situației internaționale complexe, **„Stă în puterea popoarelor — își exprima convingerea tovarășul Nicolae Ceaușescu — să oprească politica spre război și catastrofă nucleară, să asigure o nouă politică democratică internațională, de egalitate și respect al independenței și suveranității, de neamestec în treburile interne, de colaborare, de dezarmare și de pace. Să facem totul pentru o lume fără arme, fără războaie, o lume mai dreaptă și mai bună, în care fiecare națiune să-și poată concentra forțele în direcția dezvoltării economice și sociale, în direcția progresului întregii lumi“**.

Experiența istoriei, ca și logica cea mai elementară, ne arată că pacea nu poate fi apărută decît prin luptă activă, prin mobilizarea forțelor iubitoare de pace. Dinamica păcii impune ca tocmai atunci cînd pericolele care amenință pacea și securitatea planetei sporesc, să fie amplificate eforturile pentru diminuarea și dezamorsarea acestor pericole. Orice acțiune care poate duce la eradicarea pericolului de război trebuie să dea naștere unei mobilizări mai puternice a popoarelor în lupta pentru salvagardarea păcii.

Poporul român și-a reafirmat în mod solemn, prin glasul președintelui său și Apelul Marii Adunări Naționale, hotărîrea de a nu precupeți nici un efort pentru apărarea dreptului său suprem, la existență, la libertate, la independență, pentru oprirea agravării situației internaționale și edificarea unei lumi pașnice, a înțelegerii și colaborării tuturor popoarelor.

Dinu DRAGOMIRESCU

Perfecționarea normării muncii

(Urmare din pag. 16)

cauza slabei dotări tehnico-materiale și a lipsei de cadre calificate se aplică destul de rar metodele moderne — fotocrometrarea, cronometrarea, filmarea și normativele de mișcări, iar studiile de psihofiziologie și de ergonomie sînt aproape inexistente.

În fapt, normarea muncii este un proces complex și dinamic care presupune:

a) perfecționarea organizării și conducerii proceselor de normare, căutarea celei mai eficiente forme de organizare care să răspundă în mai mare măsură cerințelor de creștere a productivității muncii, îndeplinirea integrală a atribuțiilor privind elaborarea de norme și normative. În căutarea unei soluții s-ar putea avea în vedere conexiunile foarte strînse ale normării muncii cu activitatea de proiectare;

b) ridicarea calificării specialiștilor care lucrează în domeniul organizării și normării muncii, sporirea numărului și îndeosebi îmbunătățirea structurii cadrelor din domeniul organizării și normării muncii, sub aspectul cuprinderii de mai multe cadre cu studii superioare tehnice, economice și psihofiziologice;

c) promovarea de norme fundamentate implică intensificarea cercetărilor științifice în domeniul organizării și normării muncii; o atenție deosebită trebuie să se acorde studiilor de fundamentare psihofiziologică a normelor; dezvoltarea bazei de norme și normative unificate (pe ramuri, subramuri, pînă la nivelul locurilor de muncă); extinderea utilizării normativelor

pe microelemente în studiul proceselor de muncă și în elaborarea normelor de muncă.

3 Aplicarea corectă a stimulentei prevăzute de actualele reglementări este o altă direcție care poate să acționeze în sensul promovării de norme fundamentate științific.

Actualul sistem de retribuție creează premise mai bune pentru stimularea creșterii productivității muncii întrucît: toate categoriile de personal trebuie să-și desfășoare activitatea pe bază de norme și normative de muncă fundamentate științific; există posibilitatea diferențierii retribuției cu $\pm 20\%$ în funcție de aportul personal, precum și prin alte elemente ale sistemului de retribuție: premiere pentru realizări deosebite; participare la beneficii; sporul de vechime etc.; personalul muncitor retribuit în raport cu producția fizică realizează retribuții nelimitate atît în cazul depășirii, cît și al nerealizării sarcinilor de plan; există posibilitatea realizării unor retribuții sporite în cazul în care formațiile de lucru realizează sarcinile de plan cu efective mai reduse de forță de muncă; se asigură integrarea în acordul global a unor forme de retribuție stimulativă cum sînt acordul individual, acordul colectiv și mai ales acordul progresiv; se asigură promovarea în categorii, trepte, clase și gradații în funcție de pregătirea profesională și aportul individual; există posibilitatea acordării de prime pentru economii de forță de muncă.

În același timp, deosebit de importantă este aplicarea corectă a acordului global și anume: defalcarea producției fizice pe secții și ateliere, stabilirea de tarife și de consumuri de manoperă pe produs, încadrarea în fondul de retribuție; exigențe mari în aplicarea condițiilor suplimentare. Dacă aceste probleme sînt soluționate și se asigură diferențierea retribuției corespunzător rezultatelor, acordul global va contribui substanțial la creșterea susținută a productivității muncii. Pe de altă parte se impune ridicarea exigențelor față de selecția, pregătirea și activitatea personalului de normare.

R.S.F. IUGOSLAVIA

Preocupări prioritare
în economie

ADOPTAT la nivel federal și publicat anul acesta, „Programul de stabilizare economică a Iugoslaviei” conține concluziile generale care s-au desprins din dezbaterile organizate în cadrul diferitelor organisme economice, de partid și de stat cu privire la opțiunile economice fundamentale în perioada următoare și face recomandări de acțiune practică. În cele ce urmează nu ne vom ocupa de toate aceste direcții ci vom înfățișa unele din aceste preocupări prioritare, așa cum se reflectă ele în activitatea unor întreprinderi, instituții sociale și de cercetare.

Problemele stabilizării și relansării economiei nu pot fi înțelese la adevărata lor dimensiune decât dacă le raportăm la succesele, cu adevărat mari, pe care popoarele Iugoslaviei le-au obținut în construcția socialistă. În cele aproape patru decenii de edificare a noii orânduiri s-au dezvoltat continuu forțele de producție. De la o țară cu un nivel înapoiat, cum era în perioada interbelică, Iugoslavia oferă imaginea unei țări cu o puternică și modernă bază tehnică materială, cu o agricultură aflată în plină ascensiune. Ea se înscrie deja în rândul statelor cu un nivel mediu de dezvoltare, având un venit pe cap de locuitor de circa 3000 dolari. Semnificativ în ceea ce privește eforturile făcute pentru accelerarea progresului este și faptul că au fost perioade când dezvoltării i-au fost consacrate aproape 2/5 din produsul social, Iugoslavia cunoscând ritmuri înalte de dezvoltare.

O imagine concludentă despre prefacerile adânci, structurale survenite atât în domeniul economic propriu-zis, cât și în cel social ne oferă și faptul că astăzi în agricultura Iugoslaviei lucrează circa 20 la sută din totalul populației, în timp ce în perioada dinainte de revoluția de eliberare națională acest procent se situa în jur de 75 la sută. Indiferent în ce republică te afli, în Serbia sau Macedonia, în Slovenia sau Muntenegru, în Croația sau Bosnia și Herțegovina, însemnele progresului se simt la tot pasul: în construcțiile zvelte, în modernele unități economice sau social-edilitare, în înfățișarea nouă, cu totul schimbată a localităților, toate acestea fiind asociate, în mod firesc, de către cetățeni tocmai cu superioritatea noilor relații sociale și de producție, cu avantajele proprietății în comun.

Conturând câteva linii ale bogatului tablou de realizări s-ar putea ridica întrebarea privind rațiunea adoptării Programului de stabilizare, a eforturilor care se fac pentru imprimarea unui curs stabil și ascendent dezvoltării.

Realitatea este că economia iugoslavă a întâmpinat în ultimii ani o serie de dificultăți, datorate mai multor cauze. În primul rând, este vorba despre problemele inerente trecerii de la dezvoltarea extensivă la cea de tip intensiv, despre efectele cumulate ale unor procese de creștere rapidă, despre unele disproporții apărute pe parcursul acestui interval. Concomitent s-au manifestat efectele negative ale crizei economice mondiale, precum și cele inflaționiste. O serie de tendințe negative din economia mondială, cum ar fi creșterea vertiginoasă a prețurilor la petrol, au împovărat balanțele economiei, amplificând tendințele inflaționiste.

Programul de stabilizare preconizează măsuri privind atât perfecționarea politicii economice, mai exact spus a politicii dezvoltării, cât și a mecanismelor sistemului economic. El promovează o viziune de ansamblu care include toți factorii ce pot contribui la relansarea dinamismului economic, o concepție unitară în măsură să eșalonizeze acest efort în etape succesive. Dealtfel, anul acesta, ca urmare a aplicării unei părți din măsurile preconizate s-a împiedicat manifestarea unor tendințe nefavorabile și s-au făcut pași înainte în direcția relansării. Planul producției industriale și agricole a fost realizat și depășit, deficitul balanței comerciale în cadrul schimburilor de mărfuri cu străinătatea s-a diminuat prin intermediul reducerii importurilor și mai ales al creșterii exporturilor pe piețele cu valută convertibilă, care au sporit anul acesta cu circa 20 la sută față de 1982 etc. De asemenea, proiectul de plan cu privire la politica de dezvoltare social-economică a Iugoslaviei pe anul viitor prevede ca produsul social al țării să sporească cu 2 la sută, producția industrială cu 3 la sută, cea agricolă cu 2 la sută, exporturile cu 17 la sută.

O primă direcție de acțiune pentru relansarea economiei este creșterea puternică a producției de materii prime și de

energie. În acest sens, se fac eforturi considerabile, soldate deja cu bune rezultate. În primele 9 luni ale anului s-a obținut o producție de cărbune de peste 42 milioane tone, ceea ce reprezintă o creștere de 8,3 la sută în comparație cu perioada similară din 1982. Pe întregul an se apreciază că producția de cărbune se va ridica la 58 milioane tone. O creștere apreciabilă a cunoscut și producția de petrol.

Eforturi deosebite se fac și pentru prospectarea de noi rezerve, pentru punerea lor în valoare. De pildă, specialiștii de la Institutul „Energoproiect” din Belgrad elaborează în prezent o tehnologie specială pentru extragerea petrolului din șisturi. Se apreciază că în diverse zone ale țării se află rezerve de șisturi evaluate la 10 miliarde tone. Prima platformă maritimă de prospectare și exploatare a petrolului din zona iugoslavă a Adriaticii, proiectată și realizată de specialiștii din țara vecină și prietenă, a fost lansată recent de către constructorii de la Șantierul naval de la Pola. Noua platformă va putea executa lucrări de foraj până la adâncimea de 7,5 km. Se apreciază că perspectivele pentru începerea exploatării fițeiului din platforma submarină sînt foarte favorabile, precondițundu-se ca spre sfîrșitul secolului cantitatea de petrol extrasă din acest sector să atingă circa 40 milioane tone. În localitatea Omarska din Bosnia și Herțegovina se construiește în prezent o unitate pentru extragerea minereului de fier. La intrarea în exploatare, în 1985, unitatea va avea o capacitate anuală de circa 2 milioane tone de minereu și se va număra printre cele mai mari complexe miniere din țară. Concluent pentru eforturile care se fac în direcția asigurării necesarului de energie din resurse proprii este și faptul că industria energetică iugoslavă a livrat economiei federale, în prima parte a anului, cu peste 7 la sută mai multă energie decât în perioada corespunzătoare din 1982.

O altă direcție principală o constituie stimularea eficienței sistemului economic, întărirea preocupării pentru creșterea competitivității producției. Desigur, o asemenea problemă comportă multiple dimensiuni, cum ar fi folosirea rațională a resurselor valutare, mai ales pentru achiziționarea acelor produse strict necesare, stimularea interesului producătorilor de a munci cu răspundere, luarea sporită în considerare a logicii calculului economic. Preocuparea stringentă de reducere a importurilor la strictul necesar, de asigurare a materiilor prime din resurse interne, evident acolo unde este posibil, nu este echivalată în nici un caz cu tendințe autarhice. Dimpotrivă, așa cum se subliniază în diferite prilejuri, principala îndatorire constă în participarea sporită a economiei iugoslave la schimbul internațional de valori, în încadrarea sa mai hotărîită în diviziunea internațională a muncii, „Sarcina primordială a politicii economice pe anul 1984, se sublinia în revista «Mejdunarodna Politika», constă în penetrația pe piața mondială, îndeosebi în zona cu valută convertibilă, prin exportul de mărfuri și servicii iugoslave”.

Concomitent, sporirea preocupărilor pentru randament și eficiență economică nu implică în nici un fel diminuarea rolului organismelor autoconducerii muncitorești Dimpotrivă, întărirea acestui rol, creșterea răspunderii muncitorești figurează ca una din condițiile esențiale pentru o evoluție armonioasă, economică și socială a țării. Așa cum se apreciază în diferite documente, în însuși Programul de stabilizare, exercitarea drepturilor constituționale ale muncitorilor de a decide nu numai asupra folosirii veniturilor obținute în asociațiile de muncă, ci în toate problemele privind utilizarea produsului social este de natură să asigure dezvoltarea armonioasă de ansamblu, să stimuleze disciplina și răspunderea în muncă.

Ca buni vecini, cărora dezvoltarea istorică le-a îngemănat adesea interesele, ca popoare ce edifică o nouă orînduire și împărtășesc aspirații și idealuri politice comune, poporul român și popoarele Iugoslaviei sînt animate de dorința de a întări permanent legăturile de prietenie și colaborare, de a conlucra strîns atât în opera constructivă pe care o desfășoară, cât și în promovarea marilor deziderate ale lumii contemporane — pacea și dezvoltarea.

O nouă și importantă filă în acest dialog devenit tradițional a înscris recenta vizită pe care a efectuat-o în țara noastră președintele Prezidiului Republicii Socialiste Federative Iugoslavia, Mika Špiljak, împreună cu tovarăsa Ștefița Špiljak, vizită ce se situează în continuarea multor întâlniri la nivel înalt româno-iugoslave, sub impulsul cărora colaborarea multilaterală dintre cele două țări s-a amplificat și diversificat an de an. Așa cum s-a apreciat și cu prilejul noii întâlniri la nivel înalt, potențialul economic al celor două țări prezintă posibilități ample de diversificare și dezvoltare a colaborării și conlucrării pe diferite planuri, de sporire a volumului schimburilor comerciale, ridicarea relațiilor economice la nivelul celor politice figurînd drept o preocupare prioritară pentru următorii ani.

Paul DOBRESCU

R. P. S. ALBANIA

Coordonatele progresului

INAINTE de eliberarea țării, Albania se număra printre țările cel mai puțin dezvoltate ale Europei; industria prelucrătoare era aproape inexistentă, iar agricultura se caracteriza prin randamente foarte scăzute. Astăzi, Albania se prezintă ca o țară în plin proces de dezvoltare și diversificare a structurii sale economice, în care factorii intensivi, de eficiență încep să joace un rol tot mai important. În perioada 1979—1982, ca o expresie a eficienței sporite a activității economice, venitul național a sporit mai rapid decât produsul social (al cărui ritm mediu anual de creștere a fost de circa 5%) și de două-trei ori mai repede decât populația, deși Albania este și acum țara europeană cu cel mai înalt ritm de creștere demografică. Satisfacerea cerințelor în creștere ale economiei naționale, ca și necesitatea creării în fiecare an a 40 000 de locuri noi de muncă, au determinat alocarea din venitul național în perioada 1981—1985 a unui volum de investiții de 24 miliarde leka, cu peste o cincime mai mare decât în cincinalul trecut.

Unul din sectoarele care cunosc o dezvoltare prioritară în actualul cincinal este cel energetic, a cărui producție urmează să sporească cu 38%. Inexistente înainte de eliberare, deși datorită reliefului său predominant colinar și muntos Albania dispune de unul din cele mai mari potențiale hidroenergetice din Europa, centralele hidroelectrice asigură astăzi patru cincimi din necesarul de energie al economiei naționale, permițându-l în același timp să devină o țară exportatoare de energie electrică. Principalul obiectiv hidroenergetic al cincinalului este hidrocentrala de la Koman. Ținând seama că în prezent este utilizată numai o mică parte a potențialului hidroenergetic al țării, valorificarea lui integrală se apreciază că va presupune încă câteva decenii.

Paralel cu intensificarea activității geologilor de descoperire a noi zăcămintele de petrol, gaze naturale și cărbune, se acționează pentru sporirea gradului de recuperare a rezervei din zăcămintele cunoscute și aflate deja în exploatare, ca și pentru utilizarea deplină a capacității de producție a termodentralelor existente.

Odată cu creșterea disponibilităților de energie, o sarcină importantă a actualului cincinal o constituie folosirea lor judicioasă. În cadrul măsurilor adoptate pentru întărirea regiunii de economii în consumul de energie, atenția principală se concentrează asupra înlocuirii combustibililor lichizi cu combustibili solizi sau cu gaze naturale. În acest scop, au fost inițiate mai multe studii privind începerea valorificării în perspectivă a straturilor mai subțiri de cărbune. O mare rezervă pe linia utilizării raționale a resurselor energetice este considerată și valorificarea energiei secundare eliberate în unele procese tehnologice (din uzinele cocschimice, de la furnalele înalte etc.).

O altă ramură deosebit de dinamică a economiei albaneze este industria chimică și de prelucrare a metalelor. Creată practic în urmă cu două decenii, industria chimică își va spori producția în actualul cincinal cu 60—65%, paralel cu lărgirea gamei de produse și reactivi obținuți în țară. Acest obiectiv se va realiza prin sporirea numărului stațiilor de prelucrare,

parcurs de materia primă, cu alte cuvinte, prin adâncirea gradului de prelucrare industrială în vederea acoperirii mai bune a necesităților interne și creării unor disponibilități pentru export. De pe acum producția de îngrășăminte chimice, derivați din petrol, detergenți, sulf, sulfat de aluminiu etc. acoperă în întregime nevoile economiei naționale, o serie de produse — cum ar fi derivați din petrol, uree, sulf, acid sulfuric, hiposulfid de sodiu — fiind și exportate. O contribuție directă la valorificarea mai înaltă a resurselor de materii prime ale țării, inclusiv a resurselor secundare care însoțesc materia primă principală sînt chemate să aducă institutele de cercetări chimice. Rețin atenția în această privință și rezultatele bune obținute în valorificarea reziduurilor tehnologice (pentru obținerea de azotat de amoniu, de hipoclorit de sodiu etc.), evitându-se totodată în acest mod poluarea mediului înconjurător.

Un amplu proces de transformare a cunoscut și agricultura socialistă a țării, pe baza modernizării bazei ei tehnico-materiale și a întăririi proprietății cooperatiste. Față de anul 1960, înzestrarea energetică a agriculturii sporise în 1982 de 3,6 ori, numărul tractoarelor de 4 ori, iar cantitatea de îngrășăminte chimice de 12 ori. Pentru asigurarea resurselor de hrană și a materiilor prime necesare industriei ușoare și alimentare au fost defrișate mii de hectare de pământ nu numai în zonele de șes, ci și în zonele de deal și munte. Transformarea regiunii de coastă albaneze este tipică în această privință: pe terenurile arabile dispuse în terase au fost plantate sute de mii de puiți de lămii, portocali, mandarine, vișă de vie și diverși arbori fructiferi.

Rețeaua de canale de irigație (a căror lungime însumează acum circa 20 000 km), ecluze și baraje a devenit și ea un element caracteristic al peisajului albanez, numărul lacurilor și rezervoarelor artificiale ridicându-se la circa 600. Ca urmare, ponderea terenurilor irigate în totalul suprafeței arabile a ajuns la 53%, un indice dintre cele mai ridicate din Europa, permițând diminuarea considerabilă a efectelor secetei.

Acestea sînt principalele premise materiale ale orientării agriculturii albaneze pe calea dezvoltării intensive. Semnificativ în acest sens este creșterea randamentelor în producția vegetală și animală: față de 1960 acestea erau în 1982 de circa 3 ori mai mari la cerealele panificabile, de 2,3 ori la orez, de 2,7 ori la sfecla de zahăr, de 2,5 ori la lapte de vacă.

Transformările înfăptuite în structura economiei naționale se reflectă în creșterea și diversificarea volumului exportului, care acoperă în întregime importul, asigurând o balanță comercială echilibrată, Albania întreținând astăzi relații comerciale cu peste 50 de țări.

Așezate statornic pe temelia trainică a principiilor egalității în drepturi și avantajului reciproc, relațiile economice dintre România și Albania au cunoscut o dezvoltare continuă. Protocolul româno-albanez privind schimbul de mărfuri și plățile pe anul 1984, semnat la începutul acestei luni la Tirana, prevede o sporire însemnată a volumului schimburilor dintre țările noastre. Astfel, anul viitor România va livra în Albania utilaj petrolier, tractoare, autoturisme de teren și autosanitare, aparataj electric de joasă și înaltă tensiune, materiale electrolizante, piese de schimb pentru utilaj minier, alimentar, mașini agricole etc., laminate din oțel, uleiuri minerale, produse chimice, medicamente și altele. La rîndul său, Albania va livra în România bitum de petrol, minereu și concentrat de crom, bauxită, sulf, concentrat de pirită, sîrmă și conductori din cupru, produse chimice și altele.

Cu prilejul recentelor convorbiri economice româno-albaneze s-au convenit măsuri pentru examinarea în continuare a posibilităților de cooperare în noi domenii de activitate, în scopul lărgirii și diversificării schimburilor comerciale și colaborării economice bilaterale, în interesul celor două popoare prietene, al cauzei păcii și conlucrării internaționale.

D. DINU

1984 — buget de austeritate în Italia

BUGETUL italian pentru 1984, caracterizat de ziarul Financial Times ca unul de austeritate, are drept principale caracteristici majorarea impozitelor și reducerea cheltuielilor sociale, măsurile fiind menite să faciliteze reducerea deficitului sectorului public cu 40 000 mrd. lire și să coboare cu o treime, la 15,2%, rata inflației.

În perspectiva creșterii la 130 000 mrd. lire a împrumuturilor sectorului public în 1984 (circa 21% din P.N.B.), bugetul prevede măsuri pentru a reduce deficitul acestui sector la aproximativ 90 000 mrd. lire (față de 80 000 mrd. lire la cit se ridicau prevederile guvernamentale în luna august a.c.). Suma de 10 000 mrd. lire din acest deficit este prevăzută a fi compensată prin reducerea facilităților pentru copii acordate familiilor cu venituri mari, prin reducerea gratuităților la medicamente, a bugetelor de asistență sanitară la nivel regional, precum și prin limitarea pensiilor pentru cei inapți de muncă. Cheltuielile mi-

litare urmează să fie reduse cu 1 500 mrd. lire. Incasările sînt prevăzute să fie realizate în mare parte din taxele majorate aplicate companiilor, dobînzii bancare și alte măsuri.

Așteptările guvernului vizează, în perspectiva ieșirii din criză a Italiei o creștere economică de 2% în 1984, după o scădere a produsului social cu 1,2% pe ansamblul anului în curs.

Piața occidentală a automobilului

RAPORTUL publicat de „Data Resources International”, la Londra, privind industria constructoare de automobile relevă că pe plan mondial există perspective bune de redresare pentru anii 1984 și 1985, spre deosebire de anul curent care a fost incert ca tendință.

Japonia va înregistra, se pare, numai o creștere modestă a vânzărilor, respectiv la 3,3 milioane automobile în 1988, față de 3,2 milioane cit se prognozează pentru 1984 și 3,1 milioane în acest an, relevă raportul, notînd totodată că această țară va rămîne în continuare principalul exportator pe plan mondial. În ce privește Eu-

ropa, vânzările de automobile sînt așteptate să depășească numai cu puțin nivelul anului trecut. În Italia și Franța s-a înregistrat deja un anumit recul al ritmului vânzărilor față de 1982. Se estimează că vânzările vest-europene vor ajunge la 11,1 milioane automobile în 1988, față de 10,3 milioane cit reprezintă prognoza pentru 1984 și 10 milioane bucăți la cit se ridică estimările pentru anul în curs.

Raportul indică faptul că redresarea, în anii 1984 și 1985 va fi mai puternică în America de Nord, urmată de Europa și America Latină. Se așteaptă ca producția să depășească, în următorii cîțiva ani, vânzările interne, în țări ca Japonia, R.F. Germania și Franța. Producția britanică este apreciată pentru anul viitor la 1 milion automobile, față de o piață estimată la aproape 1,7 mil. bucăți.

În ce privește S.U.A. și Canada, producția este apreciată la 8,1 milioane automobile în 1984, față de cererea pieței care se ridică la 11 milioane bucăți anual. Studiul citat consideră că vânzările de automobile noi în S.U.A. vor ajunge la 11,4 milioane în 1988, după un nivel estimat la 10,3 milioane în 1984 și 9 milioane în acest an.

Programe de dezvoltare

Republica Togo pe drumul afirmării

UNA DINTRE cele mai mici țări africane, prin dimensiunea teritoriului (56 600 km²) și prin numărul populației (2,5 milioane locuitori), Republica Togo a reușit să se afirme în intervalul celor 17 ani de independență prin progresele obținute în special în direcția îmbunătățirii condițiilor de viață ale populației. Într-o perioadă cînd situația alimentară nu a încetat să se agraveze în Africa, efortul economic al micului stat independent s-a concentrat de la bun început spre un obiectiv major: autosatisfacerea necesarului alimentar al populației. Printr-o amplă mobilizare a întregii populații togoleze (80% trăind în mediul rural) și prin măsurile organizatorice întreprinse (subvenționarea aprovizionării cu îngrășăminte și pesticide, susținerea pîrgurilor agricole, scutiri de impozite etc.), s-a atins obiectivul „Revoluției verzi”, proiect lansat în 1977 și care preconiza ca în cinci ani pe întregul teritoriu și în tot cursul anului să fie acoperite în volum și structură principalele cerințe de hrană pentru consum intern.

Independența alimentară cîștigată a permis și realizarea unor proiecte industriale menite să valorifice potențialul agricol și minier al țării, precum și dezvoltarea infrastructurii rutiere, portuare și turistice, sectorul turistic constituind astăzi o importantă sursă de devize a țării.

Sectorul industrial, care era aproape inexistent în anul 60, s-a dezvoltat remarcabil, mai ales începînd cu mijlocul deceniului trecut, cînd a fost creat Oficiul togolez al fosfaților a fost construită o rafinărie de petrol, după care au urmat o serie de alte unități industriale textile, alimentare, de materiale de construcții s.a.

În anul 1981 în Togo a fost lansat cel de la 4-lea plan cincinal de dezvoltare economică și socială (1981—1985), care urmează să consemneze realizarea unei producții agricole capabile să asigure consumul intern și să realizeze unele excedente pentru export și construirea de noi obiective în industria prelucrătoare, în măsură să valorifice resursele de materii prime.

Togo dispune de rezerve de fosfați estimate la 100 mil. tone, producția anuală fiind de circa 6 mil. tone minereu. Uzina de fosfați de la Kpémé funcționează la o capacitate de 2,8 mil. tone fosfați, cea mai mare parte a producției constituind o sursă importantă de devize la export. Complexul de acid fosforic aflat în construcție, va permite valorificarea anuală a peste un milion tone minereu fosforic și obținerea unei producții de 300.000 tone acid fosforic. Este proiectată de asemenea o nouă exploatare fosfatică la Dagbati și dotarea cu infrastructură feroviară a zonei. Un vast program de extindere a capacității de producție a cimentului este prevăzută în cadrul societății Cimitogo (830 000 tone ciment pe an), precum și în cadrul Societății de ciment din Africa de vest — CIMAO (1,8 mil. tone clinker pe an), societate care constituie un bun exemplu al cooperării regionale africane, dintre Togo, Coasta de Fildeș și Ghana.

Pe plan extern Togo duce o politică de realiniere și de promovare a unor relații deschise spre cooperare cu toate țările. Relațiile bune de colaborare economică ale țării noastre cu Togo se desășoară în conformitate cu acordurile de cooperare economică, științifică și tehnică și acordul comercial încheiat între guvernul țării noastre și guvernul Republicii Togo în anul 1975.

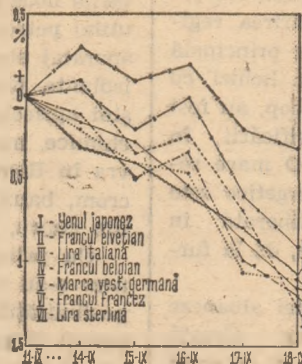
V. G.

EVOLUȚII MONETARE

PERIOADA 14—18 XI 1983 a fost marcată, pe ansamblul ei, de consolidarea poziției dolarului S.U.A. pe piețele valutare. Între factorii cu influență pozitivă asupra situației monedei americane pe piețele de schimb amintim: menținerea stărilor conflictuale, în special în Orientul Mijlociu; generalizarea opiniilor privind șansele de evoluție ascendentă a dobînzilor la depozitele în dolari; publicarea indicelui utilizării capacităților de producție industriale în octombrie a.c. (78,6%, în creștere cu 0,5 puncte față de luna precedentă), care atestă faptul că activitatea industrială în S.U.A. se înscrie pe o curbă destul de fermă a redresării; unele prognoze privind creșterea reală a P.N.B. în 1984 cu circa 5,5%, mai rapidă decît se estima.

La acești factori cu influență directă asupra situației dolarului s-au adăugat și implicațiile favorabile indirecte ca urmare a lărgirii sferei dificultăților cu care sînt confruntate cîteva bănci vest-germane după unele investiții făcute semi-fraudulos (din punct de vedere al mărimii lor și a comunicării la forurile tutelare superioare), determinînd întărirea poziției dolarului ca „valută de rezervă”, concomitent cu slăbirea poziției mărcii vest-germane (care a pierdut atît în relația cu dolarul circa 1,2% la circa 2.6975 mărci/1 dolar pe 18.XI.1983, cit și față de francul elvețian la circa 123,75 mărci/100 franci elvețieni, la aceeași dată).

Deprecierea generală a valurilor din cadrul Sistemului valutar vest-european față de dolarul S.U.A. de peste 1% s-a datorat atît factorilor arătați mai sus, cit și unora specificei flecăreia în parte (se dau cotațiile din ziua de 18 XI 1983): francul francez (8,21 franci/dolar, în special, ca urmare a publicării unui deficit comercial de 893 milioane franci în luna octombrie a.c. (după un excedent de 323 milioane franci în

Evoluția cursurilor principalelor valute occidentale față de dolarul S.U.A. în perioada 14—18 XI 1983. Bază: 11 XI a.c.

septembrie a.c.); lira italiană (1633 lire/1 dolar) influențată și de prognoza unei creșteri zero a P.N.B. în acest an; francul belgian (54,75 franci/1 dolar) determinat și de menținerea unor conflicte sociale de muncă; lira sterlină (1,47 dolari/1 liră), după anunțarea creșterii cu numai 0,1% a producției industriale în septembrie a.c.

Francul elvețian, așa cum am arătat mai sus, a cîștigat în relația cu marca vest-germană, dar față de dolar a pierdut circa 0,9% (2,18 franci/1 dolar pe 18 XI 1983, creșterea la 498,6 milioane franci a deficitului comercial în octombrie a.c. influențînd nefavorabil poziția sa pe piață).

Yenul japonez, care continuă să beneficieze de bunele performanțe ale economiei nipone (în anul financiar care se termină la 31 III 1984, creșterea reală a P.N.B. ar putea să se apropie de 4%, comparativ cu 3,3% în precedentul an financiar) s-a depreciat față de dolarul S.U.A. cu numai 0,3% la închiderea din 18 XI 1983 (la circa 235,75 yen/1 dolar).

Dobînzile la depozitele în principalele eurovalute, pe termen de 6 luni, au înregistrat creșteri generale, după cum urmează (se dau nivelele din 18 XI 1983, comparativ cu cele din 11 XI 1983): 10,125 și 10% la eurodolar, 9,5 și 9,4375% la eurolira sterlină, 6,25 și 6,0625% la euromarca vest-germană și 4,375 și 4,25% al eurofrancul elvețian.

Prețul aurului la Londra a evoluat pe o linie descendentă, al doilea fixing din ziua de 18 XI 1983, de 375,25 dolari/uncie.

Gheorghe MUNTEAN
Alexandru OLTEANU

Microcalculatoarele : o piață în explozie

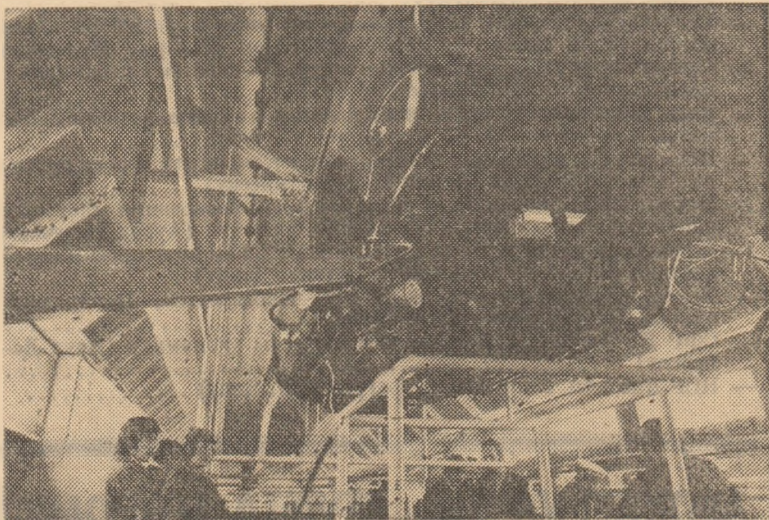
MICROCALCULATORUL este pe cale să devină un produs de larg consum (dacă nu cumva a și devenit) : numai acest sector al industriei calculatoarelor va asigura funcționarea pe piață pînă la sfîrșitul secolului a 300 milioane unități în întreaga lume ; vânzările de microcalculatoare sînt așteptate să crească în Statele Unite de la 4,4 mrd. dolari în 1982 la 18,2 mrd. în 1987. Interesant de reținut este și structura pieței, prezentată de revista L'Usine nouvelle tot pe exemplul S.U.A. : anul acesta, numărul microcalculatoarelor livrate întreprinderilor și instituțiilor se va ridica la 1,8 mil. bucăți, dublu față de 1982 ; aparatele destinate uzului personal, așa-zise de

„familie“, vor însuma 5,5 milioane, de două ori mai multe decît anul trecut ; școlile americane foloseau la începutul anului 274.000 bucăți, cifra de un milion urmînd să fie atinsă în cîțiva ani. Ca atare, și prețurile au scăzut considerabil astfel că, pe segmentul de piață deținut de calculatoarele personale, prețul de vînzare a atins deja bariera prețului de cost, firmele mai slab situate fiind în situația de a-și desface chiar în pierdere produsele. Consecința următoare a fost orientarea producătorilor spre aparate de birou, mult mai sofisticate și de capacitate sporită, conectate la ecrane de televiziune, capabile să asigure prelucrarea textelor.

Explozia microcalculatoarelor tînde să devină o caracteristică și pentru Europa occidentală : producția care în 1982 însuma 1,7 milioane unități este estimată să ajungă la 18 milioane unități în 1985.

Cehoslovacia : roboții industriali își demonstrează utilitatea

CONSIDERATĂ ca o importantă cale de automatizare a producției industriale, introducerea roboților de producție internă a depășit în Cehoslovacia faza de pregătire devenind o realitate practică. Prima întreprindere care utilizează

ză roboți în producția curentă este fabrica de autoturisme Skoda din orașul Mlada Boleslav, de pe banda de montaj a căreia ies anual 172—180 000 de autoturisme, 60—70% din ele destinate exportului. În secția vopsitorie funcționează de mai mulți ani patru roboți industriali care stropesc șasiul cu o substanță anticorozivă (vezi imaginea). Fiecare din acești roboți înlocuiește munca a patru oameni, sporind în același timp de trei ori calitatea și deci rezis-

tența protecției anticorozive prin asigurarea uniformității stropirii. Experiența acumulată de specialiștii întreprinderii prin utilizarea acestor roboți din import s-a dovedit extrem de utilă pentru dezvoltarea celor din producția internă. Astfel, în secția de turnătorie a fabricii funcționează în prezent doi roboți industriali cehoslovaci PR-16 (al căror prototip s-a experimentat începînd din anul 1979), urmînd ca anul viitor să fie instalat un al treilea. Pe lîngă economia de forță de muncă și deci creșterea productivității muncii, prin introducerea acestor roboți s-au redus

rebuturile cu 15%, a sporit fiabilitatea pieselor realizate, economisindu-se în același timp o cantitate de energie în valoare de 20.000 coroane pe an la fiecare loc de muncă. Nu este de neglijat nici îmbunătățirea condițiilor de muncă obținută prin ușurarea considerabilă a efortului fizic. Într-o fază avansată de experimentare se află robotul industrial cehoslovac PR-32E utilizat pentru sudură, ca și robotul pentru prelucrarea arborelui cotit al motorului.

Masuri impotriva poluării

PROBLEMA reducerii poluării atmosferei datorită automobilelor a intrat în etapa de decizie în Europa oc-

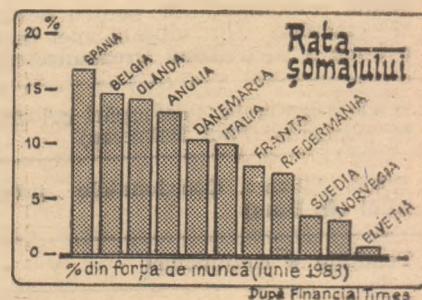
cidentală, așteptîndu-se ca anul viitor C.E.E. să ajungă la acorduri în acest sens, după mulți ani de controverse. Cercetările oamenilor de știință au dus la concluzia că gazele de eșapament contribuie în măsură însemnată la apariția „ploilor acide“, vinovate de distrugerea a mii de hectare de pădure pe

continentul nostru. Astfel, oxizii pe bază de azot proveniți de la eșapamentul automobilelor au rolul unui catalizator transformînd bioxidul de sulf — degajat de la termocentrale utilizînd cărbune — în ploaie acidă. S-a dovedit că și alte efecte, cum ar fi ceața fotochimică, sînt cauzate tot de emisiunea de gaze.

În fața acestei situații R.F.G. și-a anunțat deja intenția de a trece, începînd cu 1986, la producția de automobile pe bază de benzină lipsită de plumb. În Anglia au fost puse la punct convertizoare catalitice (cu metale din familia platinei) în măsură să reducă pînă la 0,15 g/litru conținutul de plumb din petrol, față de 0,4 g/l nivelul actual. Anglia și-a anunțat hotărîrea de a elimina plumbul din benzină pînă în 1990, iar o decizie coordonată a țărilor comunitare în această privință este așteptată în primăvara anului viitor.

Încercări de reducere a șomajului

ACCENTUAREA șomajului ca efect al crizei economice prelungite a determinat guvernele unor țări vest-europene să reducă durata săptămînii de lucru, în încercarea de a crea pe această cale noi locuri de muncă pentru șomeri. În Olanda, 1,3 mil. muncitori au fost obligați să semneze contracte pentru săptămîna redusă cu 10—15% și cu diminuarea corespunzătoare a salariilor, începînd cu 1984 sau 1985. În Belgia, crearea de noi locuri de muncă este însoțită de reducerea, la nivelul întreprinderii, a asigurărilor sociale ca o măsură suplimentară de economisire a fondurilor. Propunerea guvernului spaniol privind reducerea timpului de lucru concomitent cu salariile a fost respinsă de syndicate, deși în Spania șomerii reprezintă 17,5% din totalul forței de muncă. Și în Anglia negocierile dintre syndicate și patronat sînt în impas, deoarece reducerile practicate pînă în prezent, pe seama creșterii productivității muncii, nu au dat rezultatele scontate. În sfîrșit, forme mai voalate sînt preconizate în alte țări vest-europene : reducerea vîrstei de pensionare în Norvegia, programe flexibile de muncă în Suedia, creșterea duratei concediilor cu reducerea corespunzătoare a salariilor în R.F.G. Este greu de presupus însă — apreciază ziarul Financial Times —

că astfel de măsuri vor stimula creșterea economică a țărilor în cauză, afectate încă din plin de criză.

Revista ECONOMICA

Ediția de Consiliul Suprem al Dezvoltării Economice și Sociale — Institutul Central de Cercetări Economice

Sumarul nr. 47 din 25 noiembrie 1983

65 DE ANI DE LA FAURIREA STATULUI NAȚIONAL UNITAR ROMÂN

- Socialismul — epoca consolidării statului național, a înfloririi multilaterale a națiunii noastre socialiste (Elena Florea, Dan Mircea Popescu) 2
- Unitatea de viață economică a Transilvaniei și a Țărilor Române (Iosif I. Adam) 4
- Clasa muncitoare și partidul ei politic, forță activă a luptei pentru libertate și unitate națională (Ion Iacș) 6

ECONOMIE NAȚIONALĂ

În spiritul orientărilor stabilite de Plenara C.C. al P.C.R.

- Diminuarea consumurilor materiale pe fiecare produs (Mircea Romaniță) 9
- Ridicarea nivelului tehnic și calitativ al produselor (Ioan Roman, Veronel Antonescu) 11
- O condiție esențială pentru asigurarea unor producții mari la culturile agricole. Folosirea soiurilor și hibridilor cu potențial ridicat de producție, a unor semințe de calitate superioară (Tiberiu Mureșan) 13
- Perfecționarea normării muncii — componentă a creșterii productivității (Gheorghe Răboacă) 15
- Rolul acordului global generalizat în îndeplinirea exemplară a sarcinilor de plan (I) (dezbateri) 17

CONDUCERE ● ORGANIZARE

- Contribuția sporită a organizării în creșterea productivității muncii (Dorin Constantinescu) 19

TEORII ● IDEI

- Orientări de însemnătate epocală pentru edificarea societății socialiste multilateral dezvoltate (Aurel Neguțoiu) 21
- Școli ● curente ● economiști. Controverse cu privire la conceptul de „echilibru extern” (Daniel Dăianu) 24

ECONOMIE MONDIALĂ

- Înaltă responsabilitate pentru destinele omenirii. Un vibrant apel pentru o lume a păcii (Dinu Dragomirescu) 26
- R.S.F. Iugoslavia. Preocupări prioritare în economie (Paul Dobrescu) 28
- R.P.S. Albania. Coordonatele progresului (D. Dinu) 29
- Tendințe ● conjuncturi 30
- Mondorama 31

ÎN SUPLIMENT: Relații financiar-valutare și comerciale internaționale

IN THIS ISSUE

- Socialism — the age of the consolidation of the national state, of the multilateral flourishing of our socialist nation (Elena Florea, Dan Mircea Popescu) 2
- The unity of economic life of Transylvania and the Romanian Principalities (Iosif I. Adam) 4
- The working class and its political party — an active force of the struggle for freedom and national unity (Ion Iacș) 6
- The decrease of material consumptions for each product (Mircea Romaniță) 9
- The increase of the technical and qualitative level of the products (Ioan Roman, Veronel Antonescu) 11
- The use of highly productive species and hybrids of high quality seeds (Tiberiu Mureșan) 13
- The improvement of the setting of output rates — a component of productivity increase (Gheorghe Răboacă) 15
- The role of the generalized global contract in the exemplary fulfilment of the plan (a debate) 17
- The ever greater contribution of organization in the increase of work productivity (Dorin Constantinescu) 19
- Directions of utmost importance for the building of the multilaterally developed socialist society (Aurel Neguțoiu) 21
- Schools ● Trends ● Economists. Controversies about the concept of „external balance” (Daniel Dăianu) 24
- Great responsibility for mankind's destiny. A resonant call for a world of peace (Dinu Dragomirescu) 26
- The S.F.R. of Yugoslavia. Priority preoccupations in the economy (Paul Dobrescu) 28
- The P.S.R. of Albania. The coordinates of progress (D. Dinu) 29

ИЗ СОДЕРЖАНИЯ

- Социализм — период укрепления национального государства, многостороннего процветания нашей социалистической нации (Елена Флора, Дан Мирча Попеску) 2
- Единство экономической жизни Трансильвании, Молдавии и Мунtenии (Иосиф И. Адам) 4
- Рабочий класс и его политическая партия, активная сила борьбы за свободу и национальное единство (Ион Якош) 6
- Сокращение материальных затрат на каждое изделие (Мирча Романица) 9
- Повышение технического и качественного уровня изделий (Иоан Роман, Веронел Антонеску) 11
- Использование пород и гибридов с высоким производственным потенциалом, высоко качественных семян (Тибериу Мурешан) 13
- Совершенствование нормирования труда — составляющая роста производительности (Георге Рэбоака) 15
- Роль расширенного бригадного подряда в экзemplарном выполнении плановых заданий (в порядке дискуссии) 17
- Повышенный вклад организаторской деятельности в рост производительности труда (Дорин КонстантINESCU) 19
- Направления эпокального значения для построения многосторонне развитого социалистического общества (Аурел Негуцойу) 21
- Школы ● течения ● экономисты. Разногласия по вопросам определения «внешнего равновесия» (Даниел Дэяну) 24
- Высокая ответственность за судьбу человечества. Волнующий призыв к миру (Дину Драгомirescu) 26
- СФР Югославия. Приоритетные вопросы экономики (Паул Добреску) 28
- НСР Албания. Координаты прогресса (Д. Дину) 29

ABONAȚI-VĂ LA „REVISTA ECONOMICĂ”!

Anunțăm cititorii noștri că se fac în continuare abonamente la „Revista economică”. Prețul unui abonament (inclusiv suplimentul săptăminal) este de 260 lei pe an, 130 lei pe 6 luni și 65 lei pe trimestru. Prețul unui exemplar al revistei (inclusiv suplimentul săptăminal) este de 5 lei. Abonamentele se fac prin oficiile și agențiile P.T.T.R., factorii poștali și difuzorii de presă din întreprinderi și instituții sau direct prin mandat poștal pe adresa redacției: Bulevardul Magheru nr. 28-30, sectorul 1, cod 70 159, București.

Cititorii din străinătate se pot abona adresându-se la ILEXIM — Departamentul Export-Import Presă, P.O. Box 136-137, telex 11 126, București, str. 13 Decembrie.

Redacția și administrația: 70 159 București, Bd. Magheru nr. 28-30, etaj 1, sectorul 1, Telefon 59 20 60. Cont I.S.I.A.P. 645 150 228 B.N.R.S.R. — filiala sector 1.

Depozit Magazin

Știți că...

Magazinele-depozit metalo-chimice sînt mari unități comerciale, moderne, deschise atît în București cit și în orașele : Bacău, Baia Mare, Brașov, Cluj-Napoca, Constanța, Craiova, Deva, Galați, Iași, Oradea, Ploiești, Pitești, Sibiu, Suceava, Tirgu-Mureș, Timișoara.

Magazinele-depozit oferă o serie de avantaje :

- Acces direct la alegerea produselor, vînzarea realizîndu-se pe baza principiului expunerii deschise și autoservirii ;
- Aprovizionare din timp, anticipată, cu produse foarte solicitate, cu virf de consum în anumite perioade (ex. borcane, damigene și butoiașe din mase plastice necesare păstrării conservelor de iarnă - se pot cumpăra oricînd).

Programul de funcționare la magazinele-depozit este stabilit în funcție de cerințele locale și sugestiile cumpărătorilor.

În București, magazinele-depozit metalo-chimice sînt deschise între orele 9-17.

Cei interesați să-și procure : articole electrocasnice, piese de schimb pentru acestea ; articole de uz casnic și gospodăresc ori articole de menaj, din sticlă, porțelan, faianță, mase plastice, pot vizita magazinul-depozit din Șoseaua Viilor nr. 14, București.

Mijloace de transport: tramvaiele 23, 15, 2, 8, 25, 11, 9, autobuzele 117, 173.

Pentru procurarea de produse chimice de uz casnic, utilaje și scule de uz agricol și gospodăresc, papetărie, jucării, cumpărătorilor le stă la dispoziție magazinul-depozit din Bd. Emil Bodnăraș nr. 84, unitate comercială care, zilnic, desface cca. 1 550 de articole.

Mijloace de transport: autobuzele 280, troleibuzela 91, 90.

Magazinele-depozit de produse metalo-chimice - excelente popasuri comerciale. Prin largă varietate a sortimentelor de produse expuse, precum și prin formele moderne de vînzare practicate, pot satisface cele mai exigente pretenții ale cumpărătorilor.

RECOM

De
Ma

LUNA CADOURILOR

RECOM

DECEMBRIE, LUNA CADOURILOR pentru cei dragi!

Nenumărate sugestii de cadouri, nenumărate posibilități de a face bucurii celor dragi vă oferă — și în acest an — magazinele comerțului de stat.

Nu aminați!

Alegeți din timp darurile! Special pentru dv., în aceste zile s-au pus în vânzare multe noutăți vestimentare.